

**Wskaźniki projektowe
poradnik metodyczny**

**Wskaźniki projektowe
poradnik metodyczny**

POLSKO-SZWAJCARSKI
Program Rozwoju Miast

Wskaźniki projektowe poradnik metodyczny

Poradnik opracowany przez doradców ZMP realizujących Projekt (Komponent)
Predefiniowany pn. „Wsparcie miast w efektywnym wykorzystaniu Szwajcarsko-Polskiego
Programu Współpracy” w ramach Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast
dofinansowane przez Fundusze Szwajcarskie wspierające zmniejszanie różnic gospodarczych i
społecznych w Unii Europejskiej i budżet państwa

Opracowanie: **doradcy ZMP**
Warszawa, **listopad 2024**

Wstęp

Przedstawiamy Państwu materiał zawierający fiszki 72 wskaźników wykorzystywanych do monitorowania postępów we wszystkich obszarach tematycznych Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast.

Wskaźniki rezultatu będą mierzyć postęp w osiągnięciu dwóch głównych rezultatów Programu, tj. I.) poprawy jakości życia w wybranych polskich miastach średniej wielkości oraz II.) wzmacniania współpracy między beneficjentami a podmiotami państwa - darczyńcy, które uczestniczą w Komponentach Programu. Wskaźniki produktu będą informować o postępie w I.) opracowaniu ram na rzecz poprawy zarządzania na szczeblu lokalnym oraz II.) realizacji celów strategicznych beneficjenta zapisanych w dokumentach strategicznych. Określenie wskaźników produktu i rezultatu dla realizowanych działań ma miejsce na etapie Wstępnej Propozycji Projektu. Lista wskaźników uporządkowanych według celów i obszarów tematycznych znajduje się w załączniku nr 10 do Regulaminu naboru.

Przedmiotowy poradnik rozpoczyna proces budowy wspólnego rozumienia wskaźników oraz uzgodnienia standardów, którymi wszyscy będziemy się kierowali przy definiowaniu celów, monitorowaniu postępów oraz przy ocenie rezultatów naszych działań.

Obecny kształt fiszek odpowiada aktualnej wiedzy o Programie i jego uwarunkowaniach oraz naszym wyobrażeniom o typie przedsięwzięć, które zostaną zaproponowane przez wnioskodawców. Wraz z upływem czasu obraz ten będzie się zmieniał i dobór oraz opis wskaźników będzie coraz bardziej precyzyjny. Poradnik należy traktować jako dokument dynamiczny, odzwierciedlający stopniowy wzrost wiedzy i doświadczenia uczestników Programu.

Tworzenie jednolitego, transparentnego systemu monitorowania PRM jest procesem o charakterze iteracyjnym. Zakłada stopniowe kalibrowanie wskaźników oraz konsekwentne rozwijanie systemu obsługujących je źródeł danych. Kolejnym krokiem na tej drodze będzie opracowanie wzorcowych rejestrów, pozwalających dokumentować kluczowe parametry Programu (np. rejestr aktywności, biblioteka dokumentów, rejestr podmiotów, które otrzymały wsparcie, rejestr uczestników projektu, rejestr wybudowanych / zmodernizowanych obiektów). Wierzimy, że wdrożenie we wszystkich komponentach standardowych rejestrów będzie podstawą spójnego i przejrzystego systemu, który zagwarantuje nam dostęp do aktualnej i wiarygodnej wiedzy o efektach naszej pracy.

Zachęcamy do lektury poradnika oraz uczestnictwa w planowanych działaniach edukacyjnych, których zadaniem jest uzupełnienie przekazu zawartego w poradnikach. Dodatkowo poprzez Centrum Konsultacyjne będzie można kierować ewentualne pytania dotyczące doboru wskaźników i sposobu pomiaru ich wartości docelowych.

Ogólne wskazówki metodyczne

Jeśli w fiszce nie zapisano inaczej, należy przyjąć, że „rokiem bazowym” dla wskaźnika obliczanego w cyklu rocznym jest rok poprzedzający złożenie wniosku. Zatem dla wskaźników proponowanych we Wstępnej Propozycji Projektu jako wartość bazową należy podać najbardziej aktualną wartość wskaźnika pozyskaną w czasie przygotowania wniosku zaś dla wskaźników w Kompletniej Propozycji Projektu – najbardziej aktualną wartość na czas przygotowania wniosku na drugim etapie.

Wskaźniki produktu i rezultatu powinny być regularnie obliczane zgodnie z zapisami w punkcie „Częstotliwość aktualizacji” fiszki oraz dostępne do wglądu KIK-OP w odpowiednich rejestrach i zestawieniach (bieżące monitorowanie postępów Programu). Aktualne wartości wskaźników będą załączane do sprawozdań rocznych oraz do sprawozdania końcowego z realizacji projektu, zgodnie z zapisami „Umowy o dofinansowanie”.

Wartość docelowa wskaźnika powinna zostać zweryfikowana w ostatnim dniu realizacji projektu na potrzeby sprawozdania końcowego. Jeżeli, zgodnie z oficjalnym harmonogramem projektu, planowana data zakończenia realizacji działania (przypadająca na 31 marca 2029 roku) uniemożliwia pełną ocenę jego efektów w okresie realizacji PSPRM, wartość docelowa wskaźnika zostanie zweryfikowana w innym terminie uzgodnionym z KIK-OP.

Lista wskaźników

OT.01 Kształcenie oraz szkolenie zawodowe i specjalistyczne

W_{37R} Liczba osób, które wzięły udział w nowych (lub lepszych) formach rozwoju umiejętności zawodowych

W_{38R} Liczba działań podejmowanych lokalnie na rzecz systemu kształcenia i szkolenia zawodowego skuteczniej włączającego osoby wykluczone lub lepiej dostosowanego do potrzeb rynku pracy

W_{39P} Liczba działań podejmowanych w celu zachęcenia ludzi w wieku 15 do 29 lat do udziału w kształceniu zawodowym lub opartym na nauce zawodu w lokalnych przedsiębiorstwach

W_{40P} Liczba programów realizacyjnych rynku pracy i kluczowych projektów skierowanych na rozwój lokalnego rynku pracy opracowanych we współpracy z lokalnymi interesariuszami

OT.02 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw

W_{01R} Liczba utworzonych miejsc pracy; rocznie i ogółem

W_{02R} Liczba utrzymanych istniejących miejsc pracy; rocznie i ogółem

W_{03P} Liczba mikroprzedsiębiorstw, małych lub średnich przedsiębiorstw (w tym start-up'ów), które uzyskały wsparcie

W_{04P} Liczba instytucji otoczenia biznesu (wspierających rozwój przedsiębiorczości), które otrzymały wsparcie

W_{05P} Liczba inicjatyw wspierających rozwój lokalnej gospodarki (np. działania edukacyjne, promocyjne, integrujące lokalne środowiska biznesowe i zwiększające prestiż przedsiębiorcy)

W_{06P} Liczba dokumentów diagnostycznych i planistycznych związanych z rozwojem gospodarczym miasta, które zostały opracowane z udziałem interesariuszy, w tym lokalnych przedsiębiorców

OT.03 Wspieranie zarządzania migracją i promowanie działań integracyjnych

W_{41R} Liczba migrantów i osób przymusowo przesiedlonych uczestniczących w działaniach na rzecz integracji społecznej i gospodarczej

W_{42P} Liczba migrantów zatrudnionych przez lokalne przedsiębiorstwa

W_{43P} Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc zakwaterowania dla osób przymusowo przesiedlonych

W_{44P} Liczba polskich podmiotów, które nabyły / zwiększyły swoje zdolności w zakresie integracji społecznej i zawodowej migrantów

OT.04 Poprawa bezpieczeństwa publicznego

W_{45R} Liczba wypadków komunikacyjnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

W_{46R} Liczba ofiar śmiertelnych zdarzeń w ruchu drogowym oraz innych wywołanych działaniem człowieka lub siłami natury w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

W_{47P} Liczba zrealizowanych inwestycji poprawiających bezpieczeństwo publiczne (tj. np. spowalniacze prędkości, monitoring uliczny, inteligentna sygnalizacja świetlna, uruchomienie lub modernizacja Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych (SOR), pojazdy służb ratunkowych i wyposażenie służb ratunkowych itp.)

W_{48P} Liczba zrealizowanych działań służących zwiększeniu skuteczności systemów reagowania zarówno na zjawiska wywołane działaniami człowieka, jak i wywołane czynnikami naturalnymi

W_{49P} Liczba zrealizowanych działań zwiększających poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców

W_{50P} Liczba zrealizowanych działań zwiększających bezpieczeństwo komunikacyjne w ramach stref Tempo 30

OT.05 Efektywność energetyczna i energia odnawialna

W_{07R} Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych dzięki podjętym działaniom w zakresie efektywności energetycznej

W_{08R} Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych dzięki podjętym działaniom w zakresie produkcji energii odnawialnej

W_{09P} Liczba odnawialnych źródeł energii zainstalowanych w budynkach publicznych i prywatnych budynkach mieszkalnych

W_{10P} Liczba nowych lub zmodernizowanych źródeł ciepła (systemy grzewcze)

W_{11P} Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych miejskich systemów ciepłowniczych (instalacji wytwarzania ciepła i energii elektrycznej)

W_{12P} Długość wybudowanych lub zmodernizowanych miejskich sieci ciepłowniczych lub energetycznych

W_{13P} Liczba budynków prywatnych i publicznych poddanych termomodernizacji

W_{14P} Liczba przeprowadzonych działań kształtujących świadomość ekologiczną i zwiększających efektywność energetyczną wśród społeczności lokalnej

OT.06 Transport publiczny

W_{15R} Praca przewozowa transportu publicznego w ujęciu rocznym

W_{16P} Liczba nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu publicznego

W_{17P} Liczba nowych obiektów wspierających rozwój transportu elektrycznego (trakcje, punkty ładowania itp.)

W_{18P} Długość ścieżek rowerowych zbudowanych lub wyznaczonych w wyniku zmian w organizacji ruchu

W_{19P} Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zrównoważoną mobilność

W_{20P} Liczba zrealizowanych inicjatyw na rzecz zmniejszenia niekorzystnych emisji do atmosfery i ograniczenia wykluczenia transportowego

OT.07 Gospodarka wodno-ściekowa

W_{21R} Liczba mieszkańców objętych lepszej jakości usługami zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków z wykorzystaniem sieci (nowej lub zmodernizowanej)

W_{22R} Ilość zużywanej wody na mieszkańca rocznie

W_{23P} Długość sieci wodociągowej wybudowanej lub zmodernizowanej w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę

W_{24P} Liczba ukończonych nowych inwestycji lub modernizacji związanych z siecią kanalizacyjną lub oczyszczalniami ścieków

W_{25P} Pojemność wybudowanych zbiorników retencyjnych, w tym małych obiektów retencyjnych

W_{26P} Liczba opracowanych dokumentów (strategicznych / planistycznych / operacyjnych) w zakresie gospodarowania wodami, zarządzania ryzykiem powodziowym oraz ochrony zasobów wodnych

W_{27P} Liczba szkoleń/warsztatów lub programów edukacyjnych zrealizowanych w obszarze gospodarki wodno-ściekowej

W_{28P} Powierzchnia obszarów zieleni stanowiących i wzmacniających retencję naturalną

OT.08 Zarządzanie odpadami

W_{29R} Liczba mieszkańców korzystających z ulepszonych / zmodernizowanych systemów gospodarowania odpadami

W_{30R} Masa odpadów poddanych procesowi recyklingu w przeliczeniu na 1 mieszkańca

W_{31P} Liczba wdrożonych rozwiązań organizacyjnych i zarządczych związanych z gospodarką odpadami (w tym odpadami niebezpiecznymi) i odzyskiwaniem surowców wtórnych

W_{32P} Liczba zmodernizowanych lub nowych instalacji związanych z gospodarką odpadami (w tym odpadami niebezpiecznymi) i odzyskiwaniem surowców wtórnych

W_{33P} Liczba zrealizowanych inicjatyw edukacyjnych i promocyjnych ukierunkowanych na zmianę świadomości i kształtowanie proekologicznych postaw mieszkańców

OT.09 Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna

W_{34R} Liczba mieszkańców mających dostęp do nowych lub zmodernizowanych terenów zielonych lub obiektów zielonej infrastruktury

W_{35P} Powierzchnia terenów zielonej infrastruktury (tj. parki kieszonkowe, chodniki z przepuszczalną nawierzchnią, dachy zielone) oraz terenów zieleni miejskiej (tj. parki rekreacyjne, tereny zielone osiedli, trawniki) na terenach zurbanizowanych

W_{36P} Liczba nowych opracowań, analiz, strategii, planów, programów, standardów i procedur dotyczących ochrony przyrody i bioróżnorodności wdrożonych w mieście

W_{51P} Liczba zrealizowanych inicjatyw / aktywności służących zwiększaniu świadomości ekologicznej

OT.10 Zdrowie i pomoc społeczna

W_{52R} Odsetek pacjentów pozytywnie oceniających jakość usług zdrowotnych po zakończeniu projektu

W_{53P} Liczba osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi zdrowotne

W_{54P} Liczba osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi socjalne

W_{55P} Liczba utworzonych placówek lub wprowadzonych rozwiązań z zakresu pomocy społecznej

W_{56P} Liczba utworzonych placówek lub wprowadzonych rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego

OT. 11 Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej

W_{57R} Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które poprawiły swoje zdolności adaptacyjne lub uzyskały nowe możliwości funkcjonowania

W_{58P} Liczba przeprowadzonych działań mających na celu integrację grup defaworyzowanych społecznie

W_{59P} Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, korzystających ze wsparcia w ramach działań mających na celu zmniejszenie różnic gospodarczych lub społecznych

W_{60P} Liczba dokumentów planistycznych (strategie, programy, plany) opracowanych w celu poprawienia jakości lokalnej polityki i integracji społecznej

OT.12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość

W_{61R} Liczba aktów prawa miejscowego, polityk lokalnych i innych mechanizmów publicznych, w których tworzeniu uczestniczyli mieszkańcy lub lokalne organizacje społeczne

W_{62R} Liczba podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, które zwiększyły swój potencjał instytucjonalny lub możliwości w zakresie współpracy z innymi podmiotami (sieciowania)

W_{63R} Liczba zrekrutowanych wolontariuszy

W_{64P} Liczba rozwiązań zrealizowanych w celu zwiększenia udziału społeczeństwa w lokalnych procesach decyzyjnych

W_{65P} Liczba pracowników samorządowych i pracowników organizacji pozarządowych, którzy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu aktywizacji mieszkańców lub przejrzystości

W_{66P} Odsetek mieszkańców potwierdzających poprawę jakości usług świadczonych przez urząd miejski

OT.13 Rozwój potencjału instytucjonalnego

W_{67R} Liczba działań mających na celu poprawę zdolności zarządzania publicznego, w których uczestniczyli pracownicy jst (pomijając działania organizowane w ramach Projektu Predefiniowanego)

W_{68P} Liczba pracowników samorządowych przeszkolonych w zakresie przygotowania i wdrażania komponentów Programu, wg wieku, płci (pomijając działania organizowane w ramach Projektu Predefiniowanego)

W_{69P} Liczba osób, które skorzystały ze szkoleń z zakresu zdolności instytucjonalnych i kompetencji zawodowych (pomijając działania organizowane w ramach Projektu Predefiniowanego)

OT.14 Współpraca bilateralna

W_{70R} Liczba innowacji zarządczych lub organizacyjnych, które zostały wdrożone do systemu zarządzania miastem w wyniku dwustronnej współpracy z partnerami szwajcarskimi

W_{71P} Liczba działań podjętych w ramach partnerstw dwustronnych

W_{72P} Liczba szkoleń zorganizowanych we współpracy z partnerami szwajcarskimi

Fiszki wskaźników

OT.01 Kształcenie oraz szkolenie zawodowe i specjalistyczne

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT1 Kształcenie oraz szkolenie zawodowe i specjalistyczne
Numer i nazwa wskaźnika	W_{37R} Liczba osób, które wzięły udział w nowych (lub lepszych) formach rozwoju umiejętności zawodowych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba osób, które wzięły udział w nowych (lub lepszych) formach rozwoju umiejętności zawodowych [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób, które wzięły udział w nowych / lepszych formach rozwoju umiejętności zawodowych. Zestawienie wykonywane jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty realizujące wsparcie finansowane przez projekt. Podmioty realizujące wsparcie prowadzą imienne rejestry uczestników oraz przechowują dokumentację dostarczonych usług: protokoły, podpisane listy uczestników zajęć, ankiety satysfakcji itp. Jeśli miasto samodzielnie realizuje usługi w zakresie rozwoju umiejętności zawodowych, ich efekty są dokumentowane w formie Rejestru uczestników projektu. Rejestr ten opiera się na listach obecności na zajęciach lub innych materiałach źródłowych oraz umożliwia analizę struktury uczestników wg płci, sytuacji wspieranej osoby (np. uczeń vs osoba pracująca) i zastosowanej formy wsparcia.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Nowe (lub lepsze) formy rozwoju umiejętności zawodowych – różnorodne metody i praktyki mające na celu rozwijanie i udoskonalanie

	kompetencji zawodowych, na które jest zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy. Do podstawowych form należą szkolenia, kursy, warsztaty, studia podyplomowe. Na współczesnym rynku pracy coraz częściej sięga się po nieco bardziej nowoczesne metody, takie jak np. coaching, mentoring, consulting, grupy doskonalenia zawodowego. Podejście do liczenia uczestników – unikalne osoby w ramach poszczególnych form rozwoju, wymogi dot. frekwencji min. 75% udziału w procesie edukacyjnym, zaliczeń w formie obecności, ewaluacji itp. Dokumentacja i Rejestracja - utrzymywanie szczegółowej dokumentacji, w tym list obecności, certyfikatów ukończenia, ankiety satysfakcji, co pozwoli na dokładne śledzenie uczestnictwa i postępów odbiorców ostatecznych. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać rozbić łącznej liczby uczestników wg płci, roku zakończenia wsparcia oraz wg podstawowych form rozwoju umiejętności zawodowych: szkolenia i kursy, studia podyplomowe, mentoring, coaching, doradca, elastyczność stanowisk itp. Oznacza to, że również dane źródłowe powinny być rejestrowane w analogicznej strukturze.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Kształcenie zawodowe i uczenie się oparte na pracy w systemie dualnym organizowane jako wsparcie działalności określonego przedsiębiorstwa zlokalizowanego w mieście, pozwalające na większe zaangażowanie lokalnego biznesu w proces nauczania;
- Centra doradztwa zawodowego i agencje przygotowania zawodowego uczniów/pracowników dla lokalnych pracodawców - usługi doradztwa i kształcenia zawodowego;
- Wzmacnianie potencjału lokalnej siły roboczej (pozyskiwanie nowych mieszkańców/ uczniów/ pracowników spoza obszaru lokalnego rynku pracy, integracja i wsparcie uchodźców w podejmowaniu aktywności zawodowej, wsparcie aktywności zawodowej osób starszych, rozwijanie i promowanie elastycznych form zatrudnienia osób, które nie mogą podjąć pracy w stałym wymiarze)

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT1 Kształcenie oraz szkolenie zawodowe i specjalistyczne
Numer i nazwa wskaźnika	W_{38R} Liczba działań podejmowanych lokalnie na rzecz systemu kształcenia i szkolenia zawodowego skuteczniej włączającego osoby wykluczone lub lepiej dostosowanego do potrzeb rynku pracy

Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba aktywności podejmowanych lokalnie na rzecz systemu kształcenia i szkolenia zawodowego [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Aktywności na rzecz systemu kształcenia i szkolenia zawodowego skuteczniej włączające osoby wykluczone lub lepiej dostosowujące system do potrzeb rynku pracy – działania z wielu obszarów współpracy, które mogą przyczynić się do realnej poprawy lokalnego rynku pracy i rozwoju gospodarczego, np. szkolenia, usługi poradnictwa zawodowego, terapie, indywidualne wsparcie: opiekunowie, asystenci, pracownicy socjalni, animatorzy pracy, streetworkerzy. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku - na rzecz systemu kształcenia i szkolenia zawodowego. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nim udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów i słuchaczy programów RTV lub czytelników artykułu w gazecie).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Analiza sytuacji i badanie potrzeb lokalnego rynku pracy - Stały monitoring zachodzących zmian (popyt i podaż) i stałe publikowanie raportów nt. potrzeb lokalnego rynku pracy (badania ankietowe przedsiębiorców, szkół, młodzieży analizy danych statystycznych, ...);
- Opracowanie z udziałem interesariuszy programu rozwoju lokalnego rynku pracy / uzgodnienie kluczowych projektów rozwoju lokalnego rynku pracy;
- Organizacja centrum kompetencji rozwoju lokalnego rynku pracy (miejsce spotkań/centrum usług/ stanowisko/komórka organizacyjna/ zespół specjalistów odpowiedzialny za techniczne funkcje: organizację współpracy interesariuszy, inicjowanie i prowadzenie projektów (ang. Excellence centre for local workforce development));
- Rozwój kształcenia zawodowego i ustawicznego (rozwijanie współpracy szkół zawodowych/ instytucji kształcenia i przedsiębiorców, uzgadnianie z lokalnymi

pracodawcami kierunków kształcenia zawodowego i współdziałanie w procesie kształcenia, organizacja wspólnie przez szkoły i przedsiębiorców targów, dni otwartych, tworzenie stałych form współpracy na linii szkoły przedsiębiorcy i rodzice...);

- Kształcenie zawodowe i uczenie się oparte na pracy w systemie dualnym organizowane jako wsparcie działalności określonego przedsiębiorstwa zlokalizowanego w mieście, pozwalające na większe zaangażowanie lokalnego biznesu w proces nauczania;
- Kreowanie ścieżek karier zawodowych związanych z lokalnym rynkiem pracy (poprzez centra doradztwa zawodowego, rozwijanie wiedzy i kompetencji doradców zawodowych, włączenie przedsiębiorców /pracodawców lokalnych we współpracę ze szkołami i młodzieżą);
- Rozwój bazy kształcenia zawodowego (wyposażenie szkół, warsztatów, rozbudowa internatów);
- Centra doradztwa zawodowego i agencje przygotowania zawodowego uczniów/pracowników dla lokalnych pracodawców - usługi doradztwa i kształcenia zawodowego;
- Wzmacnianie potencjału lokalnej siły roboczej (pozyskiwanie nowych mieszkańców/ uczniów/ pracowników spoza obszaru lokalnego rynku pracy, integracja i wsparcie uchodźców w podejmowaniu aktywności zawodowej, wsparcie aktywności zawodowej osób starszych, rozwijanie i promowanie elastycznych form zatrudnienia osób, które nie mogą podjąć pracy w stałym wymiarze);
- Stały monitoring (badania ankietowe przedsiębiorców, młodzieży, analizy danych statystycznych) zmian zachodzących w lokalnej gospodarce, publikowanie raportów i organizowanie debat z udziałem interesariuszy nt. stanu, potrzeb i możliwości rozwoju lokalnej gospodarki.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT1 Kształcenie oraz szkolenie zawodowe i specjalistyczne
Numer i nazwa wskaźnika	W_{39P} Liczba działań podejmowanych w celu zachęcenia ludzi w wieku 15 do 29 lat do udziału w kształceniu zawodowym lub opartym na nauce zawodu w lokalnych przedsiębiorstwach
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba aktywności podejmowanych w celu zachęcenia ludzi w wieku 15 do 29 lat do udziału w kształceniu zawodowym ... [szt.]

Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Aktywności na rzecz zachęcenia ludzi w wieku 15 do 29 lat do udziału w kształceniu zawodowym lub opartym na nauce zawodu w lokalnych przedsiębiorstwach – działania z wielu obszarów współpracy, które mogą przyczynić się do realnej poprawy lokalnego rynku pracy i rozwoju gospodarczego, np. organizacja praktycznych wizyt u lokalnych przedsiębiorców, profesjonalne doradztwo zawodowe, dostosowanie informacji (ciekawy, jasny, prosty) do potrzeb i możliwości młodych ludzi, promocja przedsiębiorczości, podjęcie pracy w ramach bonu zatrudnieniowego, podjęcie działalności gospodarczej w ramach bonu na zasiedlenie itp. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku - na rzecz zachęcenia ludzi w wieku 15 do 29 lat do udziału w kształceniu zawodowym. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nim udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów i słuchaczy programów RTV lub czytelników artykułu w gazecie).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Rozwój kształcenia zawodowego i ustawicznego (rozwijanie współpracy szkół zawodowych/ instytucji kształcenia i przedsiębiorców, uzgadnianie z lokalnymi pracodawcami kierunków kształcenia zawodowego i współdziałanie w procesie kształcenia, organizacja wspólnie przez szkoły i przedsiębiorców targów, dni otwartych, tworzenie stałych form współpracy na linii szkoły przedsiębiorcy i rodzice...);
- Kształcenie zawodowe i uczenie się oparte na pracy w systemie dualnym organizowane jako wsparcie działalności określonego przedsiębiorstwa zlokalizowanego w mieście, pozwalające na większe zaangażowanie lokalnego biznesu w proces nauczania;
- Kreowanie ścieżek karier zawodowych związanych z lokalnym rynkiem pracy (poprzez centra doradztwa zawodowego, rozwijanie wiedzy i kompetencji doradców zawodowych, włączenie przedsiębiorców /pracodawców lokalnych we współpracę ze szkołami i młodzieżą);
- Rozwój bazy kształcenia zawodowego (wyposażenie szkół, warsztatów, rozbudowa internatów);

- Centra doradztwa zawodowego i agencje przygotowania zawodowego uczniów/pracowników dla lokalnych pracodawców - usługi doradztwa i kształcenia zawodowego;
- Wzmacnianie potencjału lokalnej siły roboczej (pozyskiwanie nowych mieszkańców/ uczniów/ pracowników spoza obszaru lokalnego rynku pracy, integracja i wsparcie uchodźców w podejmowaniu aktywności zawodowej, wsparcie aktywności zawodowej osób starszych, rozwijanie i promowanie elastycznych form zatrudnienia osób, które nie mogą podjąć pracy w stałym wymiarze);
- Wzmacnianie atrakcyjności lokalnego rynku pracy poprzez zaangażowanie lokalnych pracodawców we wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych, profilaktykę zdrowotną i usługi ochrony zdrowia, oferowanie aktywnych form rekreacji, sportu, udziału w aktywności kulturalnej, edukacji dla pracowników i członków ich rodzin.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT1 Kształcenie oraz szkolenie zawodowe i specjalistyczne
Numer i nazwa wskaźnika	W_{40P} Liczba programów realizacyjnych rynku pracy i kluczowych projektów skierowanych na rozwój lokalnego rynku pracy opracowanych we współpracy z lokalnymi interesariuszami
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba programów i projektów [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Biblioteka dokumentów na podstawie materiałów źródłowych (Bazy dokumentów)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Instytucje otoczenia biznesu - Podmioty, których misją jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości. Program realizacyjny rynku pracy - Dokument, który służy operacjonalizacji przyjętej strategii rozwoju rynku pracy. Zawiera rozwiązania strukturalne i organizacyjne dotyczące sposobu wdrażania strategii, rozwiązania systemowe i narzędziowe, przypisaną

	odpowiedzialność organizacyjną i personalną, etapy i harmonogram realizacji zadań, bilans zasobów do realizacji zadań, źródła finansowania, montaż finansowy przedsięwzięć. Kluczowe projekty skierowane na rozwój rynku pracy - Zgodnie z wytycznymi programu „kluczowe projekty” odnoszą się do: • Identyfikacji interesariuszy lokalnego rynku pracy, organizacja i instytucjonalizacja stałych mechanizmów ich współpracy; • Poprawy jakości kształcenia zawodowego (uczniowie, w tym udział przedsiębiorców w tworzeniu programów szkoleń); • Poprawy jakości zasobów pracy na lokalnym rynku (kształcenie ustawiczne - dorośli, w tym programy podnoszenia kwalifikacji pracowników w lokalnych firmach. W Bibliotece dokumentów powinna znajdować się lista opracowań przygotowanych przy wsparciu projektu, zawierająca metadane zarejestrowanych tekstów (np. data, autor, typ dokumentu) oraz link do samego dokumentu znajdującego się w Bazie dokumentów. Baza dokumentów powinna zawierać kopie lub skany oficjalnych wersji opracowań, które zostały wykazane w Bibliotece dokumentów.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Identyfikacja interesariuszy lokalnego rynku pracy, organizacja i instytucjonalizacja stałych mechanizmów ich współpracy;
- Analiza sytuacji i badanie potrzeb lokalnego rynku pracy - Stały monitoring zachodzących zmian (popyt i podaż) i stałe publikowanie raportów nt. potrzeb lokalnego rynku pracy (badania ankietowe przedsiębiorców, szkół, młodzieży analizy danych statystycznych, ...);
- Opracowanie z udziałem interesariuszy programu rozwoju lokalnego rynku pracy / uzgodnienie kluczowych projektów rozwoju lokalnego rynku pracy;
- Organizacja centrum kompetencji rozwoju lokalnego rynku pracy (miejsce spotkań/centrum usług/ stanowisko/komórka organizacyjna/ zespół specjalistów odpowiedzialny za techniczne funkcje: organizację współpracy interesariuszy, inicjowanie i prowadzenie projektów (*ang. Excellence centre for local workforce development*)).

OT.02 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT2 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
Numer i nazwa wskaźnika	W_{01R} Liczba utworzonych miejsc pracy; rocznie i ogółem
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a_i + a_{i+1} + \dots + a_{i+n}$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika ogółem; a_i - Liczba miejsc pracy utworzonych w roku i [etat]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Zestawienie informacji nt. utworzonych miejsc pracy na podstawie pisemnych deklaracji (oświadczeń) pracodawców, którzy pośrednio lub bezpośrednio skorzystali ze wsparcia projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Co rok
Uwagi metodologiczne	Nowo utworzone miejsca pracy – „Miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych” (definicja GUS). We wskaźniku uwzględniamy nowo utworzone, trwałe miejsca pracy (bez pracy tymczasowej, sezonowej, staży itp.) - rozumiane jako obsadzone etaty w pełnym wymiarze czasu pracy (niepełne etaty należy przeliczać na ekwiwalent pełnego czasu pracy) - powstałe w związku z realizacją projektu. Deklaracje pracodawców należy przechowywać w dokumentacji projektu. „Zestawienie informacji nt. utworzonych miejsc pracy” opiera się na deklaracjach (oświadczeniach) pracodawców i powinno zawierać informację o liczbie zatrudnionych zaprezentowaną nominalnie (liczba osób) oraz w przeliczeniu na pełne etaty. Sposób liczenia wartości wskaźnika

	Utworzone miejsca pracy należy liczyć wg tzw. „ekwiwalentu pełnego czasu pracy” (EPC), gdzie wartość 1 odpowiada pracy w pełnym wymiarze godzin, obejmującej 40 godzin pracy w tygodniu przez okres roku (uwzględniając płatne urlopy, zwolnienia lekarskie i inne usprawiedliwione nieobecności). Etaty częściowe powinny być sumowane bez zaokrąglania do pełnych jednostek, np. 1 etat i 1/2 etatu = 1,5 EPC. Summarycznie wskaźnik powinien odzwierciedlać wzrost zatrudnienia w jednostce organizacyjnej, której dotyczy interwencja, w okresie „przed działaniem - po działaniu”. Czyli jego wartość powinna odzwierciedlać łączną liczbę miejsc pracy (przeliczeniowych etatów) utworzonych w kolejnych latach po realizacji działania sfinansowanego przez PSPRM. Wartość wskaźnika w roku bazowym wynosi 0. <u>Przykład:</u> Beneficjent zakończył działanie rozliczane tym wskaźnikiem w czerwcu 2026 roku i wtedy zatrudniono 1 osobę na pełen etat. W 2027 zmniejszono wymiar pracy osoby zatrudnionej w 2026 do 0,75 etatu i jednocześnie zatrudniono kolejne dwie osoby z tego jedną na 1 a drugą na 1/2 etatu. W 2028 zatrudniono jeszcze 2 osoby, ale jedna pracowała przez cały rok a druga przez 3 miesiące. Jednocześnie przywrócono pełen etat osobie zatrudnionej w 2026 r. W takim scenariuszu rozliczenie wskaźnika wyglądałoby tak: 31.12.2025 wskaźnik wynosi 0. 31.12.2026 wskaźnik wynosi 0,5 (pełen etat ale przez 6 m-cy). 31.12.2027 wskaźnik wynosi 2,25 (0,75 etatu z 2026 + 1,5 etatów z 2027) 31.12.2028 wskaźnik wynosi 3,75 (1 etat z 2026 + 1,5 etatów z 2027 + 1,25 etatów z 2028). W kolejnych latach mamy zatem różne wartości wskaźnika, przy czym wartość z ostatniego roku reprezentowałaby skumulowany rezultat projektu (różnicę między sytuacją wyjściową 0 i sytuacją obecną 3,75 na koniec grudnia 2028).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Przygotowanie terenów, budowa infrastruktury technicznej i udostępnianie przestrzeni do działalności gospodarczej np. wysokiej jakości przestrzeni co-workingowych dla firm w początkowej fazie rozwoju (startupy), urzędzeń i ciągów technologicznych do wspólnego użytkowania, parków przemysłowych, strefy rozwoju gospodarczego, inkubatorów i akceleratorów przedsiębiorczości;

- Wsparcie dla Kobiet Przedsiębiorców: Specjalne programy i inicjatywy skierowane do kobiet, które chcą założyć własny biznes;
- Lokalne Fundusze Pożyczkowe: Utworzenie funduszy, które udzielają niskooprocentowanych pożyczek dla lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza tych, którzy mają trudności z uzyskaniem finansowania z tradycyjnych źródeł;
- Wsparcie w pozyskiwaniu kapitału inwestycyjnego we współpracy z krajowymi/regionalnymi/lokalnymi organizacjami venture capital/business angels;
- Programy pozyskiwania inwestorów zewnętrznych i przygotowanie ofert inwestycyjnych dopasowanych do potrzeb lokalnych przedsiębiorców;
- Ułatwianie dostępu do finansowania, kredytów i inwestorów, poprzez pośrednictwo w kontaktach z instytucjami finansowymi.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT2 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
Numer i nazwa wskaźnika	W_{02R} Liczba utrzymanych istniejących miejsc pracy; rocznie i ogółem
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a_i + a_{i+1} + \dots + a_{i+n}$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika ogółem; a_i - Liczba utrzymanych miejsc pracy w roku i [etat]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Zestawienie informacji nt. utrzymanych miejsc pracy na podstawie pisemnych deklaracji (oświadczeń) pracodawców, którzy pośrednio lub bezpośrednio skorzystali ze wsparcia projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Co rok
Uwagi metodologiczne	Utrzymane miejsca pracy – Miejsca pracy, które zostały utrzymane w ciągu pełnego roku kalendarzowego od momentu, gdy pracodawca skorzystał ze wsparcia projektu, a które byłyby zlikwidowane, gdyby tego wsparcia nie otrzymał. We wskaźniku uwzględniamy trwałe miejsca pracy (bez pracy tymczasowej, sezonowej, staży itp.) - rozumiane jako etaty w pełnym

	wymiarze czasu pracy (niepełne etaty należy przeliczać na ekwiwalent pełnego czasu pracy). Deklaracje pracodawców należy przechowywać w dokumentacji projektu. „Zestawienie informacji nt. utrzymanych miejsc pracy” opiera się na deklaracjach (oświadczeniach) pracodawców i powinno zawierać informację o liczbie pracujących zaprezentowaną nominalnie (liczba osób) oraz w przeliczeniu na pełne etaty. Sposób liczenia wartości wskaźnika Utrzymane miejsca pracy należy liczyć wg tzw. „ekwiwalentu pełnego czasu pracy” (EPC), gdzie wartość 1 odpowiada pracy w pełnym wymiarze godzin, obejmującej 40 godzin pracy w tygodniu przez okres roku (uwzględniając płatne urlopy, zwolnienia lekarskie i inne usprawiedliwione nieobecności). Etaty częściowe powinny być sumowane bez zaokrąglania do pełnych jednostek, np. 1 etat i 1/2 etatu = 1,5 EPC. Sumarycznie wskaźnik powinien odzwierciedlać wzrost / spadek zatrudnienia w jednostce organizacyjnej, której dotyczy interwencja, w okresie „przed działaniem - po działaniu”. Czyli jego wartość powinna odzwierciedlać różnicę między łączną liczbą miejsc pracy (przeliczeniowych etatów) w kolejnych latach po realizacji działania sfinansowanego przez PSPRM oraz łączną liczbą miejsc pracy (etatów) w roku bazowym. W przypadku tego wskaźnika za rok bazowy przyjmujemy: • na etapie składania WPP – rok 2024 • na etapie składania KPP – rok 2025 • do celów końcowej ewaluacji wskaźnika – rok poprzedzający rozpoczęcie realizacji działania.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Promowanie możliwości inwestowania w rozwój lokalnej gospodarki przez mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców (np. "Kupuj lokalnie", "Inwestuj lokalnie");
- Szkolenia i pomoc doradcza dla lokalnych MŚP i PES przy współpracy z regionalnymi/lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu;
- Programy rozwoju lokalnych firm rodzinnych (wsparcie w sukcesji);
- Lokalne Fundusze Pożyczkowe: Utworzenie funduszy, które udzielają niskooprocentowanych pożyczek dla lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza tych, którzy mają trudności z uzyskaniem finansowania z tradycyjnych źródeł;
- Promocja podmiotów ekonomii społecznej i ich produktów lub usług podczas wydarzeń biznesowych w mieście;

- Przyznawanie preferencyjnych warunków dzierżawy nieruchomości - miasto może udostępniać lokalne nieruchomości lub budynki na preferencyjnych warunkach organizacjom ekonomii społecznej, co może pomóc im w obniżeniu kosztów operacyjnych.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT2 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
Numer i nazwa wskaźnika	W_{03P} Liczba mikroprzedsiębiorstw, małych lub średnich przedsiębiorstw (w tym start-up'ów), które uzyskały wsparcie
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba mikroprzedsiębiorstw, małych lub średnich przedsiębiorstw, które uzyskały wsparcie [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Rejestr podmiotów, które otrzymały wsparcie (prowadzony przez miasto na podstawie źródłowej dokumentacji projektu)
Częstotliwość aktualizacji	Co pół roku
Uwagi metodologiczne	Mikrofirma to przedsiębiorstwo, które zatrudnia od 1 do 9 pracowników. Obrót i/lub całkowity bilans roczny nie może przekraczać 2 milionów euro. Mała firma to przedsiębiorstwo, które zatrudnia od 10 do 50 pracowników. Całkowity bilans roczny i/lub obrót firmy nie może przekraczać 10 milionów euro. Średnia firma to przedsiębiorstwo, które zatrudnia od 50 do 250 pracowników. Obrót średniej firmy nie przekracza 50 milionów euro, a bilans roczny 43 milionów euro. Wśród MMŚP należy uwzględnić również start-upy. Start-upy to nowe firmy lub projekty, których celem jest wprowadzenie na rynek innowacyjnego produktu, usługi lub rozwiązania. Charakteryzują się wysoką elastycznością i adaptacyjnością, często działając w warunkach dużej niepewności. Startupy często wykorzystują nowatorskie technologie i mają duży potencjał do zmiany istniejących lub stworzenia zupełnie nowych rynków¹.

¹ Charakterystyka Start-upów na podstawie materiałów PARP.

	Podmioty wykazane w rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby możliwe było rozliczenie wsparcia instytucjonalnego dostarczonego przez projekt w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – pomoc rozwojowa dla MMŚP. W Rejestrze powinna się znaleźć również informacja o typie podmiotu, rodzaju otrzymanej pomocy, dacie wsparcia (początek, koniec) oraz szacunek wartości udzielonego wsparcia w zł.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Lokalne Targi Biznesu i/lub Giełdy Kooperacyjne: organizacja corocznych wydarzeń o charakterze biznesowym, gdzie lokalni przedsiębiorcy mogą prezentować swoje produkty i usługi, a także nawiązywać kontakty z innymi firmami;
- Employer branding - budowanie wizerunku lokalnych firmy jako dobrego pracodawcy np. poprzez konkursy na najlepszą firmę-pracodawcę w mieście;
- Przygotowanie terenów, budowa infrastruktury technicznej i udostępnianie przestrzeni do działalności gospodarczej np. wysokiej jakości przestrzeni co-workingowych dla firm w początkowej fazie rozwoju (startupy), urzędzeń i ciągów technologicznych do wspólnego użytkowania, parków przemysłowych, strefy rozwoju gospodarczego, inkubatorów i akceleratorów przedsiębiorczości;
- Promowanie możliwości inwestowania w rozwój lokalnej gospodarki przez mieszkańców i lokalnych przedsiębiorców (np. "Kupuj lokalnie", "Inwestuj lokalnie");
- Szkolenia i pomoc doradcza dla lokalnych MŚP i PES przy współpracy z regionalnymi/lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu;
- Programy mentoringowe: Łączenie doświadczonych przedsiębiorców z początkującymi, aby mogli przekazywać swoją wiedzę i doświadczenie;
- Wsparcie dla Kobiet Przedsiębiorców: Specjalne programy i inicjatywy skierowane do kobiet, które chcą założyć własny biznes;
- Programy rozwoju lokalnych firm rodzinnych (wsparcie w sukcesji);
- Wsparcie dla innowacji: utworzenie centrum innowacji przy współpracy z lokalnymi/regionalnymi szkołami wyższymi, które pomagają przedsiębiorcom w rozwijaniu nowych produktów i usług, a także wdrażaniu nowych technologii;
- Lokalne Fundusze Pożyczkowe: Utworzenie funduszy, które udzielają niskooprocentowanych pożyczek dla lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza tych, którzy mają trudności z uzyskaniem finansowania z tradycyjnych źródeł;
- Wsparcie w pozyskiwaniu kapitału inwestycyjnego we współpracy z krajowymi/regionalnymi/lokalnymi organizacjami venture capital/business angels;
- Aktywne i nowoczesne formy promocji lokalnej gospodarki (wizyty studyjne, targi, giełdy kooperacji, kreowanie i rozwijanie marki lokalnej, ...);
- Promocja podmiotów ekonomii społecznej i ich produktów lub usług podczas wydarzeń biznesowych w mieście;

- Ułatwianie dostępu do finansowania, kredytów i inwestorów, poprzez pośrednictwo w kontaktach z instytucjami finansowymi;
- Przyznawanie preferencyjnych warunków dzierżawy nieruchomości - miasto może udostępniać lokalne nieruchomości lub budynki na preferencyjnych warunkach organizacjom ekonomii społecznej, co może pomóc im w obniżeniu kosztów operacyjnych;
- Współpraca z lokalnymi podmiotami ekonomii społecznej w ramach różnych projektów miejskich.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT2 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
Numer i nazwa wskaźnika	W_{04P} Liczba instytucji otoczenia biznesu (wspierających rozwój przedsiębiorczości), które otrzymały wsparcie
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba instytucji otoczenia biznesu, które otrzymały wsparcie [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Rejestr podmiotów, które otrzymały wsparcie (prowadzony przez miasto na podstawie źródłowej dokumentacji projektu)
Częstotliwość aktualizacji	Co pół roku
Uwagi metodologiczne	Przez instytucje otoczenia biznesu należy rozumieć podmioty, których misją jest wspieranie rozwoju przedsiębiorczości. Najczęściej występują 3 rodzaje ośrodków IOB: Ośrodki przedsiębiorczości – głównym zadaniem tych instytucji są działania promocyjne oraz inkubacja przedsiębiorczości, dostarczanie usług wsparcia do małych firm itp. Ośrodki innowacji – głównym zadaniem tych placówek są działania dot. transferu technologii oraz dostarczania usług proinnowacyjnych, aktywizacja i współpraca nauki z biznesem.

	Instytucje finansowe – ułatwiają dostęp do finansowania działalności firm, dostarczają usług finansowych dostosowanych do specyfiki innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych. Podmioty wykazane w rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby możliwe było rozliczenie wsparcia instytucjonalnego dostarczonego przez projekt w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – instytucje otoczenia biznesu w zakresie wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości. W Rejestrze powinna się znaleźć również informacja o typie podmiotu, rodzaju otrzymanej pomocy, dacie wsparcia (początek, koniec) oraz szacunek wartości udzielonego wsparcia w zł.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Organizacja centrum kompetencji rozwoju lokalnej gospodarki (ang. Excellence center for local economic development) (np. miejsce spotkań/centrum usług/ stanowisko/komórka organizacyjna/ zespół specjalistów odpowiedzialny za techniczne funkcje: organizację współpracy interesariuszy, inicjowanie i prowadzenie projektów) – rola operatora;
- Przygotowanie terenów, budowa infrastruktury technicznej i udostępnianie przestrzeni do działalności gospodarczej np. wysokiej jakości przestrzeni co-workingowych dla firm w początkowej fazie rozwoju (startupy), urządzeń i ciągów technologicznych do wspólnego użytkowania, parków przemysłowych, strefy rozwoju gospodarczego, inkubatorów i akceleratorów przedsiębiorczości;
- Szkolenia i pomoc doradcza dla lokalnych MŚP i PES przy współpracy z regionalnymi/lokalnymi instytucjami otoczenia biznesu;
- Programy mentoringowe: łączenie doświadczonych przedsiębiorców z początkującymi, aby mogli przekazywać swoją wiedzę i doświadczenie;
- Wsparcie dla Kobiet Przedsiębiorców: Specjalne programy i inicjatywy skierowane do kobiet, które chcą założyć własny biznes;
- Wsparcie dla innowacji: utworzenie centrum innowacji przy współpracy z lokalnymi/regionalnymi szkołami wyższymi, które pomagają przedsiębiorcom w rozwijaniu nowych produktów i usług, a także wdrażaniu nowych technologii;
- Lokalne Fundusze Pożyczkowe: Utworzenie funduszy, które udzielają niskooprocentowanych pożyczek dla lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza tych, którzy mają trudności z uzyskaniem finansowania z tradycyjnych źródeł.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT2 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
--------------------------	---

Numer i nazwa wskaźnika	W_{OSP} Liczba inicjatyw wspierających rozwój lokalnej gospodarki (np. działania edukacyjne, promocyjne, integrujące lokalne środowiska biznesowe i zwiększające prestiż przedsiębiorcy)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba zrealizowanych inicjatyw wspierających rozwój lokalnej gospodarki [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych w ramach projektu. Rejestr prowadzony przez miasto na podstawie źródłowej dokumentacji projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Co pół roku
Uwagi metodologiczne	Wśród inicjatyw wspierających rozwój lokalnej gospodarki należy uwzględnić jedynie te o nieinwestycyjnym charakterze, np. przedsięwzięcia edukacyjne, promocyjne, integrujące lokalne środowiska biznesowe i zwiększające prestiż przedsiębiorcy. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku - inicjatyw wspierających rozwój lokalnej gospodarki. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia aktywności oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w niej udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wzmacnianie pozycji społecznej przedsiębiorców w lokalnej społeczności zarówno poprzez promowanie sukcesów lokalnych przedsiębiorców jak i angażowanie przedsiębiorców w lokalne inicjatywy społeczne;
- Promowanie kultury przedsiębiorczości i edukacji ekonomicznej mieszkańców od najmłodszych lat np. konkursy dla młodzieży pn. "Mój pomysł na biznes";
- Forum Dialogu: Regularne spotkania przedstawicieli samorządu z przedsiębiorcami, gdzie mogą oni przedstawiać swoje potrzeby, wyzwania i propozycje zmian;
- Przyciąganie talentów - działania promocyjne dot. przyciągania utalentowanych pracowników oraz absolwentów, a także naukowców i nauczycieli.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT2 Finansowanie dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw
Numer i nazwa wskaźnika	W_{06P} Liczba dokumentów diagnostycznych i planistycznych związanych z rozwojem gospodarczym miasta, które zostały opracowane z udziałem interesariuszy, w tym lokalnych przedsiębiorców
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba dokumentów diagnostycznych i planistycznych związanych z rozwojem gospodarczym miasta, opracowanych z udziałem interesariuszy [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Biblioteka dokumentów prowadzony przez miasto na podstawie materiałów źródłowych (Bazy dokumentów)
Częstotliwość aktualizacji	Co pół roku
Uwagi metodologiczne	W Bibliotece dokumentów powinna znajdować się lista opracowań przygotowanych przy wsparciu projektu, zawierająca metadane zarejestrowanych tekstów (np. data, autor, typ dokumentu) oraz link do samego dokumentu znajdującego się w Bazie dokumentów. Baza dokumentów powinna zawierać kopie lub skany oficjalnych wersji opracowań, które zostały wykazane w Bibliotece dokumentów. Uwzględniamy jedynie te dokumenty, które mają charakter diagnostyczny (raporty z badań, analizy, itp.) i/lub strategiczny (programy rozwoju, strategie rozwoju np. przedsiębiorczości lub np. Miejskich startupów), i w których opracowaniu brali czynny udział interesariusze lokalnego rozwoju gospodarczego (np. lokalne firmy lub ich reprezentanci, partnerzy społeczni itp.). Fakt ich udziału w procesie planistycznym w postaci np. warsztatów czy innych form aktywnej partycypacji powinien być potwierdzony w tekście samego dokumentu (opis procesu pracy nad dokumentem) lub w formie oświadczenia podpisanego przez odpowiedzialnego przedstawiciela władz miejskich.

	Oświadczenie powinno zawierać opis zastosowanych metod włączających interesariuszy w/w interesariuszy.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Stały monitoring (badania ankietowe przedsiębiorców, młodzieży, analizy danych statystycznych) zmian zachodzących w lokalnej gospodarce, publikowanie raportów i organizowanie debat z udziałem interesariuszy nt. stanu, potrzeb i możliwości rozwoju lokalnej gospodarki;
- Przygotowanie, z udziałem interesariuszy, programów rozwoju i promocji lokalnej gospodarki (marki gospodarczej) oraz polityki inwestycyjnej w mieście uwzględniającej planowanie przestrzenne, gospodarowanie nieruchomościami, budowę infrastruktury;
- Badanie potrzeb kadrowych przedsiębiorców oraz planów edukacyjno-zawodowych uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

OT.03 Wspieranie zarządzania migracją i promowanie działań integracyjnych

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT3 Wspieranie zarządzania migracją i promowanie działań integracyjnych
Numer i nazwa wskaźnika	W_{41R} Liczba migrantów i osób przymusowo przesiedlonych uczestniczących w działaniach na rzecz integracji społecznej i gospodarczej
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba migrantów i osób przymusowo przesiedlonych uczestniczących w działaniach na rzecz integracji społecznej i gospodarczej [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób (migrantów / osób przymusowo przesiedlonych), które wzięły udział w działaniach na rzecz integracji społecznej i gospodarczej. Zestawienie wykonywane jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty realizujące wsparcie finansowane w ramach projektu. Podmioty realizujące wsparcie prowadzą imienne rejestry beneficjentów oraz przechowują dokumentację dostarczonych usług: protokoły, podpisane listy uczestników zajęć, ankiety satysfakcji itp. Jeśli miasto samodzielnie realizuje usługi na rzecz migrantów / osób przymusowo przesiedlonych, ich efekty są dokumentowane w formie Rejestru uczestników projektu. Rejestr ten opiera się na listach obecności na zajęciach lub innych materiałach źródłowych oraz umożliwia analizę struktury beneficjentów wg płci, sytuacji wspieranej osoby (migrant / osoba przymusowo przesiedlona) i zastosowanej formy wsparcia.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Migracja ludności oznacza jej przemieszczanie się w celu czasowej lub stałej zmiany miejsca zamieszkania. Wyróżnia się następujące rodzaje migracji:

- emigrację – wyjazd na stałe lub na pewien okres z kraju ojczystego do innego państwa;
- imigrację – przyjazd osób, osiedlanie się ludności w danym kraju na pobyt stały lub długotrwały;
- reemigrację – powrót z emigracji ludności, która wcześniej wyemigrowała. Wówczas także wówczas, gdy osoba, która posiada status emigranta osiedla się w kolejnym państwie.
- deportację - przymusowe wydalenie ludności z danego kraju w wyniku naruszenia przez nią prawa;
- repatriację - zorganizowany przez władze powrót ludności do kraju ojczystego z powodu zmiany granic państwowych.

Migrant – Na szczeblu międzynarodowym nie ma powszechnie przyjętej definicji migranta. Pod pojęciem „migrant” rozumiano zwykle wszystkie osoby, które dobrowolnie podjęły decyzję o migracji z przyczyn osobistych i bez względu na występowanie istotnych czynników zewnętrznych. W związku z tym pojęcie to stosowano do osób i członków rodziny przemieszczających się do innego kraju lub regionu w celu polepszenia warunków materialnych lub socjalnych i poprawy perspektyw własnych lub rodziny.

ONZ definiuje migranta jako osobę, która przebywa w obcym kraju ponad rok, niezależnie od tego, czy migracja jest dobrowolna czy przymusowa, i niezależnie od tego, czy osoba ta wyemigrowała w sposób legalny. Ta definicja obejmuje także osobę przymusowo przesiedloną.

Osoba przymusowo przesiedlona – Osoba, która wskutek zewnętrznej agresji, okupacji, obcego panowania lub wydarzeń poważnie zakłócających porządek publiczny na części lub całości terytorium kraju pochodzenia lub narodowości, jest zmuszona do opuszczenia swojego miejsca stałego zamieszkania celem poszukiwania schronienia w innym miejscu poza krajem swojego pochodzenia lub narodowości.

Najczęściej tym pojęciem określa się **uchodźcę**, czyli właśnie osobę zmuszoną do opuszczenia własnego kraju z powodu agresji zewnętrznej, okupacji, obcej dominacji lub wydarzeń poważnie zakłócających porządek publiczny w całym kraju pochodzenia lub obywatelstwa lub w części tego kraju. Do uchodźców zalicza się również osoby uciekające z kraju, ponieważ ich życiu, bezpieczeństwu lub wolności zagraża ogólna przemoc, obca agresja, konflikty wewnętrzne, gwałcenie praw człowieka na masową skalę lub inne okoliczności, które poważnie zakłóciły porządek publiczny.

Działania na rzecz integracji społecznej i gospodarczej migrantów

Społeczności lokalne to miejsca, w których odbywa się integracja migrantów i uchodźców. Ich integracja pomaga budować silniejsze, bardziej integracyjne i zróżnicowane kulturowo społeczności z istotnymi korzyściami dla miejsca, które w których dochodzi do integracji i samych migrantów. Mogą oni wносить swoje umiejętności, pragnienie pracy, różne

	pomysły i kulturę. Mogą pobudzić wzrost gospodarczy i ożywić całe dzielnice i społeczności. Istotnym działaniem dla włączenia społecznego i ekonomicznego migrantów do społeczności lokalnej jest zwiększenie ich kompetencji społecznych i zawodowych (zwiększenie aktywności społecznej i ekonomicznej migrantów). Działaniami na rzecz migrantów powinny zwiększać szanse migrantów na zatrudnienie poprzez rozwój umiejętności społeczno-zawodowych i przedsiębiorczych ukierunkowanych na znalezienie pracy, aktywne poszukiwanie pracy i samozatrudnienie. Są to także działania dla rozwijania umiejętności społecznych i międzykulturowych migrantów poprzez zachęcanie do aktywnego angażowania się w lokalne grupy zainteresowań. We wskaźniku uwzględniamy łączną liczbę uczestników działań na rzecz integracji społecznej i gospodarczej zrealizowanych w ramach projektu. Oznacza to, że akceptujemy sytuację, gdy osoba, która wzięła udział w kilku działaniach liczona jest wielokrotnie. Jeśli sformułowano warunki "ukończenia działania" (np. dotyczące frekwencji lub zaliczenia egzaminu), liczymy we wskaźniku jedynie te osoby, które spełniły te warunki.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wsparcie działań opiekuńczo-wychowawczych dla migrantów oraz osób zagrożonych handlem ludźmi (opieka żłobkowa, przedszkolna, szkolna, świetlice środowiskowe i socjalne, udział w zajęciach czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, rozwój zainteresowań kulturalnych, sportowych i edukacyjnych oraz wsparcie społeczne);
- Działania integrujące migrantów ze społecznością lokalną, działania integrujące kulturowo, tworzenie centrów integracji cudzoziemców;
- Działania przysposabiające uchodźców oraz migrantów (uczniów i dorosłych) do pracy zawodowej, w tym także migrantów wewnętrznych, w tym doradztwo dla młodzieży i młodych dorosłych w zakresie wyboru ścieżki edukacji, a następnie zawodu;
- Działania na rzecz integracji edukacyjnej, w tym zwłaszcza wsparcie w nauce języka polskiego;
- Podniesienie w mieszkańcach i u migrantów świadomości różnorodności kulturowej i wynikających z niej korzyści;
- Tworzenie oferty poradniczej - poradnictwo psychologiczne, obywatelskie, prawne, językowe, antydyskryminacyjne, warsztaty/kursy adaptacyjne i asysta kulturowa mająca na celu wprowadzenie w polski system pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, pomoc w pozyskaniu i wynajmie mieszkania, ze szczególnym uwzględnieniem pomocy osobom ze specjalnymi potrzebami i osób z niepełnosprawnościami;

- Tworzenie miejsc spotkań społeczności połączone z programami (np. instytucji kultury) wspierającymi integrację kulturową, przybliżającymi polską kulturę i wartości, ale także pozwalającymi na integrowanie się społeczności lokalnej z jej nowymi członkami;
- Działania na rzecz aktywizacji zawodowej migrantów zmierzające do lepszego wykorzystania struktur publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji i organizacji w mieście oraz wsparcie związane z aktywnymi instrumentami rynku pracy działających na rzecz cudzoziemców (wsparcie w wejściu i obecności na rynku pracy np. usługi doradztwa zawodowego, pośrednictwo pracy, staże zawodowe, wsparcie w procesie legalizacji pobytu i pracy);
- Działania na rzecz uzupełnienia (w tym w formie kursów) i potwierdzenia kwalifikacji zawodowych, w tym migrantów aktywnych już na rynku pracy lub legalizujących swoją aktywność.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT3 Wspieranie zarządzania migracją i promowanie działań integracyjnych
Numer i nazwa wskaźnika	W_{42P} Liczba migrantów zatrudnionych przez lokalne przedsiębiorstwa
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba migrantów zatrudnionych przez lokalne przedsiębiorstwa [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie informacji nt. liczby zatrudnionych migrantów na podstawie pisemnych deklaracji (oświadczeń) pracodawców, którzy pośrednio lub bezpośrednio skorzystali ze wsparcia w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Migrant Migrant to każda osoba, która dobrowolnie podjęła decyzję o migracji z przyczyn osobistych i <u>bez względu</u> na występowanie istotnych czynników zewnętrznych. W związku z tym pojęcie to stosowano do osób i członków rodziny przemieszczających się do innego kraju lub regionu w celu

	polepszenia warunków materialnych lub socjalnych i poprawy perspektyw własnych lub rodziny. ONZ definiuje migranta jako osobę, która przebywa w obcym kraju ponad rok, niezależnie od tego, czy migracja jest <u>dobrowolna</u> czy <u>przymusowa</u>, i niezależnie od tego, czy osoba ta wyemigrowała w sposób legalny. Ta definicja obejmuje także osobę przymusowo przesiedloną. Osoba zatrudniona w lokalnym przedsiębiorstwie Za miejsce wykonywania pracy należy uznać zawsze to miejsce, w którym osoba fizyczna przebywa, kiedy wykonuje pracę, za którą otrzymuje wynagrodzenie. Nie ma natomiast znaczenia, gdzie znajduje się siedziba pracodawcy, ani też, gdzie są wypłacane środki pieniężne za wykonywaną pracę. Lokalny przedsiębiorca to podmiot, który działa na terenie gminy (ma tam siedzibę lub oddział). Uwzględniamy jedynie te dane, które dotyczą przedsiębiorców uczestniczących w realizacji projektu. Zatrudnienie dotyczy każdej formy zatrudnienia na podstawie umowy (umowy o pracę, umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy z podmiotem gospodarczym itp.); w przypadku umowy o pracę - w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy. Deklaracje pracodawców należy przechowywać w dokumentacji projektu. Powinny one zawierać co najmniej informację o liczbie osób zatrudnionych w związku z realizacją projektu, w rozbiciu wg płci i form zatrudnienia. Dla każdej formy należy podać liczbę zatrudnionych osób - nominalnie oraz w przeliczeniu na pełne etaty.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

Działania na rzecz aktywizacji zawodowej migrantów zmierzające do lepszego wykorzystania struktur publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji i organizacji w mieście oraz wsparcie związane z aktywnymi instrumentami rynku pracy działających na rzecz cudzoziemców (wsparcie w wejściu i obecności na rynku pracy np. usługi doradztwa zawodowego, pośrednictwo pracy, staże zawodowe, wsparcie w procesie legalizacji pobytu i pracy);

Działania na rzecz uzupełnienia (w tym w formie kursów) i potwierdzenia kwalifikacji zawodowych, w tym migrantów aktywnych już na rynku pracy lub legalizujących swoją aktywność;

Rozwój ekonomii społecznej oferującej miejsca pracy, programy readaptacji społecznej i zawodowej oraz wsparcie integracyjne migrantów;

Działania wspomagające pozyskiwanie pracowników w dziedzinach gospodarki, w konkretnych branżach, które borykając się z problemami kadrowymi mogą wzmocnić zasoby wykwalifikowanymi bądź przekwalifikowanymi migrantami.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT3 Wspieranie zarządzania migracją i promowanie działań integracyjnych
Numer i nazwa wskaźnika	W_{43P} Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc zakwaterowania dla osób przymusowo przesiedlonych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba nowych miejsc zakwaterowania dla osób przymusowo przesiedlonych [szt.]; b – Liczba zmodernizowanych miejsc zakwaterowania dla osób przymusowo przesiedlonych [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Osoba przymusowo przesiedlona Osoba, która wskutek zewnętrznej agresji, okupacji, obcego panowania lub wydarzeń poważnie zakłócających porządek publiczny na części lub całości terytorium kraju pochodzenia lub narodowości, jest zmuszona do opuszczenia swojego miejsca stałego zamieszkania celem poszukiwania schronienia w innym miejscu poza krajem swojego pochodzenia lub narodowości. Najczęściej tym pojęciem określa się uchodźcę. Miejsce zakwaterowania dla osób przymusowo przesiedlonych – Należy brać pod uwagę, że jedną kwestią jest krótkookresowe zapewnienie zakwaterowania, które z reguły przybiera formę zakwaterowania zbiorowego, czy też działań w trybie pomocy humanitarnej. Inną natomiast jest pomoc mieszkaniowa w perspektywie średniookresowej do czasu bezpiecznego powrotu do kraju. Jeszcze inną

	formę pomoc powinna przybrać w perspektywie długoterminowej dla osób, które zdecydują się pozostać na stałe lub na wiele lat. W tym wskaźniku koncentrujemy się na "miejscach zakwaterowania". Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiała rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – rozwój infrastruktury (miejsc zakwaterowania) dla osób przymusowo przesiedlonych. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. dla budynku mieszkaniowego: lokal i liczbę lokali).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania dla zapewnienia potrzeb mieszkaniowych migrantów, zwłaszcza przymusowo przesiedlonych - przysposobienie zasobów lokalowych, budowa lokali mieszkalnych, programy wsparcia dla podmiotów rynkowych (developerów).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT3 Wspieranie zarządzania migracją i promowanie działań integracyjnych
Numer i nazwa wskaźnika	W_{44P} Liczba polskich podmiotów, które nabyły / zwiększyły swoje zdolności w zakresie integracji społecznej i zawodowej migrantów
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba polskich podmiotów, które nabyły / zwiększyły swoje zdolności w zakresie integracji społecznej i zawodowej migrantów [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr podmiotów, które otrzymały wsparcie (prowadzony przez miasto na podstawie źródłowej dokumentacji projektu)

Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Potencjał podmiotów w zakresie integracji społecznej i zawodowej migrantów Istota integracji społecznej i zawodowej polega na tym, że wiele podmiotów w różny sposób może oddziaływać na ten proces, korzystnie go kształtując i wspierając. Należy dążyć do powstania w mieście wyspecjalizowanej komórki odpowiedzialnej za wzmacniania kompetencji w zakresie integracji społecznej i zawodowej migrantów. Z jej usług mogliby korzystać pracownicy wszystkich urzędów, służb i organizacji społecznych, które świadczą usługi na rzecz migrantów. Za istotną należy również uznać deinstytucjonalizację działań na rzecz migrantów poprzez wspieranie działalności sektora pozarządowego i społecznego na rzecz migrantów i lokalnej społeczności oraz lokalnego rynku usług, w tym pracy i warunków mieszkaniowych. Formami wsparcia mogą być zarówno działania miękkie (szkolenia, kursy itp.), jak też wsparcie instytucjonalne na rzecz podmiotów pomagających migrantom (wyposażenie, sprzęt itp.). Adekwatnymi formami wsparcia mogą być również formuły grantowe i dotacyjne. Zastosowanie takich formatów wymaga oczywiście wyraźnego zdefiniowania celów projektowych oraz uwzględnienia wymogów racjonalnego i efektywnego działania. Podmioty wykazane w rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób (typ podmiotu, rodzaj otrzymanego wsparcia), aby możliwe było rozliczenie wsparcia instytucjonalnego dostarczonego przez projekt w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – w zakresie integracji społecznej i zawodowej migrantów. W Rejestrze powinna się znaleźć również informacja o dacie wsparcia (początek, koniec) oraz szacunek wartości udzielonego wsparcia w zł.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Uruchamianie centrów informacyjno-konsultacyjnych wspomagających podjęcie pracy przez cudzoziemców, wprowadzanie rozwiązań umożliwiających rozwój kariery i przedsiębiorczości przez cudzoziemców oraz elastycznych modeli zatrudnienia - (lokal, wyposażenie, kadry itp.);
- Organizacja centrów pozyskania migrantów o pożądanym poziomie kompetencji i umiejętnościach, w tym także organizacja procesów zwiększających kompetencje i umiejętności, nabywanie niezbędnych uprawnień i certyfikatów, treningi pracy (np. w podmiotach ekonomii społecznej);

- Podniesienie kompetencji i kwalifikacji w zakresie wsparcia integracji migrantów - przygotowanie pracowników administracji, jednostek organizacyjnych, funkcjonariuszy policji, straży miejskiej i pracowników innych instytucji publicznych (m. in. doradców zawodowych, pośredników pracy, pracowników socjalnych) do specyfiki pracy z cudzoziemcami (m. in. poprzez prowadzenie działań zmierzających do podniesienia wiedzy i kompetencji wielokulturowych);
- Tworzenie platform współpracy pomiędzy przedstawicielami polskich stowarzyszeń, fundacji, instytucji kulturalnych i wszelkich innych wspólnot społecznych, a przedstawicielami organizacji imigranckich i imigrantami indywidualnie, w tym dla zapobiegania wykluczeniu w każdym z wymiarów, a także nielegalnemu wykorzystywaniu lub handlowi ludźmi;
- Działania integrujące migrantów ze społecznością lokalną, działania integrujące kulturowo, tworzenie centrów integracji cudzoziemców;
- Wsparcie młodych lub nowopowstających organizacji zrzeszających lub wspierających cudzoziemców w ich rozwoju oraz w realizacji własnych projektów/inicjatyw;
- Tworzenie miejsc spotkań społeczności połączone z programami (np. instytucji kultury) wspierającymi integrację kulturową, przybliżającymi polską kulturę i wartości, ale także pozwalającymi na integrowanie się społeczności lokalnej z jej nowymi członkami;
- Działania na rzecz społeczeństwa przyjmującego, wspieranie rozwoju kadr, w tym działania szkoleniowe dla osób pracujących z migrantami z instytucji publicznych (szkół, instytucji pomocy i integracji społecznej, publicznych służb zatrudnienia) oraz niepublicznych (np. organizacji pozarządowych, placówek służby zdrowia);
- Wsparcie dla nauczycieli w pracy z dziećmi migrantów zarówno w obszarze dydaktyki, jak i przeciwdziałania przemocy rówieśniczej na tle różnic tożsamościowych, narodowościowych a także przygotowanie, dokształcanie, zatrudnianie asystentów międzykulturowych;
- Poprawa efektywności systemu obsługi migrantów, w tym wsparcie procesu legalizacji zatrudnienia, pobytu, dostępu do usług publicznych, m.in. poprzez ograniczanie przewlekłości procedur i niewystarczającego poziomu cyfryzacji oraz zwiększanie liczby miejsc obsługi;
- Działania na rzecz aktywizacji zawodowej migrantów zmierzające do lepszego wykorzystania struktur publicznych służb zatrudnienia i innych instytucji i organizacji w mieście oraz wsparcie związane z aktywnymi instrumentami rynku pracy działających na rzecz cudzoziemców (wsparcie w wejściu i obecności na rynku pracy np. usługi doradztwa zawodowego, pośrednictwo pracy, staże zawodowe, wsparcie w procesie legalizacji pobytu i pracy);
- Rozwój ekonomii społecznej oferującej miejsca pracy, programy readaptacji społecznej i zawodowej oraz wsparcie integracyjne migrantów;
- Profesjonalizacja kadr HR w zakresie współpracy z migrantami - rekrutacja pracowników, dbałość o satysfakcję i jakość kadr.

OT.04 Poprawa bezpieczeństwa publicznego

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{45R} Liczba wypadków komunikacyjnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a/b * 1000$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - liczba wypadków drogowych [szt.]; <i>b</i> - liczba ludności zamieszkałej na terenie gminy na koniec ostatniego roku [osoba]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby wypadków drogowych na terenie gminy (wartość nominalna i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) prowadzone jest przez miasto. Liczbę wypadków należy ustalić na podstawie rocznych raportów o stanie bezpieczeństwa przygotowywanych przez Komendy Policji; b) Dane GUS BDL: Ludność (K3) > Stan Ludności (G7) > Ludność wg grup wieku i płci (P2137).
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Wypadek komunikacyjny / drogowy – Zdarzenie mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku którego nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób (definicja GUS). Dane o ludności wg podziału administracyjnego na dzień 31 grudnia. Wskaźnik można stosować jako miarę porównywalną między miastami (uwzględnia wielkość jst wyrażoną liczbą mieszkańców).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania z zakresu bezpieczeństwa drogowego poprawiające sytuację niechronionych uczestników ruchu – pieszych i rowerzystów (działania inwestycyjne i nieinwestycyjne);
- Opcja „zero”. Eliminacja ofiar śmiertelnych w ruchu drogowym;

- Poprawa jakości projektów inwestycyjnych (kubaturowych i drogowych), w szczególności w zakresie bezpieczeństwa użytkowników.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{46R} Liczba ofiar śmiertelnych zdarzeń w ruchu drogowym oraz innych wywołanych działaniem człowieka lub siłami natury w przeliczeniu na 1000 mieszkańców
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a/b * 1000$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - liczba ofiar śmiertelnych zdarzeń w ruchu drogowym oraz innych wywołanych działaniem człowieka lub siłami natury [osoba]; b - liczba ludności zamieszkałej na terenie gminy na koniec ostatniego roku [osoba]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby ofiar śmiertelnych zdarzeń w ruchu drogowym oraz innych wywołanych działaniem człowieka lub siłami natury (wartość nominalna i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) prowadzone jest przez miasto. Liczbę ofiar należy ustalić na podstawie rocznych raportów o stanie bezpieczeństwa przygotowywanych przez Komendy Policji oraz na podstawie raportów własnych miejskich sztabów kryzysowych; b) Dane GUS BDL: Ludność (K3) > Stan Ludności (G7) > Ludność wg grup wieku i płci (P2137)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Ofiara śmiertelna - Osoba zabita na miejscu lub zmarła w ciągu 30 dni w wyniku wypadku. W statystyce wypadków nie uwzględnia się samobójstw. (definicja GUS). Dane o ludności wg podziału administracyjnego na dzień 31 grudnia. Wskaźnik można stosować jako miarę porównywalną między miastami (uwzględnia wielkość jst wyrażoną liczbą mieszkańców).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania z zakresu bezpieczeństwa drogowego poprawiające sytuację niechronionych uczestników ruchu – pieszych i rowerzystów (działania inwestycyjne i nieinwestycyjne);
- Opcja „zero”. Eliminacja ofiar śmiertelnych w ruchu drogowym;
- Poprawa jakości projektów inwestycyjnych (kubaturowych i drogowych), w szczególności w zakresie bezpieczeństwa użytkowników.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{47P} Liczba zrealizowanych inwestycji poprawiających bezpieczeństwo publiczne (tj. np. spowalniacze prędkości, monitoring uliczny, inteligentna sygnalizacja świetlna, uruchomienie lub modernizacja Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych (SOR), pojazdy służb ratunkowych i wyposażenie służb ratunkowych itp.)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba zrealizowanych inwestycji poprawiających bezpieczeństwo publiczne [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów, zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru) Jeśli inwestycja poprawiająca bezpieczeństwo publiczne polega na zakupie urządzeń lub pojazdów, należy ją udokumentować w Rejestrze produktów (rozwiązań IT, systemów, pojazdów), zawierającym listę produktów zakupionych / wytworzonych w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. faktury, protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie

Uwagi metodologiczne	Inwestycja poprawiająca bezpieczeństwo publiczne - Na przykład spowalniacze prędkości, monitoring uliczny, inteligentna sygnalizacja świetlna, uruchomienie lub modernizacja Szpitalnych Oddziałów Ratunkowych (SOR), pojazdy służb ratunkowych i wyposażenie służb ratunkowych itp. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w Rejestrze wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów w taki sposób, aby umożliwiała rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego. W rejestrze powinna znaleźć się data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. dla monitoringu ulicznego: kamera i liczba kamer). Produkty zakupione / wytworzone w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w Rejestrze produktów, w taki sposób, aby możliwe było ich rozliczenie w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego. W Rejestrze powinny się również znaleźć następujące informacje: data zakupu / wytworzenia, jednostka miary, liczba jednostek, wartość transakcji / koszt wytworzenia, szacowana, średnioroczna liczba bezpośrednich użytkowników produktu (jednostka produktu x liczba użytkowników x liczba pozyskanych jednostek produktu).
------------------------------------	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania z zakresu bezpieczeństwa drogowego poprawiające sytuację niechronionych uczestników ruchu – pieszych i rowerzystów (działania inwestycyjne i nieinwestycyjne);
- Opcja „zero”. Eliminacja ofiar śmiertelnych w ruchu drogowym;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń w zakresie przyczyniającym się do zmniejszenia liczby wydarzeń i zjawisk kryzysowych, spowodowanych działaniami człowieka.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego
---------------------------------	---

Numer i nazwa wskaźnika	W_{48P} Liczba zrealizowanych działań służących zwiększeniu skuteczności systemów reagowania zarówno na zjawiska wywołane działaniami człowieka, jak i wywołane czynnikami naturalnymi
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba zrealizowanych aktywności służących zwiększeniu skuteczności systemów reagowania [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Systemy reagowania na zjawiska wywołane działaniami człowieka / czynnikami naturalnymi – Kompleksowe struktury organizacyjne, technologiczne i proceduralne, które zostały zaprojektowane w celu skutecznego identyfikowania, monitorowania, reagowania oraz minimalizacji skutków sytuacji kryzysowych, które mogą być spowodowane zarówno działaniami ludzkimi, jak i czynnikami naturalnymi. Na przykład: (i) systemy monitorujące środowisko, w tym czynniki atmosferyczne; (ii) mechanizmy wczesnego ostrzegania, które identyfikują potencjalne zagrożenia na wczesnym etapie, pozwalając na szybką reakcję przed rozwojem sytuacji kryzysowej; (iii) plany zarządzania kryzysowego, które określają procedury działania, role różnych podmiotów oraz środki koordynacji działań w przypadku sytuacji kryzysowej; (iv) skuteczne systemy komunikacji, które informują społeczność i służby ratunkowe o aktualnej sytuacji. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności zwiększających skuteczność systemów reagowania na negatywne zjawiska. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nim udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie)

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Ochrona przeciwpowodziowa i przeciwdziałanie innym zjawiskom naturalnym stanowiącym zagrożenie dużej skali. (np. dobre operaty, analizy);
- Zwiększenie zdolności reagowania na pojawiające się kryzysy i zagrożenia - dostosowanie praktycznych procedur zarządzania kryzysowego w mieście do aktualnych i przewidywanych zagrożeń w tym epidemiologicznych, ewidencja schronów;
- Doposażenie systemów zarządzania kryzysowego;
- Zabezpieczenie miejskich systemów informatycznych i baz danych;
- Rozwój miejskich systemów zintegrowanego monitorowania, prognozowania zagrożeń i ostrzegania środowiskowego; RCB na poziomie miejskim;
- Poprawa skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez edukację, procesy profilaktyczne oraz wczesnego reagowania, wsparcie rodziny w kryzysie opiekuńczym lub wychowawczym, a także wsparcie dla ofiar i sprawców; Hostele przemocowe, azyle dla ofiar przemocy. Jak znaleźć hostel, gdy pali się dom, kobieta musi uciec z domu;
- Polityka bezpieczeństwa informacji i zarządzanie bezpieczeństwem, zapobieganie wyciekowi danych i błędom organizacyjnym;
- Cyberbezpieczeństwo instytucji wobec przyspieszonej cyfryzacji usług– polityka zabezpieczeń przed typowymi zagrożeniami. Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w odpowiedzi na coraz częściej pojawiające się zagrożenia związane z przestępstwami w sieci;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej w raz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń w zakresie przyczyniającym się do zwiększenia skuteczności systemów reagowania na zjawiska wywołane działaniami człowieka i czynnikami naturalnymi.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{49P} Liczba zrealizowanych działań zwiększających poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba zrealizowanych aktywności zwiększających poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców [szt.]

Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Aktywności zwiększające poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców – Zintegrowane działania, które obejmują edukację, współpracę społeczności, inicjatywy zapobiegawcze oraz wsparcie dla ofiar. Na przykład: (i) organizacja warsztatów, prelekcji i szkoleń z zakresu bezpieczeństwa, pierwszej pomocy i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach awaryjnych; (ii) organizacja imprez plenerowych, festynów i spotkań, które integrują mieszkańców i budują poczucie wspólnoty; (iii) kampanie przeciwko przemocy domowej, szkolne programy antyprzemocowe i miejskie projekty promujące bezpieczne relacje; (iv) systemy monitorowania społecznościowego, gdzie mieszkańcy biorą aktywny udział w śledzeniu i zgłaszaniu podejrzanych lub niebezpiecznych sytuacji. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności zwiększających poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nich udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie)

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Cyberbezpieczeństwo. Edukacja w zakresie cyberbezpieczeństwa. Szczególnie seniorzy i młodzież szkolna;
- Bezpieczeństwo danych, bezpieczeństwo w sieci, stalking, zagrożenia w sieci. Kampanie, edukacja. Konkurs w min cyfryzacji;
- Poprawa bezpieczeństwa przestrzeni publicznych;
- Wzmocnienie działań prewencyjnych poprzez wprowadzenie zasady Zero tolerancji dla wykroczeń i drobnych przestępstw w obszarach publicznych miasta (nielegalne parkowanie, śmiecenie, graffiti, etc.);
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń w zakresie przyczyniającym się zwiększenia poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT4 Poprawa bezpieczeństwa publicznego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{50P} Liczba zrealizowanych działań zwiększających bezpieczeństwo komunikacyjne w ramach stref Tempo 30
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> – Liczba zrealizowanych aktywności zwiększających bezpieczeństwo komunikacyjne w ramach stref Tempo 30 [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Aktywności zwiększające bezpieczeństwo komunikacyjne w ramach stref Tempo 30 – Kompleksowe działania, uwzględniające zarówno aspekty infrastrukturalne jak i społeczne, służące zwiększeniu bezpieczeństwa komunikacyjnego i promowaniu zrównoważonego transportu w obszarze miejskim. Mogą uwzględniać na przykład: (i) odpowiednie oznakowanie strefy Tempo 30 informacyjnymi znakami drogowymi i malowaniem na jezdni; (ii) dostosowanie infrastruktury drogowej - skrzyżowań, rond, spowalniaczy ruchu, przejść dla pieszych, chodników, ścieżek rowerowych - do potrzeb użytkowników niskoemisyjnych środków transportu; (iii) organizację kampanii edukacyjnych skierowanych do kierowców, pieszych i rowerzystów; (iv) instalację systemów monitoringu prędkości oraz kamer do rejestrowania naruszeń przepisów drogowych; (v) organizację konsultacji społecznych w celu zrozumienia potrzeb i obaw mieszkańców strefy. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności zwiększających bezpieczeństwo komunikacyjne w ramach stref Tempo 30. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nich udział (pomijając odbiorców działań o

	charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa rozwiązań uspokajających ruch samochodowy na terenie stref „Tempo 30”;
- Wprowadzanie nowych lub powiększanie zasięgu istniejących stref Tempo 30;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń w zakresie przyczyniającym się do zwiększenia zasięgu strefy uspokojonego ruchu „Tempo 30”.

OT.05 Efektywność energetyczna i energia odnawialna

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{07R} Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych dzięki podjętym działaniom w zakresie efektywności energetycznej
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = - \frac{(a_n - a_1)}{a_1} \times 100 / n$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika [%]; <i>a₁</i> - Wielkość emisji gazów cieplarnianych w roku bazowym [tony ekw. CO₂]; <i>a_n</i> - Wielkość emisji gazów cieplarnianych w roku n [tony ekw. CO₂]; <i>n</i> - Liczba okresów rocznych od roku bazowego do roku, w którym prowadzone jest badanie [lata]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie szacowanych, rocznych wartości emisji gazów cieplarnianych (wartości nominalne oraz szacowany roczny spadek względem wartości bazowej) prowadzone jest przez miasto na podstawie wykonywanych regularnie analiz lub na podstawie dokumentacji projektowej zrealizowanych inwestycji. To od miast-wnioskodawców zależy sposób pozyskania danych. Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast nie narzuca określonych źródeł danych, zatem to od miasta zależy, czy dla pozyskania informacji o wielkości emisji zdecyduje się ono np. na zewnętrzne audyty energetyczne, współpracę z organizacjami i instytucjami badawczymi, raporty bilansowe emisji CO₂ czy też dane te pozyska z bieżącego procesu monitoringu energii i odczytów emisji prowadzonych w ramach działalności miasta.
Częstotliwość aktualizacji	Rocznie
Uwagi metodologiczne	Spadek emisji CO₂ to ilość ekwiwalentu dwutlenku węgla, która nie zostanie wyemitowana do atmosfery, dzięki realizacji projektu. Rekomendujemy, aby wskaźnik emisji CO₂ został wyznaczony zgodnie z

metodologią przyjętą w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej z dnia 27 lutego 2015 r. oraz uwzględniat aktualne na dany rok opracowania publikowane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (w szczególności w zakresie wartości opałowych i wskaźników emisji CO₂).

Emisja gazów cieplarnianych (GHG ang. Greenhouse gases) – oznacza wydzielanie gazów, które mają zdolność do absorpcji i zatrzymywania promieniowania ciepłego w atmosferze, co prowadzi do zjawiska znanego jako efekt cieplarniany, który powoduje zwiększenie temperatury na powierzchni Ziemi. Gazy cieplarniane obejmują dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄), podtlenek azotu (NO_x), fluorowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC), siarczany (SF₆) i azotany (N₂O).

Najczęstszymi źródłami emisji są: **energetyka i ciepłownictwo**, które odpowiadają za większość antropogenicznych emisji CO₂ oraz ok 30-35% emisji metanu, **przemysł** – w którym około 1/3 emisji pochodzi z wykorzystania energii elektrycznej, a około 2/3 z bezpośrednich procesów technologicznych (produkcja stali, tworzyw sztucznych itp.), emisje związane z rolnictwem, leśnictwem i użytkowaniem terenu (**RLUT**), **transport, oraz mieszkalnictwo i gospodarka ściekami i odpadami**.

Wśród czynników wpływających na wielkość emisji CO₂, wymienić należy: uzależnienie od paliw kopalnych i niską efektywność energetyczną, używanie pojazdów z silnikami spalającymi paliwa kopalne, intensywność emisji związanej z procesami produkcyjnymi i energetycznymi, praktyki rolnicze, takie jak używanie nawozów i hodowla zwierząt, a także wylesianie i zmiany w zagospodarowaniu terenu oraz odpowiednie zarządzanie odpadami.

Działania w zakresie efektywności energetycznej – odnoszą się do stosowania technologii, praktyk i strategii, które pozwalają na uzyskanie pożądanych usług energetycznych przy minimalnym zużyciu energii. Dążenie do poprawy efektywności energetycznej ma na celu ograniczenie ilości zużywanej energii przy jednoczesnym zwiększeniu efektywności i wydajności systemów energetycznych.

Wśród działań, których oczekiwanym efektem będzie podnoszenie efektywności energetycznej wymienić można wykorzystywanie bardziej efektywnych technologii, w tym np. nowoczesnych systemów ogrzewania i chłodzenia, tworzenie przestrzeni miejskich, które wspierają zrównoważony transport publiczny, używanie systemów monitorowania, zarządzania i kontroli zużyciem energii, zarówno w budynkach, jak i przemyśle czy przechodzenie na odnawialne źródła energii. Szacowana wielkość emisji powinna odnosić się do emisji generowanych przez obiekty (w tym budynki i budowle), co do których planowane są działania w zakresie efektywności energetycznej.

	Zestawienie rocznych emisji gazów cieplarnianych powinno umożliwiać oszacowanie wartości wskaźnika ogółem oraz w podziale na efekt działań w zakresie efektywności energetycznej oraz działań w zakresie produkcji energii odnawialnej. Sposób liczenia wartości wskaźnika na potrzeby Wniosku o dofinansowanie: Jeśli działanie składa się z kilku różnych przedsięwzięć (np. A, B i C), to w celu oszacowania proponowanej wartości wskaźnika (skalkulowania całościowego efektu działania) można zastosować następujące podejście: 1) Ustalić prognozowaną wartość wskaźnika dla każdego z przedsięwzięć składowych (np. A=-30%; B=-40%; C=-50%); 2) Obliczyć średnią ważoną efektów cząstkowych, gdzie wagami są wartości emisji wyjściowych dla poszczególnych przedsięwzięć (np. jeśli emisje wyjściowe wynosiły odpowiednio: A=100; B=70; C=30, to zagregowana wartość wskaźnika W07R wyniosłaby -37%). Alternatywnie można zsumować emisje wyjściowe i oczekiwane emisje docelowe wszystkich przedsięwzięć składowych i użyć tych agregatów jako zmiennych w podanej wyżej formule liczenia wskaźnika. Przy szacowaniu wartości wskaźnika należy sprawdzić czy wszystkie emisje uwzględniane w kalkulacjach wyrażone są w tych samych jednostkach miary - tonach ekw. CO₂.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa (ale też rozbudowa lub przebudowa) źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło (bądź paliwa zdekarbonizowane) z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości, w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową;
- Przebudowa (ale też wymiana) nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii lub OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków;
- Budowa budynków pasywnych przez sektor publiczny, mająca na celu pełnienie przez ten sektor wzorcowej roli w zakresie efektywności energetycznej;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą lub modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności.;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Budowa lub modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) sieci ciepłowniczej, w tym wymiana węzłów ciepłych;

- Inwestycje polegające na likwidacji indywidualnych źródeł ciepła poprzez przyłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej/gazowej oraz rozprowadzenie sieci po budynku;
- Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (paliwa zdekarbonizowane), z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE;
- Wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła sieciowego z wykorzystaniem termicznego przetwarzania odpadów (spalanie i piroliza);
- Instalacja źródeł energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej i prywatnych budynkach mieszkalnych (np. panele solarne, panele i farmy fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego;
- Wykorzystanie pomp ciepła do ogrzewania budynków odległych od sieci ciepłowniczej;
- Lokalna produkcja, magazynowanie i wykorzystanie wodoru;
- Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne (LED), budowa nowego oświetlenia ulicznego, w tym zastosowanie powierzchni fotowoltaicznych do zasilania oświetlenia ulicznego;
- Inteligentne systemy zarządzania energią w budynkach i w mieście;
- Opracowanie dokumentów strategicznych mających na celu zniwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu, poprawę jakości powietrza oraz transformację energetyczną miasta;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz wszelkich innych dokumentów w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{08R} Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych dzięki podjętym działaniom w zakresie produkcji energii odnawialnej
Formuła obliczenia i	<u>Wzór matematyczny:</u>

definicje zmiennych	$wsk = - \frac{(a_n - a_1)}{a_1} \times 100 / n$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika [%]; <i>a₁</i> - Wielkość emisji gazów cieplarnianych w roku bazowym [tony ekw. CO₂]; <i>a_n</i> - Wielkość emisji gazów cieplarnianych w roku n [tony ekw. CO₂]; <i>n</i> - Liczba okresów rocznych od roku bazowego do roku, w którym prowadzone jest badanie [lata]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie szacowanych, rocznych wartości emisji gazów cieplarnianych (wartości nominalne oraz szacowany roczny spadek względem wartości bazowej) prowadzone jest przez miasto na podstawie wykonywanych regularnie analiz lub na podstawie dokumentacji projektowej zrealizowanych inwestycji. To od miast-wnioskodawców zależy sposób pozyskania danych. Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast nie narzuca określonych źródeł danych, zatem to od miasta zależy, czy dla pozyskania informacji o wielkości emisji zdecyduje się ono np. na zewnętrzne audyty energetyczne, współpracę z organizacjami i instytucjami badawczymi, raporty bilansowe emisji CO₂ czy też dane te pozyska z bieżącego procesu monitoringu energii i odczytów emisji prowadzonych w ramach działalności miasta.
Częstotliwość aktualizacji	Rocznie
Uwagi metodologiczne	Spadek emisji CO₂ to ilość ekwiwalentu dwutlenku węgla, która nie zostanie wyemitowana do atmosfery, dzięki realizacji projektu. Rekomendujemy, aby wskaźnik emisji CO₂ został wyznaczony zgodnie z metodologią przyjętą w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku oraz świadectw charakterystyki energetycznej z dnia 27 lutego 2015 r. oraz uwzględnił aktualne na dany rok opracowania publikowane przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (w szczególności w zakresie wartości opałowych i wskaźników emisji CO₂). Emisja gazów cieplarnianych (GHG ang. Greenhouse gases) – oznacza wydzielanie gazów, które mają zdolność do absorpcji i zatrzymywania promieniowania ciepłego w atmosferze, co prowadzi do zjawiska znanego jako efekt cieplarniany, który powoduje zwiększenie temperatury na powierzchni Ziemi. Gazy cieplarniane obejmują dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄), podtlenek azotu (NO_x),

fluorowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC), siarczany (SF₆) i azotany (N₂O).

Najczęstszymi źródłami emisji są: **energetyka i ciepłownictwo**, które odpowiadają za większość antropogenicznych emisji CO₂ oraz ok 30-35% emisji metanu, **przemysł** – w którym około 1/3 emisji pochodzi z wykorzystania energii elektrycznej, a około 2/3 z bezpośrednich procesów technologicznych (produkcja stali, tworzyw sztucznych itp.), emisje związane z rolnictwem, leśnictwem i użytkowaniem terenu (**RLUT**), **transport, mieszkalnictwo i gospodarka ściekami i odpadami**.

Wśród czynników wpływających na wielkość emisji CO₂, wymienić należy: uzależnienie od paliw kopalnych i niską efektywność energetyczną, używanie pojazdów z silnikami spalającymi paliwa kopalne, intensywność emisji związanej z procesami produkcyjnymi i energetycznymi, praktyki rolnicze, takie jak używanie nawozów i hodowla zwierząt, a także wylesianie i zmiany w zagospodarowaniu terenu oraz odpowiednie zarządzanie odpadami.

Działania w zakresie produkcji energii odnawialnej – dotyczą procesu pozyskiwania energii elektrycznej lub ciepłej z źródeł odnawialnych, które są nieograniczone w czasie, takich jak energia słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna czy biomasa.

Wśród głównych typów energii pochodzących z OZE wymienić można: energię **słoneczną** (wykorzystanie promieniowania słonecznego do produkcji energii elektrycznej za pomocą np. paneli fotowoltaicznych lub ciepła przy użyciu kolektorów słonecznych), energię **wiatrową** (przetwarzanie energii kinetycznej wiatru na energię elektryczną za pomocą turbin wiatrowych), energię **wodną** (w której ruch wody napędza turbiny wodne w elektrowniach wodnych lub maremotorycznych), energię **geotermalną** (czyli uzyskiwanie energii ciepłej z wnętrza Ziemi, wykorzystując ciepło zgromadzone w skorupie ziemskiej), energię **biomasy** (produkcja energii poprzez spalanie lub fermentację organicznych materiałów, takich jak drewno, resztki roślinne czy odpady organiczne).

Działania związane z produkcją energii odnawialnej stanowić mogą bardzo szerokie spektrum aktywności: od budowy nowych instalacji do pozyskiwania energii odnawialnej, takich jak elektrownie słoneczne, wiatrowe, wodne czy geotermalne, przez dostosowywanie istniejących infrastruktur energetycznych do integracji i efektywnego wykorzystywania energii odnawialnej, po informowanie społeczeństwa na temat korzyści płynących z energii odnawialnej, zachęcanie do korzystania z niej oraz podnoszenie świadomości na temat zmian klimatycznych.

Szacowana wielkość emisji powinna odnosić się do emisji generowanych przez obiekty (w tym budynki i budowle), co do których planowane są działania w zakresie produkcji energii odnawialnej.

	Zestawienie rocznych emisji gazów cieplarnianych powinno umożliwiać oszacowanie wartości wskaźnika ogółem oraz w podziale na efekt działań w zakresie efektywności energetycznej oraz działań w zakresie produkcji energii odnawialnej. Sposób liczenia wartości wskaźnika na potrzeby Wniosku o dofinansowanie: Jeśli działanie składa się z kilku różnych przedsięwzięć (np. A, B i C), to w celu oszacowania proponowanej wartości wskaźnika (skalkulowania całościowego efektu działania) można zastosować następujące podejście: 1) Ustalić prognozowaną wartość wskaźnika dla każdego z przedsięwzięć składowych (np. A=-30%; B=-40%; C=-50%); 2) Obliczyć średnią ważoną efektów częściowych, gdzie wagami są wartości emisji wyjściowych dla poszczególnych przedsięwzięć (np. jeśli emisje wyjściowe wynosiły odpowiednio: A=100; B=70; C=30, to zagregowana wartość wskaźnika W08R wyniosłaby -37%). Alternatywnie można zsumować emisje wyjściowe i oczekiwane emisje docelowe wszystkich przedsięwzięć składowych i użyć tych agregatów jako zmiennych w podanej wyżej formule liczenia wskaźnika. Przy szacowaniu wartości wskaźnika należy sprawdzić czy wszystkie emisje uwzględniane w kalkulacjach wyrażone są w tych samych jednostkach miary - tonach ekw. CO₂.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa (ale też rozbudowa lub przebudowa) źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło (bądź paliwa zdekarbonizowane) z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości, w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową;
- Przebudowa (ale też wymiana) nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii lub OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci;

- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (paliwa zdekarbonizowane), z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE;
- Wykorzystanie energii geotermalnej, w tym badania rozpoznawcze i analiza;
- Instalacja źródeł energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej i prywatnych budynkach mieszkalnych (np. panele solarne, panele i farmy fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego;
- Wykorzystanie pomp ciepła do ogrzewania budynków odległych od sieci ciepłowniczej;
- Budowa instalacji do produkcji biopłynów i biometanu, biopaliw II i III generacji;
- Lokalna produkcja, magazynowanie i wykorzystanie wodoru;
- Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne (LED), budowa nowego oświetlenia ulicznego, w tym zastosowanie powierzchni fotowoltaicznych do zasilania oświetlenia ulicznego;
- Tworzenie i wsparcie systemów współpracy lokalnych producentów i konsumentów energii (klastry, spółdzielnie energetyczne itp.);
- Opracowanie dokumentów strategicznych mających na celu zniwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu, poprawę jakości powietrza oraz transformację energetyczną miasta;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz wszelkich innych dokumentów w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{09P} Liczba odnawialnych źródeł energii zainstalowanych w budynkach publicznych i prywatnych budynkach mieszkalnych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba odnawialnych źródeł energii zainstalowanych w budynkach publicznych i prywatnych budynkach mieszkalnych [szt.]

Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru).
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Odnawialne źródło energii – to źródło, które jest odnawialne w sposób naturalny i nie wyczerpuje się w wyniku eksploatacji. Energia pozyskiwana z takich źródeł jest uznawana za bardziej ekologiczną i zrównoważoną, ponieważ nie przyczynia się w znaczący sposób do emisji gazów cieplarnianych ani do zmian klimatycznych. Wśród głównych typów energii pochodzących z OZE wymienić można: energię słoneczną (wykorzystanie promieniowania słonecznego do produkcji energii elektrycznej za pomocą np. paneli fotowoltaicznych lub ciepła przy użyciu kolektorów słonecznych), energię wiatrową (przetwarzanie energii kinetycznej wiatru na energię elektryczną za pomocą turbin wiatrowych), energię wodną (w której ruch wody napędza turbiny wodne w elektrowniach wodnych lub maremotorycznych), energię geotermalną (czyli uzyskiwanie energii cieplnej z wnętrza Ziemi, wykorzystując ciepło zgromadzone w skorupie ziemskiej), energię biomasy (produkcja energii poprzez spalanie lub fermentację organicznych materiałów, takich jak drewno, resztki roślinne czy odpady organiczne). Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie², jako budynek użyteczności publicznej należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji. Za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny. Prywatny budynek mieszkalny będzie zatem nieruchomością, stanowiącą własność prywatną, przeznaczoną dla mieszkańców lub rodzin, których sposób funkcjonowania nie zalicza go do budynków użyteczności publicznej.

² Dz.U.2022.0.1225 tj.

	Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiała rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – działania w zakresie produkcji energii odnawialnej. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. instalacja fotowoltaiczna i liczba instalacji).
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa (ale też rozbudowa lub przebudowa) źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło (bądź paliwa zdekarbonizowane) z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości, w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową;
- Budowa budynków pasywnych przez sektor publiczny, mająca na celu pełnienie przez ten sektor wzorcowej roli w zakresie efektywności energetycznej;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (paliwa zdekarbonizowane), z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE;
- Instalacja źródeł energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej i prywatnych budynkach mieszkalnych (np. panele solarne, panele i farmy fotowoltaiczne, pompy ciepła);
- Wykorzystanie pomp ciepła do ogrzewania budynków odległych od sieci ciepłowniczej;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz wszelkich innych dokumentów w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{10P} Liczba nowych lub zmodernizowanych źródeł ciepła (systemy grzewcze)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba nowych lub zmodernizowanych źródeł ciepła [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Źródło ciepła (system grzewczy) – to urządzenie lub instalacja używane do wytwarzania ciepła w celu podgrzewania pomieszczeń, wody użytkowej lub innych substancji. Jest to kluczowy element w systemie HVAC (Ogrzewanie, Wentylacja, Klimatyzacja) w budynkach, mający na celu utrzymanie komfortowej temperatury wewnętrznej. Ze względu na rodzaj źródła ciepła, systemy grzewcze są kategoryzowane jako: systemy węglowe (korzystające z paliw stałych, takich jak węgiel, drewno i ich pochodne), systemy gazowe, systemy olejowe, systemy elektryczne (obejmujące ogrzewanie oporowe oraz napędzane pompą ciepła), systemy zdalaczynne (opierające się na dostarczaniu ciepła z miejskiej sieci ciepłnej) oraz źródła odnawialne (w tym biomasa, energia słoneczna i elektrownie wiatrowe). Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiała rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – działania w zakresie budowy / modernizacji źródeł ciepła. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu

	na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. kocioł i liczba kotłów).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa (ale też rozbudowa lub przebudowa) źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło (bądź paliwa zdekarbonizowane) z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości, w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową;
- Przebudowa (ale też wymiana) nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii lub OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków;
- Budowa budynków pasywnych przez sektor publiczny, mająca na celu pełnienie przez ten sektor wzorcowej roli w zakresie efektywności energetycznej;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Inwestycje polegające na likwidacji indywidualnych źródeł ciepła poprzez przyłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej/gazowej oraz rozprowadzenie sieci po budynku;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (paliwa zdekarbonizowane), z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE;
- Wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła sieciowego z wykorzystaniem termicznego przetwarzania odpadów (spalanie i piroliza);
- Wykorzystanie energii geotermalnej, w tym badania rozpoznawcze i analiza;
- Zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego;
- Wykorzystanie pomp ciepła do ogrzewania budynków oddalonych od sieci ciepłowniczej;

- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz wszelkich innych dokumentów w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{11P} Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych miejskich systemów ciepłowniczych (instalacji wytwarzania ciepła i energii elektrycznej)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba wybudowanych lub zmodernizowanych miejskich systemów ciepłowniczych [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Miejskie systemy ciepłownicze (instalacje wytwarzania ciepła i energii elektrycznej) – to zintegrowane instalacje służące do wytwarzania ciepła i często energii elektrycznej, które są następnie dostarczane do budynków w danym obszarze poprzez sieć rur i kanałów. Systemy te zapewniają ciepło do ogrzewania budynków, dostarczanie ciepłej wody użytkowej oraz generowanie energii elektrycznej. Miejskie systemy ciepłownicze pracować mogą w oparciu m.in. o kogenerację, czyli produkcję ciepła i energii w jednym procesie, zasilanie gazowe, olejowe, energię odzyskiwaną z odpadów, biomasę i biogaz, a także w oparciu o geotermalne systemy grzewcze. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiała

	rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – działania w zakresie budowy / modernizacji miejskich systemów ciepłowniczych. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. dla budynku mieszkaniowego: lokal i liczbę lokali).
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym wymiana węzłów cieplnych;
- Wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła sieciowego z wykorzystaniem termicznego przetwarzania odpadów (spalanie i piroliza)
- Budowa (ale też rozbudowa lub przebudowa) źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło (bądź paliwa zdekarbonizowane) z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości, w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową;
- Przebudowa (ale też wymiana) nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii lub OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków;
- Inwestycje polegające na likwidacji indywidualnych źródeł ciepła poprzez przyłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej/gazowej oraz rozprowadzenie sieci po budynku;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania ciepła (paliwa zdekarbonizowane), z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE;
- Zastosowanie technologii odzysku energii wraz z systemem wykorzystania energii ciepła odpadowego;
- Lokalna produkcja, magazynowanie i wykorzystanie wodoru;
- Inteligentne systemy zarządzania energią w budynkach i w mieście;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz wszelkich innych dokumentów w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{12P} Długość wybudowanych lub zmodernizowanych miejskich sieci ciepłowniczych lub energetycznych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Długość wybudowanych lub zmodernizowanych miejskich sieci ciepłowniczych [km]; <i>b</i> - Długość wybudowanych lub zmodernizowanych miejskich sieci energetycznych [km]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru).
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Miejskie sieci ciepłownicze – rozumiane również jako sieci grzewcze lub ciepłownicze, to infrastruktura, która umożliwia dystrybucję ciepła w postaci gorącej wody lub pary do wielu budynków w danym obszarze. Sieci te służą do centralnego ogrzewania budynków, dostarczania ciepłej wody użytkowej oraz, w niektórych przypadkach, do wytwarzania energii elektrycznej. Miejskie sieci energetyczne – to infrastruktura, która umożliwia przesyłanie energii do różnych użytkowników w danym obszarze miejskim. Sieci obejmują dystrybucję energii elektrycznej, a także ciepła lub chłodu w zależności od rodzaju systemu. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – działania w zakresie budowy / modernizacji miejskich sieci ciepłowniczych i energetycznych.

	W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. dla sieci ciepłowniczej: km bieżący sieci i liczba km).
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej, w tym wymiana węzłów cieplnych;
- Wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła sieciowego z wykorzystaniem termicznego przetwarzania odpadów (spalanie i piroliza);
- Budowa (ale też rozbudowa lub przebudowa) źródeł energii produkujących energię elektryczną i/lub ciepło (bądź paliwa zdekarbonizowane) z OZE na potrzeby lokalne, niewymagająca przesyłania jej na duże odległości, w oparciu o lokalne zidentyfikowane zasoby lub wraz z infrastrukturą sieciową;
- Przebudowa (ale też wymiana) nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii lub OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków;
- Inwestycje polegające na likwidacji indywidualnych źródeł ciepła poprzez przyłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej/gazowej oraz rozprowadzenie sieci po budynku;
- Budowa i rozbudowa instalacji odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz wszelkich innych dokumentów w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{13P} Liczba budynków prywatnych i publicznych poddanych termomodernizacji
Formuła obliczenia i	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u>

definicje zmiennych	<i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba budynków prywatnych poddanych termomodernizacji [szt.]; <i>b</i> - Liczba budynków publicznych poddanych termomodernizacji [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Termomodernizacja budynku – to kompleksowy proces modernizacji mający na celu poprawę efektywności energetycznej, zwiększenie komfortu termicznego oraz ograniczenie strat energii. Termomodernizacja ma na celu zminimalizowanie strat ciepła i zużycia energii, co przekłada się na niższe rachunki za ogrzewanie oraz mniejsze obciążenie dla środowiska. Budynki publiczne i prywatne – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie³, jako budynek użyteczności publicznej należy rozumieć budynek przeznaczony na potrzeby administracji publicznej, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, szkolnictwa wyższego, nauki, wychowania, opieki zdrowotnej, społecznej lub socjalnej, obsługi bankowej, handlu, gastronomii, usług, w tym usług pocztowych lub telekomunikacyjnych, turystyki, sportu, obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym, morskim lub wodnym śródlądowym, oraz inny budynek przeznaczony do wykonywania podobnych funkcji. Za budynek użyteczności publicznej uznaje się także budynek biurowy lub socjalny. Prywatny budynek mieszkalny będzie zatem nieruchomością, stanowiącą własność prywatną, przeznaczoną dla mieszkańców lub rodzin, których sposób funkcjonowania nie zalicza go do budynków użyteczności publicznej. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – działania w zakresie termomodernizacji budynków. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu

³ Dz.U.2022.0.1225 tj.

	na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. dla budynku mieszkaniowego: lokal i liczbę lokali).
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Przebudowa (ale też wymiana) nieefektywnych źródeł ciepła opartych o paliwa stałe, w tym zastosowanie systemów grzewczych opartych na niskoemisyjnych źródłach energii lub OZE wraz z przyłączami budynków do sieci gazowej i miejskiej sieci ciepłowniczej połączona z termomodernizacją budynków;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków mieszkalnych wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Kompleksowa modernizacja (w tym rozbudowa lub przebudowa) energetyczna budynków użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń OZE oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła albo podłączeniem do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, a także instalacją systemów zarządzania energią oraz promowaniem energooszczędności;
- Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej;
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń oraz wszelkich innych dokumentów w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT5 Efektywność energetyczna i energia odnawialna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{14P} Liczba przeprowadzonych działań kształtujących świadomość ekologiczną i zwiększających efektywność energetyczną wśród społeczności lokalnej
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika;

	a – Liczba zrealizowanych aktywności podnoszących świadomość ekologiczną wśród społeczności lokalnej i zwiększających efektywność energetyczną [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Aktywności podnoszące świadomość ekologiczną i zwiększających efektywność energetyczną – To wszelkie działania dążące do podnoszenie świadomości ekologicznej oraz promowania działań zwiększających efektywność energetyczną, kluczowe dla budowania bardziej zrównoważonej przyszłości miast. Przykładami aktywności przyczyniających się do tego mogą być: edukacja klimatyczna, kampanie promujące korzyści wynikające z korzystania z energii odnawialnej, prowadzenie programów edukacyjnych, konkursy, wydarzenia społecznościowe a także uchwalanie dokumentów strategicznych wspomagających proces zarządzania energią w mieście. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności podnoszących świadomość ekologiczną społeczności lokalnej. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wezmą w nim udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania edukacyjne mające na celu budowanie świadomości ekologicznej i postaw proekologicznych wśród mieszkańców;
- Budowa budynków pasywnych przez sektor publiczny, mająca na celu pełnienie przez ten sektor wzorcowej roli w zakresie efektywności energetycznej;
- Tworzenie i wsparcie systemów współpracy lokalnych producentów i konsumentów energii (klastry, spółdzielnie energetyczne itp.);
- Inteligentne systemy zarządzania energią w budynkach i w mieście;
- Zakup i montaż systemów pomiaru czystości powietrza (w celach edukacyjnych i świadomościowych);

- Opracowanie dokumentów strategicznych mających na celu zniwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu, poprawę jakości powietrza oraz transformację energetyczną miasta.

OT.06 Transport publiczny

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT6 Transport publiczny
Numer i nazwa wskaźnika	W_{15R} Praca przewozowa transportu publicznego w ujęciu rocznym
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a_r + a_s + a_d$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika [paskm - pasażerokilometry]; a_r - Roczna praca przewozowa transportu publicznego na liniach regularnych [paskm]; a_s - Roczna praca przewozowa transportu publicznego w przewozach szkolnych / pracowniczych [paskm]; a_d - Roczna praca przewozowa transportu publicznego w przewozach DRT [paskm]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie rocznych wielkości pracy przewozowej transportu publicznego (wartość ogółem i w podziale na przewozy na liniach regularnych, przewozy szkolne, pracownicze i DRT) prowadzone jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty wykonujące usługi w obszarze transportu publicznego.
Częstotliwość aktualizacji	Rocznie
Uwagi metodologiczne	Praca przewozowa (w odniesieniu do transportu pasażerskiego), to suma dokonanych w danym okresie (w naszym przypadku – okresie jednego roku) przewozów pasażerskich wyrażonych w pasażerokilometrach. Jeden pasażerokilometr to przewóz 1 pasażera na odległość 1 km. Praca przewozowa przy przewozie pasażerów transportem autobusowym - suma prac przewozowych wykonanych przy przewozie pasażerów z biletami jednorazowymi, wieloprzejazdowymi oraz przy przewozach pracowniczych / szkolnych (def. GUS). Ponieważ komunikacja miejska – inaczej niż przewozy pozamiejskie – z reguły nie uzależnia ceny biletu od długości przejechanej trasy, pracy

przewozowej nie da się oszacować dzieląc sumę wpływów uzyskanych ze sprzedaży biletów przez stawkę taryfową za 1 pasażerokilometr (jak w definicji GUS), bo takiej stawki z reguły nie ma.

Sposób obliczenia rocznej pracy przewozowej transportu publicznego

Roczna praca przewozowa transportu publicznego w danym mieście może być obliczona dowolną wiarygodną metodą dostosowaną do realiów lokalnych. Liczymy odcinki trasy przejechane przez poszczególnych pasażerów.

Przykładowe podejście:

1. Przewozy na liniach regularnych –

a) Nowo zakupione / zmodernizowane pojazdy – na podstawie odczytu z systemu informatycznego, pobierającego dane z zainstalowanych w pojazdach urządzeń zliczających pasażerów wsiadających i wysiadających (urządzenia takie powinny być instalowane w nowych pojazdach);

b) Pojazdy bez urządzeń zliczających pasażerów - Szacunek paskm na podstawie wyników wyrywkowych badań (zliczenia z natury) realizowanych przez co najmniej pięć dni w roku o zróżnicowanej charakterystyce (robocze, świąteczne, w sezonie wakacyjnym itp.) na co najmniej 10% linii regularnych w danym systemie przewozów, jednak nie mniej, niż na 2 liniach.

Zespół złożony z 3 obserwatorów / badaczy jeździ cały dzień jednym autobusem i odnotowuje wsiadających i wysiadających pasażerów na każdym przystanku (każdy badacz obserwuje jedne drzwi). Zapisują swoje obserwacje w specjalnym kwestionariuszu (np. „12/7/9” oznacza: przystanek nr 12, wysiadło 7 osób, wsiadło 9 osób). Sumując dane z 3 kwestionariuszy można ustalić liczbę pasażerów, którzy byli w autobusie na kolejnych odcinkach trasy. Odległości między przystankami są znane, więc można w ten sposób obliczyć łączną liczbę pasażerokilometrów wykonanych na badanej linii w dniu badania.

2. Przewozy szkolne / pracownicze

Podstawą jest ewidencja przewożonych osób. Trasy oraz punkty wsiadania i wysiadania są znane. Liczy się pasażerokilometry w typowym dniu świadczenia usługi (np. w okresie nauki szkolnej) i mnoży przez liczbę dni w roku, gdy usługa jest świadczona (np. przez liczbę dni nauki w danym roku).

3. Przewozy DRT

Każde zamówienie na kurs określa liczbę osób (najczęściej jedną, czasem kilka) i długość trasy w kilometrach. Przewoźnik rejestruje te dane, oblicza na ich podstawie liczbę wykonanych paskm i agreguje tę wartość dla okresu rocznego.

Wymogi związane z pomiarem

	Pierwszy pomiar pracy przewozowej zostanie przeprowadzony w trakcie prac nad KPP (w 2025 r.) i posłuży do obliczenia wartości bazowej wskaźnika. Po zakończeniu inwestycji / działania wskaźnik powinien być liczony i raportowany corocznie, w oparciu o tę samą metodę pomiaru, którą zastosowano dla obliczenia wartości bazowej. Ostateczna weryfikacja osiągniętej wartości wskaźnika zostanie przeprowadzona w oparciu o pomiar zrealizowany tą samą metodą w ostatnim roku realizacji PSPRM. Jeżeli, zgodnie z oficjalnym harmonogramem projektu, planowana data zakończenia realizacji działania uniemożliwia pełną ocenę jego efektów w okresie realizacji PSPRM, wartość docelowa wskaźnika zostanie zweryfikowana w innym terminie uzgodnionym z KIK-OP. Instrukcja dotycząca sposobu wypełnienia formularza Wniosku o dofinansowanie (WPP, KPP) UWAGA! Składając Wstępną Propozycję Projektu wnioskodawca nie będzie jeszcze znał wyników pomiaru wstępnego (zostanie on wykonany w trakcie prac nad KPP, w 2025 r.). Nie będzie mógł zatem zadeklarować bazowej wartości wskaźnika ani prawidłowo oszacować oczekiwanej wartości docelowej (powinna być ustalona w relacji do wartości bazowej). Decydując się zatem na wybór wskaźnika W15R, wnioskodawca powinien, składając WPP: 1) w polach wartość bazowa i wartość docelowa wskaźnika wstawić wartość „0”; 2) w opisie proponowanego działania (pkt. 17. Zakres działania oraz jego uzasadnienie), w ostatnim paragrafie określić w punktach procentowych skalę oczekiwanego wzrostu rocznej pracy przewozowej transportu publicznego; składając KPP: 1) w polu wartość bazowa podać wartość wskaźnika wyliczoną w oparciu o wyniki pomiaru wstępnego (wykonanego w trakcie prac nad KPP); 2) w polu wartość docelowa zadeklarować taką wartość wskaźnika, która zgodna jest z deklaracją złożoną na etapie składania WPP (wartość bazowa + X punktów procentowych).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Przekształcenia ulic tworzące preferencja na rzecz publicznego transportu zbiorowego, np. zmieniające pas ruchu ogólnego na bus-pas;
- Polityka parkingowa (taryfy), oznaczenie Strefy Płatnego Parkowania, zwiększeniem stawki za postój, przedłużenie płatnego parkowania na godziny wieczorne w celu aktywizacji obszaru dla ruchu pieszego;

- Poprawa jakości infrastruktury dla transportu zbiorowego, rowerów oraz pieszych, budowa wiat przystankowych chroniących przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, budowa lub wydzielanie drogi dla rowerów, zwiększenie długości tras rowerowych, rowerowo-piesznych;
- Rozwiązania intermodalne: koordynacja rozkładów jazdy wielu przewoźników ułatwiająca planowanie podróży intermodalnych i koordynowanie przesiadek
- Rozwiązania intermodalne: integracja taryfowo – biletowa (wprowadzenie jednego biletu, wspólnej taryfy dla kilku przewoźników),
- Rozwiązania intermodalne: wspólny dla wielu przewoźników system informacji pasażerskiej, w tym dynamicznej informacji pasażerskiej, uczestnictwo w systemie jakdojade.pl lub systemach analogicznych;
- Budowa węzłów przesiadkowych, budowa parkingów P&R i parkingów rowerowych B&R;
- Wprowadzenie rozwiązań typu DRT (demand-responsive transport), czyli transportu na życzenie;
- Rozwój sieci transportowej obejmującej gminy sąsiednie;
- Dostosowanie transportu publicznego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- Szerokie kampanie społeczne z zakresu zrównoważonej mobilności.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT6 Transport publiczny
Numer i nazwa wskaźnika	W_{16P} Liczba nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu publicznego
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba nowych niskoemisyjnych (w tym zeroemisyjnych) pojazdów transportu publicznego zakupionych ze środków projektu [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr produktów (rozwiązań IT, systemów, pojazdów) , zawierający listę produktów zakupionych / wytworzonych w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. faktury, protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie

Uwagi metodologiczne	Pojazd zeroemisyjny - autobus zeroemisyjny w rozumieniu art. 4, p. 9a ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, tramwaj lub pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu mniej niż 10 osób, wykorzystujące do napędu energię elektryczną, w tym energię wytworzoną z wodoru w zainstalowanych w nich ogniach paliwowych, lub wyłącznie silnik, którego cykl pracy nie prowadzi do emisji gazów cieplarnianych lub innych substancji objętych systemem zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji, o którym mowa w ustawie o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji; Pojazd niskoemisyjny – w rozumieniu Projektu, to – pojazd zeroemisyjny lub pojazd o napędzie hybrydowym PHEV (przystosowany technicznie do ładowania z ładowarki zewnętrznej). Produkty zakupione / wytworzone w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby możliwe było ich rozliczenie w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego. W Rejestrze powinny się również znaleźć następujące informacje: data zakupu / wytworzenia, jednostka miary, liczba jednostek, wartość transakcji / koszt wytworzenia, szacowana, średnioroczna liczba bezpośrednich użytkowników produktu (jednostka produktu x liczba użytkowników x liczba pozyskanych jednostek produktu). Przez „nowy pojazd” rozumie się tutaj pojazd nabyty lub pozyskany w innej formie przez operatora publicznego transportu zbiorowego. Nie musi być to natomiast pojazd fabrycznie nowy - taki, który nigdy nie był używany i zarejestrowany.
-----------------------------	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wymiana dotychczas użytkowanego taboru na zeroemisyjny lub niskoemisyjny,
- Uruchomienie systemu transportu zbiorowego w oparciu o tabor zeroemisyjny lub niskoemisyjny;
- Zakup pojazdów niskoemisyjnych dla obsługi transportu DRT.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT6 Transport publiczny
Numer i nazwa wskaźnika	W_{17P} Liczba nowych obiektów wspierających rozwój transportu elektrycznego (trakcje, punkty ładowania itp.)

Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba nowych obiektów wspierających rozwój transportu elektrycznego [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr produktów (rozwiązań IT, systemów, pojazdów), zawierający listę produktów zakupionych / wytworzonych w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. faktury, protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Obiekty wspierające rozwój transportu elektrycznego - między innymi są to punkty ładowania pojazdów akumulatorowych, punkty tankowania pojazdów wodorowych, trakcje zasilające linie trolejbusowe i tramwajowe, torowiska tramwajowe itp. Obiektami wspierającymi rozwój transportu elektrycznego są także instalacje wytwarzania energii dla systemu transportowego, na przykład elektrolizery wytwarzające wodór dla stacji tankowania czy instalacje fotowoltaiczne i magazyny energii stanowiące część systemu ładowania pojazdów akumulatorowych. Obiektami wspierającymi rozwój transportu elektrycznego są także stacje transformatorowe obsługujące zasilanie trakcji lub ładowarek. Za obiekty wspierające transport elektryczny będą uznane także części systemów zasilania pojazdów, na przykład nowo zakupione baterie przewidziane do zamontowania w miejsce wyeksploatowanych. Produkty zakupione / wytworzone w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby możliwe było ich rozliczenie w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – rozwój niskoemisyjnego transportu publicznego. W Rejestrze powinny się również znaleźć następujące informacje: data zakupu / wytworzenia, jednostka miary, liczba jednostek, wartość transakcji / koszt wytworzenia, szacowana, średnioroczna liczba bezpośrednich użytkowników produktu (jednostka produktu x liczba użytkowników x liczba pozyskanych jednostek produktu).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Montaż instalacji zasilania transportu zeroemisyjnego: ładowarek, punktów tankowania wodoru, trakcji zasilających;

- Montaż instalacji wytwarzających i magazynujących energię dla systemu transportu, na przykład instalacji fotowoltaicznych i magazynów energii, elektrolizerów wytwarzających wodór i zbiorników do przechowywania wodoru;
- Modernizacja posiadanego dotychczas taboru zeroemisyjnego lub niskoemisyjnego (na przykład zakup i montaż w pojazdach nowych baterii w miejsce wyeksploatowanych);
- Instalacja stacji transformatorowych SN/nn obsługujących zasilanie transportu – pod warunkiem ich kwalifikowalności ze względu na własność.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT6 Transport publiczny
Numer i nazwa wskaźnika	W_{18P} Długość ścieżek rowerowych zbudowanych lub wyznaczonych w wyniku zmian w organizacji ruchu
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Długość zbudowanych ścieżek rowerowych [km] <i>b</i> - Długość ścieżek rowerowych wyznaczonych w wyniku zmian w organizacji ruchu [km]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Droga dla rowerów - Droga lub część drogi oznaczona na początku znakiem pionowym C-13, a na końcu C-13A, przeznaczona do ruchu rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego (UTO) oraz osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch (UWR), a także wydzielony linią ciągłą pas ruchu wyłącznie dla rowerów oznaczony znakami poziomymi P-23 (i ewentualnie dodatkowo znakiem pionowym F-19). UWAGA: drogą rowerową w rozumieniu wskaźnika nie jest pas ruchu oznaczony znakami poziomymi P-27.

	Droga dla pieszych i rowerów – droga lub część drogi, oznaczona na początku znakami drogowymi P-13 i P-16 lub znakiem P-13/16 (zarówno w wersji z podziałem pionowym, jak i poziomym), a na końcu odpowiednio znakami P-13A, P-16A i P-13A/16A, przeznaczona do ruchu pieszych, osób poruszających się przy użyciu urządzenia wspomagającego ruch, rowerów, hulajnóg elektrycznych i urządzeń transportu osobistego (def. GUS). Zalecanym rozwiązaniem jest rozdzielenie pasów ruchu pieszego i rowerowego (znak P13/16 z podziałem linią pionową). Ruch zmieszany (znak P-13/16 z podziałem linią poziomą) jest dopuszczony tylko odcinkowo pod warunkiem odpowiednio przekonującego uzasadnienia. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiała rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – działania w zakresie rozwoju sieci dróg rowerowych. Osobno należy wykazać drogi wybudowane i wyznaczone w wyniku zmian w organizacji ruchu. Rejestr powinien umożliwiać filtrowanie obiektów wg tej cechy. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytkowania) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Przekształcenia ulic przez wydzielenie z jezdni pasów ruchu tylko dla rowerów (w tym także wytyczenie kontrapasów rowerowych w ulicy jednokierunkowej);
- Budowa, przebudowa lub rozbudowa, w wyniku której powstaje odrębna inżynieryjnie droga dla rowerów lub droga dla pieszych i rowerów;
- Budowa, przebudowa lub rozbudowa innej infrastruktury rowerowej i pieszo-rowerowej, w tym poszerzonych chodników, urządzeń zwiększających bezpieczeństwo niechronionych uczestników ruchu drogowego, infrastruktury technicznej obsługującej ruch rowerowy (stojaków, wiat, słupków serwisowych itp.).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT6 Transport publiczny
Numer i nazwa wskaźnika	W_{19P} Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zrównoważoną mobilność
Formuła obliczenia i	<u>Wzór matematyczny:</u>

definicje zmiennych	$wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba wydarzeń promujących zrównoważoną mobilność [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Wydarzenie promujące zrównoważoną mobilność to dowolne działanie o charakterze edukacyjnym, organizacyjnym lub promocyjnym ukierunkowane na zrównoważenie systemu transportowego. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności promujących zrównoważoną mobilność. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nim udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Szerokie kampanie społeczne, których celem jest propagowanie zrównoważonej mobilności i zmiana zachowań transportowych;
- Uczestnictwo szkół i uczelni w projektach i programach dotyczących zrównoważonej mobilności.
- Kampanie edukacyjne na rzecz zrównoważonej mobilności, realizowane poza szkołami i uczelniami.
- Kampanie i działania edukacyjne z zakresu edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia, promujące ruch i aktywność.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT6 Transport publiczny
--------------------------	-------------------------

Numer i nazwa wskaźnika	W_{20P} Liczba zrealizowanych inicjatyw na rzecz zmniejszenia niekorzystnych emisji do atmosfery i ograniczenia wykluczenia transportowego
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a + b$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba inicjatyw na rzecz zmniejszenia niekorzystnych emisji do atmosfery [szt.] b – Liczba inicjatyw na rzecz ograniczenia wykluczenia transportowego [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr działań , zawierający listę aktywności zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Inicjatywa na rzecz zmniejszenia niekorzystnych emisji do atmosfery – wprowadzanie rozwiązań inżynierskich lub z zakresu organizacji ruchu stwarzających realną zachętę dla rezygnacji z samochodu indywidualnego i korzystania z transportu pieszego lub rowerowego. Mogą to być przykładowo następujące rozwiązania: - dla transportu pieszego: chodnik trójstrefowy, chodnik poprzeczny na wjeździe z ulicy podporządkowanej w ulicę główną, przejście o podwyższonym bezpieczeństwie (wyniesione lub z zawężonym przekrojem jezdni), skrzyżowanie równorzędne z wyniesioną tarczą skrzyżowania lub typu „mini-rondo” (z wyspą technicznie przejezdną, lecz z organizacją ruchu jak na rondzie) oraz inne rozwiązania stanowiące podobną zachętę dla ruchu pieszego; - dla transportu rowerowego oraz hulajnóg, urządzeń transportu osobistego i urządzeń wspomagających ruch: reorganizacja ruchu lub przebudowa drogi stwarzająca priorytet dla ruchu rowerów, hulajnóg, UTO i UWR, jednak bez wydłużania sieci dróg rowerowych (wydłużenie sieci dróg rowerowych mierzymy wskaźnikiem W-18P). UWAGA: Inicjatywy na rzecz zmniejszenia niekorzystnych emisji do atmosfery polegające na prowadzeniu kampanii edukacyjnych lub edukacyjno-promocyjnych z zakresu zrównoważonej mobilności, w tym – z udziałem szkół i uczelni, powinny być mierzone wskaźnikiem W-19P. Inicjatywa na rzecz ograniczenia wykluczenia transportowego – rozumie się przez to wprowadzanie szczególnie dla obszarów pozamiejskich MOF, ale także dla peryferyjnych obszarów miast,

	rozwiązań typu DRT (transport na życzenie) składających się z co najmniej jednego pojazdu i jednego kanału zdalnego zamawiania usługi transportowej, pod warunkiem utrzymania ceny usługi DRT dla odbiorcy końcowego w granicach ceny biletu miejskiego transportu zbiorowego. Aktywności wykazywane w Rejestrze działań powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – inicjatyw na rzecz zmniejszenia niekorzystnych emisji oraz odrębnie – inicjatyw na rzecz ograniczenia wykluczenia transportowego.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Przekształcenia ulic, wprowadzanie priorytetu dla ruchu pieszego i pieszo-rowerowego, zmiany w pasie drogowym i poza nim (polegające na wprowadzeniu chodników poszerzonych lub trójtrefowych, zieleni wysokiej w pasie drogowym, urządzeń podnoszących bezpieczeństwo niechronionych uczestników ruchu drogowego tam, gdzie to możliwe), poprawa dostępności do infrastruktury poprzez budowę chodników, infrastruktury rowerowej, wyznaczanie miejsc i obszarów odpoczynku, gastronomii, handlu, które aktywizują obszar;
- Polityka parkingowa (taryfy), oznaczenie Strefy Płatnego Parkowania, zwiększenie stawki za postój, wprowadzenie Strefy Ograniczonego Ruchu;
- Poprawa (inna, niż wymieniona poprzednio) jakości infrastruktury transportu zbiorowego, rowerów oraz pieszych;
- Integracja intermodalna: taryfowo – biletowa (wprowadzenie jednego biletu, wspólnej taryfy dla kilku przewoźników), informacyjna (wprowadzenie przewoźników do systemu elektronicznego, np. system dynamicznej informacji pasażerskiej, system jakdojade.pl), koordynacja rozkładów jazdy między przewoźnikami itp.;
- Budowa węzłów przesiadkowych, budowa parkingów P&R oraz B&R;
- Wyprowadzanie ruchu z centrów miejscowości, w tym głównie ruchu tranzytowego realizowanego pojazdami ciężkimi i skierowanie go na obwodnice;
- Wprowadzenie systemu zarządzania dostawami w ramach systemu dostaw ostatniej mili, budowa centrów konsolidacyjnych, terminali przeładunkowych, wprowadzenie pojazdów elektrycznych do obsługi towarowej centrum;
- Zakup systemów zarządzania ruchem (ITS);
- Wprowadzenie rozwiązań typu DRT (demand-responsive transport), tzw. tele-bus, który przyjeżdża w wyznaczone miejsce po uprzednim wykonaniu telefonu i zgłoszeniu potrzeby na przewóz, system taksówek na żądanie;
- Rozwój sieci transportowej obejmującej gminy sąsiednie;
- Dostosowanie transportu publicznego do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- Likwidacja barier architektonicznych w systemie transportu.

OT.07 Gospodarka wodno-ściekowa

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
Numer i nazwa wskaźnika	W_{21R} Liczba mieszkańców objętych lepszej jakości usługami zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków z wykorzystaniem sieci (nowej lub zmodernizowanej)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a + b$ Zmienne: <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba mieszkańców objętych lepszej jakości usługami zaopatrzenia w wodę [osoba]; <i>b</i> - Liczba mieszkańców objętych lepszej jakości usługami odprowadzania ścieków z wykorzystaniem sieci [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób, które zostały objęte lepszej jakości usługami zaopatrzenia w wodę lub odprowadzania ścieków z wykorzystaniem sieci. Zestawienie wykonywane jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty świadczące usługi zaopatrzenia w wodę i odbioru ścieków. Podmioty realizujące te usługi posiadają bazę swoich klientów i są w stanie wyodrębnić odbiorców, którzy są beneficjentami przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych zrealizowanych w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Lepszej jakości usługi zaopatrzenia w wodę – poprawa świadczenia usług dostarczania wody w odniesieniu do stanu wyjściowego (bazowego), w szczególności poprzez: budowę, rozbudowę, modernizację i remont sieci wodociągowych, wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania sieciami oraz budowę i modernizację infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia Lepszej jakości usługi odprowadzania ścieków z wykorzystaniem sieci – poprawa świadczenia usług odprowadzania i zagospodarowania ścieków w odniesieniu do stanu wyjściowego (bazowego), w

	szczegółności poprzez: budowę, rozbudowę, modernizację i remont sieci kanalizacji sanitarnych i deszczowych, wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania sieciami oraz budowę, rozbudowę, modernizację i remont oczyszczalni ścieków. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać rozbicie łącznej liczby beneficjentów wg typu usługi (usługi dostarczania wody i usługi kanalizacyjne), typu przedsięwzięcia (budowa nowej infrastruktury, modernizacja infrastruktury istniejącej) oraz roku zakończenia wsparcia. Oznacza to, że również dane źródłowe przechowywane przez dostawców usług powinny umożliwiać taki sposób agregacji efektów projektu.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wdrożenie inteligentnych systemów gospodarowania wodami opadowymi, sieciami wodociągowymi oraz sieciami kanalizacyjnymi;
- Działania związane z gospodarowaniem i zarządzaniem wodą przeznaczoną do spożycia - dostosowanie systemu do ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia (ograniczanie strat wody, jej odzyskiwanie i ponowne użycie, z zapewnieniem właściwego bezpieczeństwa dostarczania wody);
- Budowa, modernizacja lub przebudowa i remonty istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w celu zrealizowania zobowiązań wynikających z Dyrektywy 91/271/EWG w aglomeracjach ujętych w VI AKPOŚK 2022 o wielkości co najmniej 15 000 RLM;
- Inwestycje w zakresie zmiany procesów produkcyjnych w celu przejścia z modelu liniowego na cyrkularny (woda);
- Inwestycje z zakresu wtórnego wykorzystania wody zużytej w gospodarstwach domowych, systemy recyklingu wody szarej;
- Poprawa jakości systemów zaopatrzenia ludności w wodę, w tym systemy zarządzania dystrybucją oraz likwidowanie strat wody, nowe sieci wodociągowe, nowe stacje uzdatniania wody i ujęcia;
- Wdrożenie systemów zmniejszenia zużycia wody, ujęcia jej w obieg zamknięty oraz wtórnego wykorzystania wody w podmiotach bezpośrednio realizujących zadania związane z gospodarką wodno-ściekową;
- Działania związane z infrastrukturą służącą przeróbce i zagospodarowaniu osadów ściekowych (w tym m.in. poprzez energetyczne wykorzystanie biogazu) w ramach kompleksowych projektów obejmujących budowę lub modernizację oczyszczalni ścieków.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
Numer i nazwa wskaźnika	W_{22R} Ilość zużywanej wody na mieszkańca rocznie
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a / b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Ilość wody zużytej w ciągu roku [m³]; b - Liczba ludności zamieszkałej na terenie gminy wg stanu na koniec poprzedniego roku [osoba];
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie wartości rocznych ilości zużywanej wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Zestawienie prowadzi miasto na podstawie informacji źródłowych dostarczanych przez przedsiębiorstwo świadczące usługi w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej. Metodologia obliczania wskaźnika oraz wykazane wartości roczne powinny być zgodne z danymi przekazywanymi do GUS.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Zużycie wody – Ilość wody zużytej na potrzeby gospodarki narodowej i ludności, pochodzącej z ujęć własnych bądź z sieci wodociągowej lub zakupionej od innych jednostek. W statystyce stanowi sumę zużycia wody na cele: • przemysłowe – woda zużyta na cele produkcyjne, eksploatacyjne, socjalne i administracyjne (za wyjątkiem wody dostarczanej do budynków mieszkalnych np. zakładowych) z wyłączeniem wody sprzedanej oraz strat wody w sieci; • rolnictwa i leśnictwa – woda zużyta jest tożsama z wodą pobraną do napełniania i uzupełniania stawów rybnych; • eksploatacji sieci wodociągowej – woda dostarczona: gospodarstwom domowym, indywidualnym gospodarstwom rolnym i osobom zamieszkałym w obiektach długotrwałego zbiorowego zakwaterowania (np. internaty, domy dziecka, domy opieki społecznej, klasztory itp.), przedsiębiorcom i zakładom produkcyjnym we wszystkich działach gospodarki narodowej – niezależnie czy

	została zużyta na cele produkcyjne czy socjalno-bytowe (np. w łaźniach, stołówkach, budynkach biurowych) oraz pozostałe cele (def. GUS)
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wdrożenie inteligentnych systemów gospodarowania wodami opadowymi, sieciami wodociągowymi oraz sieciami kanalizacyjnymi;
- Działania nieinwestycyjne podnoszące świadomość ekologiczną w zakresie oszczędzania wody;
- Działania nieinwestycyjne polegające na opracowaniu i udostępnianiu oraz aktualizacji/modyfikacji i uzupełnianiu już istniejących baz wiedzy nt. zmian klimatu i adaptacji do nich;
- Działania nieinwestycyjne w zakresie edukacji i budowania świadomości społecznej w zakresie adaptacji do zmian klimatu
- Działania związane z gospodarowaniem i zarządzaniem wodą przeznaczoną do spożycia - dostosowanie systemu do ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia (ograniczanie strat wody, jej odzyskiwanie i ponowne użycie, z zapewnieniem właściwego bezpieczeństwa dostarczania wody);
- Budowa, modernizacja (przebudowa lub rozbudowa) istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w celu zrealizowania zobowiązań wynikających z Dyrektywy 91/271/EWG w aglomeracjach ujętych w VI AKPOŚK 2022 o wielkości co najmniej 15 000 RLM;
- Inwestycje w zakresie zmiany procesów produkcyjnych w celu przejścia z modelu liniowego na cyrkularny (woda);
- Inwestycje z zakresu wtórnego wykorzystania wody zużytej w gospodarstwach domowych, systemy recyklingu wody szarej;
- Poprawa jakości systemów zaopatrzenia ludności w wodę, w tym systemy zarządzania dystrybucją oraz likwidowanie strat wody, nowe sieci wodociągowe, nowe stacje uzdatniania wody i ujęcia;
- Wdrożenie systemów zmniejszenia zużycia wody, ujęcia jej w obieg zamknięty oraz wtórnego wykorzystania wody w podmiotach bezpośrednio realizujących zadania związane z gospodarką wodno-ściekową;
- Synergiczne wdrożenie działań określonych m.in. w miejskich planach adaptacji do zmian klimatu (systemy gospodarowania wodami opadowymi wraz ich retencją oraz uwzględnieniem komponentów opartych o zieloną oraz zielono-niebieską infrastrukturę, rozwiązania oparte na przyrodzie, dostosowanie infrastruktury w celu przeciwdziałania i minimalizacji skutków powodzi i suszy);
- Budowa, przebudowa lub rozbudowa urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej, w celu zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
Numer i nazwa wskaźnika	W_{23P} Długość sieci wodociągowej wybudowanej lub zmodernizowanej w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika [km]; a - Długość sieci wodociągowej wybudowanej w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę [km]; b - Długość sieci wodociągowej zmodernizowanej w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę [km]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie długości wybudowanej / zmodernizowanej (przebudowanej lub rozbudowanej) sieci wodociągowej . Zestawienie prowadzi miasto na podstawie informacji dostarczonych przez dostawców usług wodociągowych.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Sieć wodociągowa - układ przewodów wodociągowych wraz z uzbrojeniem i urządzeniami, znajdujących się poza budynkami odbiorców, zaopatrujący w wodę ludność lub zakłady produkcyjne. Stanowi układ współdziałających elementów, których zadaniem jest zaopatrzenie odbiorców w wodę. Modernizacja sieci wodociągowej – wszelkie zabiegi, które mogą udoskonalić działanie istniejącego układu sieci wodociągowej, a także przystosować go do nowych zadań. W zestawieniu powinny znaleźć się informacje o przedsięwzięciach zrealizowanych w ramach projektu. Każde z nich powinno być opisane pod względem: typu inwestycji (budowa / przebudowa / rozbudowa), długości udostępnionej sieci, daty zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz kosztu poniesionego ze środków projektu na jej realizację.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa i modernizacja infrastruktury niezbędnej do ujęcia, uzdatniania, magazynowania i dystrybucji wody do spożycia (ograniczanie strat wody, jej odzyskiwanie i ponowne użycie, z zapewnieniem właściwego bezpieczeństwa dostarczania wody);
- Budowa, modernizacja (przebudowa lub rozbudowa) istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w celu zrealizowania zobowiązań wynikających z Dyrektywy 91/271/EWG w aglomeracjach ujętych w VI AKPOŚK 2022 o wielkości co najmniej 15 000 RLM;
- Poprawa jakości systemów zaopatrzenia ludności w wodę, w tym systemy zarządzania dystrybucją oraz likwidowanie strat wody, nowe sieci wodociągowe, nowe stacje uzdatniania wody i ujęcia;
- Wdrożenie systemów zmniejszenia zużycia wody, ujęcia jej w obieg zamknięty oraz wtórnego wykorzystania wody w podmiotach bezpośrednio realizujących zadania związane z gospodarką wodno-ściekową.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
Numer i nazwa wskaźnika	W_{24P} Liczba ukończonych nowych inwestycji lub modernizacji związanych z siecią kanalizacyjną lub oczyszczalniami ścieków
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba ukończonych nowych inwestycji lub modernizacji (przebudowy lub rozbudowy) związanych z siecią kanalizacyjną [szt.]; b – Liczba ukończonych nowych inwestycji lub modernizacji (przebudowy lub rozbudowy) związanych z oczyszczalniami ścieków [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Inwestycje / modernizacje (przebudowy lub rozbudowy) związane z siecią kanalizacyjną – budowa nowych sieci kanalizacji sanitarnej oraz

	wszelkie zabiegi, które mogą udoskonalić działanie istniejącego układu sieci kanalizacji sanitarnych, a także przystosować go do nowych zadań. Inwestycje / modernizacje (przebudowy lub rozbudowy) związane z oczyszczalniami ścieków – budowa nowych oczyszczalni ścieków oraz wszelkie zabiegi, które mogą udoskonalić działanie istniejących oczyszczalni ścieków, a także przystosować je do nowych zadań. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – (1) działania związane z siecią kanalizacyjną oraz (2) działania związane z oczyszczalniami ścieków. Osobno należy także wykazać przedsięwzięcia inwestycyjne i modernizacyjne. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia działania oraz szacunek liczby osób, które są bezpośrednimi odbiorcami zrealizowanych działań.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Budowa, modernizacja lub przebudowa i remonty istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, w celu zrealizowania zobowiązań wynikających z Dyrektywy 91/271/EWG w aglomeracjach ujętych w VI AKPOŚK 2022 o wielkości co najmniej 15 000 RLM;
- Inwestycje z zakresu nowych przydomowych oczyszczalni ścieków w jednym lub kilku gospodarstwach domowych.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
Numer i nazwa wskaźnika	W_{25P} Pojemność wybudowanych zbiorników retencyjnych, w tym małych obiektów retencyjnych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Pojemność wybudowanych, przebudowanych lub rozbudowanych zbiorników retencyjnych, z pominięciem małych obiektów retencyjnych [m³]; b - Pojemność wybudowanych, przebudowanych lub rozbudowanych małych obiektów retencyjnych [m³]

Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie danych nt. pojemności zbiorników retencyjnych wybudowanych, przebudowanych lub rozbudowanych w ramach projektu . Zestawienie prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych dostępnych w miejskich jednostkach organizacyjnych (np. protokoły odbioru).
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Zbiornik retencyjny – Zbiornik retencyjny to sztuczny zbiornik wodny, który powstaje zazwyczaj na rzece dzięki zaporze tamującej odpływ wody. Zadaniem zbiornika retencyjnego jest magazynowanie wody w okresach jej nadmiaru i umożliwienie wykorzystania w czasie jej niedoboru. Duże zbiorniki retencyjne powstają na największych rzekach, zazwyczaj w terenach górskich, gdzie koryto rzeki jest węższe, co wiąże się z mniejszym kosztem budowy zapory wodnej (zbiorniki górskie przyjmują też wody roztopowe). Mały obiekt retencyjny – zbiorniki retencyjne (w ramach tzw. małej retencji) tworzone przez spiętrzenie wód na niewielkich rzekach czy potokach, w kanałach i rowach, a także przydomowe zbiorniki na deszczówkę wyposażone w instalacje rozsączające. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać rozbięcie łącznej pojemności wybudowanych zbiorników retencyjnych wg wielkości obiektu (zbiorniki retencyjne z pominięciem małych, małe obiekty retencyjne) oraz typu inwestycji (zbiorniki nowo budowane, rozbudowane, przebudowane). W zestawieniu powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / przebudowany / rozbudowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w zestawieniu jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. zbiornik na deszczówkę i liczba zbiorników).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Systemowe podejście do zagospodarowania wód opadowych, terenów zieleni i ekosystemów wodnych (ujęcie w dokumentach planistycznych miast zapisów, które zapewnią lepsze warunki funkcjonowania systemów przyrodniczych, ochrona drzew miejskich z wykorzystaniem cyfrowej bazy danych oraz realnych opłat za wycinkę, odzyskiwanie i wielofunkcyjne zagospodarowywanie przestrzeni dla rzek i ich dolin, kształtowanie części buforowej rzek i dolin, stosowanie rozwiązań umożliwiających skuteczne doczyszczanie wód opadowych, działania zapewniające łączne traktowanie błękitno-zielonej infrastruktury miast i ich otoczenia w gospodarce wodnej i działaniach planistycznych);

- Wdrożenie inteligentnych systemów gospodarowania wodami opadowymi, sieciami wodociągowymi oraz sieciami kanalizacyjnymi;
- Wsparcie systemów małej retencji, renaturyzacji przekształconych cieków wodnych i ich dolin oraz renaturyzacji obszarów od wód zależnych z wykorzystaniem naturalnych mechanizmów ekosystemowych (nature based solutions);
- Renaturyzacja wybranych cieków wodnych oraz stawów i oczek wodnych;
- Działania związane z gospodarowaniem i zarządzaniem wodą przeznaczoną do spożycia - dostosowanie systemu do ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- Zintegrowane zarządzanie wodami w mieście (integracja celów różnych polityk miejskich i działań sektorowych w uwzględnieniu potrzeb mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, modyfikacja istniejących systemów opłat za utratę naturalnej retencji, uregulowanie kwestii opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do kanalizacji, tworzenie ram prawnych, norm i standardów do ponownego wykorzystania wody i dostosowania jakości wody do potrzeb, zmiany w rachunku efektywności inwestycji z uwzględnieniem usług ekosystemowych BZI oraz zasady uwzględniania ryzyka ekologicznego przy ocenie inwestycji);
- Synergiczne wdrożenie działań określonych m.in. w miejskich planach adaptacji do zmian klimatu (systemy gospodarowania wodami opadowymi wraz ich retencją oraz uwzględnieniem komponentów opartych o zieloną oraz zielono-niebieską infrastrukturę, rozwiązania oparte na przyrodzie, dostosowanie infrastruktury w celu przeciwdziałania i minimalizacji skutków powodzi i suszy);
- Budowa, przebudowa, rozbudowa urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej, w celu zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy;
- Rozwój systemów melioracyjnych obejmujących ujmowanie wód opadowych i roztopowych oraz ich magazynowanie w profilach glebowych lub zbiornikach retencyjnych (poprawa bilansu wodnego);
- Zarządzanie spływami wód opadowych (zwiększenie możliwości retencji, detencji, infiltracji do gruntu i wykorzystanie wody w miejscu opadu, modelowanie i modernizacja sieci infrastruktury podziemnej i jej odciążenie, ograniczenie zainwestowania terenów zagrożonych podtopieniami i powodziami na rzecz zwiększenia retencji, opracowanie standardów zabudowy i zagospodarowania terenów narażonych na ryzyko powodzi, wdrożenie standardów budowy i funkcjonowania infrastruktury odwodnieniowej oraz jej otoczenia).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
--------------------------	-------------------------------

Numer i nazwa wskaźnika	W_{26P} Liczba opracowanych dokumentów (strategicznych / planistycznych / operacyjnych) w zakresie gospodarowania wodami, zarządzania ryzykiem powodziowym oraz ochrony zasobów wodnych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba dokumentów w zakresie gospodarowania wodami, zarządzania ryzykiem powodziowym oraz ochrony zasobów wodnych [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Biblioteka dokumentów prowadzony przez miasto na podstawie materiałów źródłowych (Bazy dokumentów).
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Gospodarowanie wodami - działalność zmierzająca do ustalania form gospodarowania wodą (podziemną i powierzchniową) w celu racjonalnego wykorzystania i ochrony jej zasobów. Opierając się na wynikach badań przyrodniczych, a w szczególności hydrologicznych i hydrogeologicznych, działania gospodarki wodami zmierzają do zaspokojenia potrzeb wodnych ludności, rolnictwa, przemysłu i energetyki oraz ochrony przed powodzią i zanieczyszczeniem wód. Przykładowymi dokumentami planistycznymi mogą być: plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, plan przeciwdziałania skutkom suszy, plany utrzymania wód, mapy zagrożenia powodziowego, czy mapy ryzyka powodziowego. Zarządzanie ryzykiem powodziowym - ograniczenie potencjalnych, negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Realizacja wybranych działań, w szczególności w ramach planów zarządzania ryzykiem powodziowym, prowadzi do obniżenia strat powodziowych i minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń. Ochrona zasobów wodnych – ochrona wód obejmuje szeroki wachlarz zagadnień w odniesieniu do wód słodkich (powierzchniowych i podziemnych) oraz morskich. Działania skupiają się na realizacji dwóch najważniejszych wyzwań – ograniczaniu emisji oraz usuwaniu zanieczyszczeń oraz ich skutków. We wskaźniku uwzględniamy dokumenty strategiczne, planistyczne i operacyjne.

	W Bibliotece dokumentów powinna znajdować się lista opracowań przygotowanych przy wsparciu projektu, zawierająca metadane zarejestrowanych tekstów (np. data, autor, typ dokumentu) oraz link do samego dokumentu znajdującego się w Bazie dokumentów . Baza dokumentów powinna zawierać kopie lub skany oficjalnych wersji opracowań, które zostały wykazane w Bibliotece dokumentów .
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Systemowe podejście do zagospodarowania wód opadowych, terenów zieleni i ekosystemów wodnych (ujęcie w dokumentach planistycznych miast zapisów, które zapewnią lepsze warunki funkcjonowania systemów przyrodniczych, ochrona drzew miejskich z wykorzystaniem cyfrowej bazy danych oraz realnych opłat za wycinkę, odzyskiwanie i wielofunkcyjne zagospodarowywanie przestrzeni dla rzek i ich dolin, kształtowanie części buforowej rzek i dolin, stosowanie rozwiązań umożliwiających skuteczne doczyszczanie wód opadowych, działania zapewniające łączne traktowanie błękitno-zielonej infrastruktury miast i ich otoczenia w gospodarce wodnej i działaniach planistycznych);
- Opracowanie i aktualizacja dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, zarządzania ryzykiem powodziowym oraz ochrony zasobów wodnych;
- Prace nad dokumentami planistycznymi związanymi z adaptacją do zmian klimatu na poziomie lokalnym (miasto i obszar funkcjonalny);
- Konsekwentne przestrzeganie przepisów związanych z ochroną środowiska, w szczególności restrykcyjna kontrola zezwoleń na zrzut wykorzystanych wód;
- Pełna inwentaryzacja naturalnych zasobów wód oraz ich ochrona przed zanieczyszczeniami (szczególnie wód o wysokich walorach spożywczych i zdrowotnych);
- Działania w zakresie gospodarki przestrzennej i architektury miasta, na rzecz ochrony środowiska i zmniejszenie skutków zmian klimatu;
- Działania nieinwestycyjne polegające na opracowaniu i udostępnianiu oraz aktualizacji/modyfikacji i uzupełnianiu już istniejących baz wiedzy nt. zmian klimatu i adaptacji do nich;
- Zintegrowane zarządzanie wodami w mieście (integracja celów różnych polityk miejskich i działań sektorowych w uwzględnieniu potrzeb mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, modyfikacja istniejących systemów opłat za utratę naturalnej retencji, uregulowanie kwestii opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do kanalizacji, tworzenie ram prawnych, norm i standardów do ponownego wykorzystania wody i dostosowania jakości wody do potrzeb, zmiany w rachunku efektywności inwestycji z uwzględnieniem usług ekosystemowych BZI oraz zasady uwzględniania ryzyka ekologicznego przy ocenie inwestycji);
- Rozwijanie systemów prognozowania i ostrzegania środowiskowego, celem skutecznej ochrony obywateli oraz ich mienia (rozwój monitoringu wód i systemów zarządzania ryzykiem).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
Numer i nazwa wskaźnika	W_{27P} Liczba szkoleń/warsztatów lub programów edukacyjnych zrealizowanych w obszarze gospodarki wodno-ściekowej
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba szkoleń / warsztatów lub programów edukacyjnych zrealizowanych w obszarze gospodarki wodno-ściekowej [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr szkoleń prowadzony przez miasto na podstawie materiałów źródłowych dokumentujących wydarzenia edukacyjne.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Gospodarka wodno-ściekowa – ogół zagadnień podejmowanych w celu obniżenia zużycia wody związanego z jej ograniczonymi zasobami oraz obniżenia ilości wytwarzanych ścieków. Wiąże się to ze zmniejszeniem strat wody oraz ładunków emitowanych w ściekach a tym samym z poprawą stanu środowiska naturalnego, czystości wód i gleby. W Rejestrze szkoleń powinny znajdować się następujące informacje: Tytuł szkolenia, Obszar, którego dotyczyło szkolenie, Imię i nazwisko trenera(-ów), Miasto, w którym odbyło się szkolenie, Data rozpoczęcia, Data zakończenia, Liczba uczestników, w tym kobiet. Dokumenty źródłowe obejmują np. – protokoły, listy obecności, ankiety satysfakcji wypełniane przez uczestników.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania nieinwestycyjne podnoszące świadomość ekologiczną w zakresie oszczędzania wody;
- Edukacja klimatyczno-ekologiczna (ustawiczne kształcenie decydentów i urzędników związanych z gospodarką i planowaniem przestrzennym, architekturą i urbanistyką oraz

rolnictwem i leśnictwem, edukacja klimatyczno-ekologiczna w nauczaniu powszechnym i ustawicznym, kursy i szkolenia podnoszące proekologiczną percepcję społeczną);

- Działania nieinwestycyjne w zakresie edukacji i budowania świadomości społecznej w zakresie adaptacji do zmian klimatu.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT7 Gospodarka wodno-ściekowa
Numer i nazwa wskaźnika	W_{28P} Powierzchnia obszarów zieleni stanowiących i wzmacniających retencję naturalną
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Powierzchnia obszarów zieleni stanowiących i wzmacniających retencję naturalną [ha]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie danych rocznych nt. wielkości obszarów zieleni stanowiących i wzmacniających retencję naturalną . Zestawienie prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych dostępnych w odpowiednich miejskich jednostkach organizacyjnych.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Obszary zieleni stanowiące i wzmacniające retencję naturalną – obszary cechujące się zdolnością własną do magazynowania wody w roślinności leśnej (intercepcja wody opadowej w koronach drzew oraz niższych warstwach lasu), w glebie (retencja podziemna), w ciekach wodnych, jeziorach naturalnych oraz w pokrywach ze śniegu i lodu. Istnieje m.in. retencja szaty roślinnej, retencja glebowa i gruntowa, śnieżna, depresyjna, zbiorników i cieków wodnych. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać rozbięcie łącznej wartości wskaźnika wg głównych typów obszarów zieleni.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Systemowe podejście do zagospodarowania wód opadowych, terenów zieleni i ekosystemów wodnych (ujęcie w dokumentach planistycznych miast zapisów, które zapewnią lepsze warunki funkcjonowania systemów przyrodniczych, ochrona drzew miejskich z wykorzystaniem cyfrowej bazy danych oraz realnych opłat za wycinkę, odzyskiwanie i wielofunkcyjne zagospodarowywanie przestrzeni dla rzek i ich dolin, kształtowanie części buforowej rzek i dolin, stosowanie rozwiązań umożliwiających skuteczne doczyszczanie wód opadowych, działania zapewniające łączne traktowanie błękitno-zielonej infrastruktury miast i ich otoczenia w gospodarce wodnej i działaniach planistycznych);
- Wdrożenie inteligentnych systemów gospodarowania wodami opadowymi, sieciami wodociągowymi oraz sieciami kanalizacyjnymi;
- Wsparcie systemów małej retencji, renaturyzacji przekształconych cieków wodnych i ich dolin oraz renaturyzacji obszarów od wód zależnych z wykorzystaniem naturalnych mechanizmów ekosystemowych (nature based solutions);
- Renaturyzacja wybranych cieków wodnych oraz stawów i oczek wodnych;
- Działania w zakresie gospodarki przestrzennej i architektury miasta, na rzecz ochrony środowiska i zmniejszenie skutków zmian klimatu;
- Działania związane z gospodarowaniem i zarządzaniem wodą przeznaczoną do spożycia - dostosowanie systemu do ekstremalnych zjawisk pogodowych;
- Zintegrowane zarządzanie wodami w mieście (integracja celów różnych polityk miejskich i działań sektorowych uwzględnieniem potrzeb mitygacji i adaptacji do zmian klimatu, modyfikacja istniejących systemów opłat za utratę naturalnej retencji, uregulowanie kwestii opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do kanalizacji, tworzenie ram prawnych, norm i standardów do ponownego wykorzystania wody i dostosowania jakości wody do potrzeb, zmiany w rachunku efektywności inwestycji z uwzględnieniem usług ekosystemowych BZI oraz zasady uwzględniania ryzyka ekologicznego przy ocenie inwestycji);
- Synergiczne wdrożenie działań określonych m.in. w miejskich planach adaptacji do zmian klimatu (systemy gospodarowania wodami opadowymi wraz ich retencją oraz uwzględnieniem komponentów opartych o zieloną oraz zielono-niebieską infrastrukturę, rozwiązania oparte na przyrodzie, dostosowanie infrastruktury w celu przeciwdziałania i minimalizacji skutków powodzi i suszy);
- Budowa, przebudowa, rozbudowa urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej, w celu zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy;
- Rozwój systemów melioracyjnych obejmujących ujmowanie wód opadowych i roztopowych oraz ich magazynowanie w profilach glebowych lub zbiornikach retencyjnych (poprawa bilansu wodnego);
- Zarządzanie spływami wód opadowych (zwiększenie możliwości retencji, detencji, infiltracji do gruntu i wykorzystanie wody w miejscu opadu, modelowanie i modernizacja sieci infrastruktury podziemnej i jej obciążenie, ograniczenie zainwestowania terenów zagrożonych podtopieniami i powodzią na rzecz zwiększenia retencji, opracowanie

standardów zabudowy i zagospodarowania terenów narażonych na ryzyko powodzi, wdrożenie standardów budowy i funkcjonowania infrastruktury odwodnieniowej oraz jej otoczenia).

OT.08 Zarządzanie odpadami

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT8 Zarządzanie odpadami
Numer i nazwa wskaźnika	W_{29R} Liczba mieszkańców korzystających z ulepszonych / zmodernizowanych systemów gospodarowania odpadami
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba osób korzystających z ulepszonych/zmodernizowanych systemów gospodarowania odpadami [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób korzystających z ulepszonych/zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) systemów gospodarowania odpadami. Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty świadczące usługi w obszarze gospodarki odpadami. Podmioty realizujące te usługi posiadają bazę swoich klientów i są w stanie wyodrębnić odbiorców, którzy są beneficjentami przedsięwzięć modernizacyjnych zrealizowanych w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Półrocznie
Uwagi metodologiczne	Modernizacja systemów gospodarowania odpadami – to wszelki proces udoskonalania sposobów zarządzania odpadami tak aby były bardziej efektywne, zrównoważone i zgodne z aktualnymi standardami oraz potrzebami społeczeństwa i środowiska, oraz spójne z zasadami Gospodarki Obiegu Zamkniętego - GOZ. Działania te obejmują: wdrażanie innowacyjnych metod powtórnego wykorzystywania, przetwarzania i utylizacji odpadów; doskonalenie infrastruktury (np. budowa lub modernizacja instalacji, zakładów przetwarzania, punktów segregacji odpadów i stacji recyklingu); zintegrowane z systemem działania informacyjne i edukacyjne; doskonalenie rozwiązań technicznych i zarządzania całym procesem poprzez wprowadzanie podejścia SMART, itp.

	Zestawienie powinno umożliwiać rozbić łącznej liczby beneficjentów wg typu przedsięwzięcia modernizacyjnego (wdrażanie innowacyjnych metod, doskonalenie infrastruktury, działania informacyjne i edukacyjne, doskonalenie rozwiązań technicznych i zarządczych) oraz wg roku zakończenia inwestycji.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Organizowanie/modernizacja zintegrowanego systemu zbierania odpadów w miejscach ich powstawania, działania na rzecz wysokiej jakości segregacji u źródła (innowacje, rozwiązania SMART, monitoring);
- Promocja i rozwój przetwórstwa odpadów w miejscu ich powstawania (np. kompostowanie);
- Programy/inwestycje sprzyjające zmniejszeniu produkcji odpadów w gospodarce komunalnej i gospodarstwach domowych;
- Usprawnienie systemu zbiórki odpadów komunalnych (w tym budowa infrastruktury, zakup sprzętu);
- Modernizacja systemu selektywnego odbioru odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych (w tym budowa infrastruktury PSZOK, zakup sprzętu);
- Wdrożenie/rozwój publicznej infrastruktury Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), np. w oparciu o PSZOK;
- Budowa/modernizacja instalacji przetwarzania odpadów,
- Budowa/modernizacja lokalnych systemów recyklingu;
- Wdrożenie idei miejskiej Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), np. wsparcie dla powstawania/rozwój rzemiosła naprawczego i innych przedsięwzięć mających na celu zwiększenie powtórnego wykorzystywania odpadów.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT8 Zarządzanie odpadami
Numer i nazwa wskaźnika	W_{30R} Masa odpadów poddanych procesowi recyklingu w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a / b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika;

	<i>a</i> - Masa odpadów poddanych procesowi recyklingu w ciągu roku [kg]; <i>b</i> - Liczba ludności zamieszkałej na terenie gminy wg stanu na koniec poprzedniego roku [osoba];
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie wartości rocznej masy odpadów poddanych procesowi recyklingu (ogółem i w przeliczeniu na 1 mieszkańca). Zestawienie prowadzi miasto na podstawie informacji źródłowych dostarczanych przez przedsiębiorstwo świadczące usługi w zakresie gospodarki odpadami. Metodologia obliczania wskaźnika oraz wykazane wartości roczne powinny być zgodne z danymi przekazywanymi do GUS.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Recykling odpadów – Odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk (def. GUS) Wskaźnik może być użyty do porównań między miastami.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Edukacja powszechna na rzecz wysokiej jakości selektywnej zbiórki oraz Gospodarki Obiegu Zamkniętego: zmiana świadomości i kształtowanie postaw mieszkańców;
- Modernizacja systemu selektywnego odbioru odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych (w tym budowa infrastruktury PSZOK, zakup sprzętu);
- Budowa/modernizacja instalacji przetwarzania odpadów;
- Budowa/modernizacja lokalnych systemów recyklingu.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT8 Zarządzanie odpadami
Numer i nazwa wskaźnika	W_{31P} Liczba wdrożonych rozwiązań organizacyjnych i zarządczych związanych z gospodarką odpadami (w tym odpadami niebezpiecznymi) i odzyskiwaniem surowców wtórnych

Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba wdrożonych rozwiązań organizacyjnych i zarządczych związanych z gospodarką odpadami (bez odzysku surowców wtórnych) [szt.]; <i>b</i> - Liczba wdrożonych rozwiązań organizacyjnych i zarządczych związanych z odzyskiwaniem surowców wtórnych [szt.];
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie wdrożonych rozwiązań organizacyjnych i zarządczych związanych z gospodarką odpadami. Zestawienie prowadzi miasto na podstawie informacji własnych i informacji dostarczanych przez przedsiębiorstwo świadczące usługi w zakresie gospodarki odpadami.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Gospodarowanie odpadami - Zbieranie, transport, przetwarzanie odpadów, łącznie z nadzorem nad tego rodzaju działaniami, jak również późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów oraz działania wykonywane w charakterze sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami. (def. GUS) Odzysk odpadów - Jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym wypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce (def. GUS) Rozwiązania organizacyjne i zarządcze związane z gospodarką odpadami oraz z odzyskiwaniem surowców wtórnych – Są to struktury, procesy, praktyki, które wprowadza się w organizacjach lub systemach zarządzania w celu usprawnienia działań i rozwiązania konkretnych problemów związanych z odpadami. Te rozwiązania obejmują różnorodne działania, w tym m.in.: budowę strategii zarządzania odpadami, systemy monitorowania działań, badania dążące do innowacyjności, działania w kierunku doskonalenia oraz rozwijania kompetencji osób zajmujących się odpadami, podnoszenie efektywności wykorzystania zasobów, tworzenie i wspieranie skutecznych systemów obiegu zamkniętego segregacji odpadów, implementacja programów ograniczenia zużycia opakowań jednorazowych lub promowanie wielokrotnego użytku, tworzenie specjalistycznych procedur i systemów zarządzania w przypadku odpadów niebezpiecznych, takich jak

	substancje chemiczne, baterie czy elektroodpady, aby zapewnić ich bezpieczną utylizację. Zestawienie powinno zawierać nazwę i typ rozwiązania, datę jego wdrożenia, nazwę podmiotu, który zrealizował przedsięwzięcie, koszty poniesione na wdrożenie rozwiązania ze środków projektu.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Organizowanie/modernizacja zintegrowanego systemu zbierania odpadów w miejscach ich powstawania, działania na rzecz wysokiej jakości segregacji u źródła (innowacje, rozwiązania SMART, monitoring);
- Promocja i rozwój przetwórstwa odpadów w miejscu ich powstawania (np. kompostowanie);
- Usprawnienie systemu zbiórki odpadów komunalnych (w tym budowa infrastruktury, zakup sprzętu);
- Modernizacja systemu selektywnego odbioru odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych (w tym budowa infrastruktury PSZOK, zakup sprzętu);
- Wdrożenie/rozwój publicznej infrastruktury Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), np. w oparciu o PSZOK;
- Budowa/modernizacja lokalnych systemów recyklingu;
- Wdrożenie idei miejskiej Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), np. wsparcie dla powstawania/rozwaju rzemiosła naprawczego i innych przedsięwzięć mających na celu zwiększenie powtórnego wykorzystywania odpadów;
- Rekultywacja składowisk odpadów (działających i wyłączonych z eksploatacji), w tym - w celu odzyskiwania biogazu i surowców krytycznych oraz likwidacja dzikich składowisk.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT8 Zarządzanie odpadami
Numer i nazwa wskaźnika	W_{32P} Liczba zmodernizowanych lub nowych instalacji związanych z gospodarką odpadami (w tym odpadami niebezpiecznymi) i odzyskiwaniem surowców wtórnych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika;

	<i>a</i> - Liczba zmodernizowanych lub nowych instalacji związanych z gospodarką odpadami (w tym odpadami niebezpiecznymi) [szt.]; <i>b</i> - Liczba zmodernizowanych lub nowych instalacji związanych z odzyskiwaniem surowców wtórnych [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów , zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru).
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Instalacje związane z gospodarką odpadami (w tym odpadami niebezpiecznymi) i odzyskiwaniem surowców wtórnych – Jest to infrastruktura, która służy do zarządzania odpadami w różnych fazach ich cyklu życia, włączając w to zbieranie, segregację, przetwarzanie, odzysk i utylizację. Te instalacje obejmują różnorodne obiekty i systemy, np. takie jak: spełniające standardy bezpieczeństwa i ochrony środowiska, miejsca, gdzie gromadzone są odpady resztkowe, zakłady, w których odpady są segregowane na różne frakcje w celu odzysku surowców wtórnych, kompostownie, gdzie przetwarzane są odpady organiczne, instalacje, w których odpady są spalane w kontrolowanych warunkach, co przekształca je w energię cieplną lub elektryczną, zakłady recyklingu, miejsca, gdzie odpady są przetwarzane w celu odzyskania surowców wtórnych, zakłady do produkcji paliw alternatywnych: instalacje, które przetwarzają odpady na paliwa alternatywne, takie jak biogaz, biodiesel, systemy odzysku energii wykorzystujące procesy termiczne lub biologiczne do wytworzenia energii z odpadów, np. poprzez procesy gazowe, termiczne czy fermentacyjne. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach projektu powinny zostać scharakteryzowane w rejestrze taki sposób, aby umożliwiała rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – w obszarze gospodarki odpadami. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. koszt na odpady i liczba koszy).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Programy/inwestycje sprzyjające zmniejszeniu produkcji odpadów w gospodarce komunalnej i gospodarstwach domowych;
- Usprawnienie systemu zbiórki odpadów komunalnych (w tym budowa infrastruktury, zakup sprzętu);
- Modernizacja systemu selektywnego odbioru odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych (w tym budowa infrastruktury PSZOK, zakup sprzętu);
- Wdrożenie/rozwój publicznej infrastruktury Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), np. w oparciu o PSZOK;
- Budowa/modernizacja instalacji przetwarzania odpadów, w tym z uwzględnieniem rozwoju potencjału lokalnej gospodarki;
- Budowa/modernizacja lokalnych systemów recyklingu;
- Rekultywacja składowisk odpadów (działających i wyłączonych z eksploatacji), w tym - w celu odzyskiwania biogazu i surowców krytycznych oraz likwidacja dzikich składowisk.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT8 Zarządzanie odpadami
Numer i nazwa wskaźnika	W_{33P} Liczba zrealizowanych inicjatyw edukacyjnych i promocyjnych ukierunkowanych na zmianę świadomości i kształtowanie proekologicznych postaw mieszkańców
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba zrealizowanych inicjatyw edukacyjnych i promocyjnych ukierunkowanych na zmianę świadomości i kształtowanie proekologicznych postaw mieszkańców [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Aktywności podnoszące świadomość ekologiczną i zwiększających efektywność energetyczną – Są to inicjatywy mające skutecznie zmieniać postawy społeczne wobec odpadów i środowiska naturalnego,

	przyczyniając się do bardziej świadomego i odpowiedzialnego podejścia do tego problemu. Będą to np. programy edukacyjne skierowane do uczniów, obejmujące zajęcia, warsztaty i projekty, które uczą o Gospodarce Obiegu Zamkniętego (GOZ), segregacji odpadów, recyklingu oraz ogólnie o ekologii i zrównoważonym rozwoju; kampanie reklamowe, które edukują społeczność na temat konsekwencji produkcji odpadów; warsztaty dla dorosłych, podczas których można uczyć praktycznych umiejętności domowych sposobów ograniczania ilości generowanych śmieci; konkursy i wydarzenia społeczne związane z GOZ, recyklingiem i ograniczaniem odpadów, które angażują społeczność lokalną i promują proekologiczne zachowania; tworzenie aplikacji mobilnych lub platform internetowych, które dostarczają informacji, porad oraz motywują do podejmowania działań proekologicznych, tworzenie systemów nagród lub zachęt dla mieszkańców, którzy aktywnie angażują się w redukcję odpadów, np. poprzez programy lojalnościowe. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności podnoszących świadomość ekologiczną społeczności lokalnej w obszarze gospodarki odpadami. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nim udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie)
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Organizowanie/modernizacja zintegrowanego systemu zbierania odpadów w miejscach ich powstawania, działania na rzecz wysokiej jakości segregacji u źródła (innowacje, rozwiązania SMART, monitoring);
- Edukacja powszechna na rzecz wysokiej jakości selektywnej zbiorki oraz Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ: zmiana świadomości i kształtowanie postaw mieszkańców;
- Promocja i rozwój przetwórstwa odpadów w miejscu ich powstawania (np. kompostowanie);
- Programy/inwestycje sprzyjające zmniejszeniu produkcji odpadów w gospodarce komunalnej i gospodarstwach domowych;
- Wdrożenie idei miejskiej Gospodarki Obiegu Zamkniętego (GOZ), np. wsparcie dla powstawania/rozwoju rzemiosła naprawczego i innych przedsięwzięć mających na celu zwiększenie powtórnego wykorzystywania odpadów.

OT.09 Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT9 Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{34R} Liczba mieszkańców mających dostęp do nowych lub zmodernizowanych terenów zielonych lub obiektów zielonej infrastruktury
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba mieszkańców mających dostęp do nowych lub zmodernizowanych terenów zielonych lub obiektów zielonej infrastruktury [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób mających dostęp do nowych lub zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) terenów zielonych lub obiektów zielonej infrastruktury. Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty zarządzające terenami zielonymi. Podmioty realizujące te usługi wykonywać będą analizy przestrzenne, których celem będzie ustalenie liczby ludności zamieszkującej w bezpośredniej bliskości realizowanych inwestycji.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Modernizacja terenów zielonych – Tereny zieleni zgodnie z ustawą o ochronie przyrody⁴ to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

⁴ Dz. U. 2004 Nr 92 poz. 880, art. 5 pkt 21

Z kolei renowacja lub modernizacja zagospodarowania istniejących terenów zieleni to działania polegające na poprawie stanu zagospodarowania istniejącego terenów takich jak park, zieleniec, skwer, pas zieleni przyulicznej oraz zieleni w przestrzeni mieszkaniowej poprzez renowację istniejącej zieleni, uzupełnienie nasadzeń, miejscową naprawę nawierzchni alejek i placów, remont i konserwację lub wymianę starych elementów małej architektury oraz ich uzupełnienie.

Modernizacja obiektów zielonej infrastruktury – Jako zieloną infrastrukturę najczęściej definiujemy elementy przestrzeni miejskiej (ale nie tylko), specjalnie zaprojektowane lub zaadaptowane, których celem jest wprowadzenie elementów naturalnych do środowisk silnie zmienionych przez człowieka. Powstawanie elementów zielonej infrastruktury stanowi część „filozofii” budowania w zgodzie z naturą (building with nature), która między innymi zakłada wykorzystanie przyrody do łagodzenia negatywnych skutków rozwoju cywilizacyjnego, przede wszystkim w skali lokalnej. Jako przykłady zielonej infrastruktury można wskazać m.in. lasy i inne naturalne tereny zielone (w tym obszary chronione) w obrębie i wokół obszarów zabudowanych; powiązane z nimi ekodukty i zielone mosty, tworzące elementy korytarzy ekologicznych; obszary seminaturalne, takie jak parki i inne obszary rekreacyjne; skwery; zieleńce; parki kieszonkowe; ogrody botaniczne; cmentarze; szpalery drzew wzdłuż ulic i alej miejskich; zielone podwórka; prywatne ogrody; ogrody działkowe; pasy ochronnej zieleni komunikacyjnej; zielone torowiska; zielone pobocza; ogrody deszczowe; specjalnie aranżowane elementy infrastruktury: zielone (ekologiczne) budynki, zielone ściany i ekrany, zielone dachy.

Obszary, w których zielona infrastruktura może przynieść korzyści to gospodarka wodna (zarządzanie wodą opadową i zwiększenie retencji) zwłaszcza na obszarze miast, łagodzenie negatywnych skutków zmian klimatu (zmniejszenie stresu gorąca podczas coraz częstszych letnich fal upałów), zwiększenie bioróżnorodności i poprawa jakości środowiska miejskiego, możliwość produkcji żywności w przestrzeni miejskiej oraz poprawa klimatu akustycznego.

Zielona infrastruktura pełni również ważne funkcje społeczne wpływając na poprawę jakości życia – tworzy miejsca do rekreacji i wypoczynku (las, parki, skwery), zwiększa komfort przemieszczania się, zwłaszcza w upały (szpalery drzew i inne strefy zacienienia wzdłuż arterii komunikacyjnych), umożliwia mieszkańcom miast kontakt z przyrodą.

Wskaźnik będzie obliczany za pomocą oprogramowania GIS, jako liczba osób zamieszkujących budynki, których punkt adresowy znajduje się nie dalej niż 700 metrów od najbliższego terenu zielonego lub obiektu zielonej infrastruktury wybudowanego lub zmodernizowanego w ramach programu.

	Zestawienie powinno umożliwiać rozbieżność łącznej liczby beneficjentów wg typu przedsięwzięcia modernizacyjnego oraz wg roku zakończenia inwestycji.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Zielone obszary miejskie – rewitalizacja istniejących terenów i tworzenie nowych, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej;
- Tworzenie obszarów zielonych sprzyjających bioróżnorodności np. poprzez: budowanie piętrowego układu roślinności, zróżnicowanie gatunkowe, wykorzystanie roślin stanowiących bazę pokarmową oraz schronienie dla zwierząt;
- Wykorzystanie i pielęgnacja starodrzewu, możliwie ekstensywna pielęgnacja zieleni;
- Zakładanie łąk kwietnych, wykorzystanie rodzimych gatunków roślin dostosowanych do siedliska oraz niestosowanie gatunków inwazyjnych;
- Wprowadzenie elementów zazieleniających obszary zabudowane, w tym zielone podwórka, parki kieszonkowe, ogrody miejskie, zieleńce, zieleń uliczna, ogrody fasadowe, ogrody deszczowe, zielone przystanki, zielone parkingi, zabiegi pielęgnacyjne drzew, nasadzenia roślinności, drzew, usunięcie roślin inwazyjnych, itp.;
- Rozszczelnienie powierzchni nieprzepuszczalnych, nawierzchni drogowej i parkingowej, przywracanie nawierzchni retencjonujących wodę, „odbetonowanie” m.in. usuwanie betonowych, asfaltowych i innych powierzchniowych uszczelnień gruntu w wyniku czego powstaną tereny zagospodarowane zielenią czy niebieską infrastrukturą, sprzyjające zachowaniu i ochronie różnorodności biologicznej.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT9 Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{35P} Powierzchnia terenów zielonej infrastruktury (tj. parki kieszonkowe, chodniki z przepuszczalną nawierzchnią, dachy zielone) oraz terenów zieleni miejskiej (tj. parki rekreacyjne, tereny zielone osiedli, trawniki) na terenach zurbanizowanych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Powierzchnia terenów zielonej infrastruktury na obszarach zurbanizowanych [ha];

	<i>b</i> - Powierzchnia terenów zieleni miejskiej na obszarach zurbanizowanych [ha]			
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie danych rocznych nt. powierzchni terenów zielonej infrastruktury oraz terenów zieleni miejskiej na obszarach zurbanizowanych . Zestawienie prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych dostępnych w odpowiednich miejskich jednostkach organizacyjnych.			
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie			
Uwagi metodologiczne	Tereny zielonej infrastruktury – Komisja Europejska⁵ definiuje zieloną infrastrukturę jako strategicznie zaplanowana sieć obszarów naturalnych i półnaturalnych z innymi cechami środowiskowymi, zaprojektowana i zarządzana w sposób mający zapewnić szeroką gamę usług ekosystemowych. Obejmuje ona obszary zielone (lub niebieskie w przypadku ekosystemów wodnych) oraz inne cechy fizyczne obszarów lądowych (w tym przybrzeżnych) oraz morskich. Na lądzie zielona infrastruktura jest obecna na obszarach wiejskich i w środowisku miejskim. Zielona infrastruktura w miastach jest źródłem korzyści związanych ze zdrowiem, takich jak czyste powietrze i lepsza jakość wody. Zdrowe ekosystemy również ograniczają rozprzestrzenianie się chorób przenoszonych przez wektory. Realizacja zielonej infrastruktury na obszarach miejskich zwiększa poczucie wspólnoty, wzmacnia powiązania z dobrowolnymi działaniami prowadzonymi przez społeczeństwo obywatelskie, a także pomaga w eliminowaniu wykluczenia społecznego i izolacji. Zielona infrastruktura jest sprawdzonym narzędziem, które przynosi ekologiczne, ekonomiczne i społeczne korzyści za pomocą naturalnych rozwiązań. Opiera się na przekonaniu, że ochrona przyrody i naturalnych procesów oraz korzyści, jakich źródłem dla społeczności ludzkiej jest przyroda, są świadomie włączane do planowania przestrzennego i rozwoju terytorialnego. Zielona infrastruktura jest zatem istotną koncepcją planowania, która ma na celu ochronę kapitału naturalnego i jednocześnie poprawę jakości życia. Przykłady zielonej infrastruktury: <table><tr><td>Podstawowe obszary</td><td>Obszary o dużej wartości pod względem różnorodności biologicznej, często posiadające status obszarów chronionych, takich jak obszary Natura 2000, duże obszary siedlisk, takie jak lasy, użytki zielone i woda.</td></tr></table>		Podstawowe obszary	Obszary o dużej wartości pod względem różnorodności biologicznej, często posiadające status obszarów chronionych, takich jak obszary Natura 2000, duże obszary siedlisk, takie jak lasy, użytki zielone i woda.
Podstawowe obszary	Obszary o dużej wartości pod względem różnorodności biologicznej, często posiadające status obszarów chronionych, takich jak obszary Natura 2000, duże obszary siedlisk, takie jak lasy, użytki zielone i woda.			

⁵ Komunikat Komisji Do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego I Komitetu Regionów Zielona infrastruktura — zwiększanie kapitału naturalnego Europy /* COM/2013/0249

	Strefy renaturyzacji	Nowe obszary siedlisk stworzonych dla konkretnych gatunków i/lub od tworzonych ekosystemów w celu świadczenia usług
	Zrównoważone użytkowanie/strefy usług ekosystemów	Grunty zarządzane w sposób zrównoważony w celach gospodarczych, przy jednoczesnym zachowaniu i utrzymaniu funkcji ekosystemu, na przykład: leśnictwo wielofunkcyjne i grunty rolne o wysokiej wartości przyrodniczej (ang. HNV).
	Zielone funkcje miejskie i podmiejskie	Parki, ogrody, małe obszary leśne, trawiaste krawędzie, zielone ściany i dachy, zrównoważone systemy drenażu miejskiego (ang. SUDS), zieleń przydomowa, cmentarze, ogrody działkowe, drzewa przydrożne, stawy.
	Zapewniające naturalną łączność	Korytarze ekologiczne, takie jak żywopłoty, rzeki, pasy dzikiej przyrody. Obejmuje siedliska tzw. „stepping Stones”, umożliwiające przemieszczanie się gatunków.
	Sztuczne funkcje łączności	Elementy stworzone przez człowieka w celu ułatwienia przemieszczania się gatunków w krajobrazie, w tym zielone mosty nad korytarzami drogowymi, tunele pod korytarzami transportowymi i przepławki.
	Tereny zieleni miejskiej – Tereny zieleni zgodnie z ustawą o ochronie przyrody⁶ to tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać rozbić łącznej wartości wskaźnika wg głównych typów obszarów zieleni miejskiej i zielonej infrastruktury.	

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Zielone obszary miejskie – rewitalizacja istniejących terenów i tworzenie nowych, zwiększenie powierzchni biologicznie czynnej;
- Tworzenie obszarów zielonych sprzyjających bioróżnorodności np. poprzez: budowanie piętrowego układu roślinności, zróżnicowanie gatunkowe, wykorzystanie roślin stanowiących bazę pokarmową oraz schronienie dla zwierząt;

⁶ Dz. U. 2004 Nr 92 poz. 880, art. 5 pkt 21

- Wykorzystanie i pielęgnacja starodrzewu, możliwie ekstensywna pielęgnacja zieleni;
- Zakładanie łąk kwietnych, wykorzystanie rodzimych gatunków roślin dostosowanych do siedliska oraz niestosowanie gatunków inwazyjnych;
- Wprowadzenie elementów zazieleniających obszary zabudowane, w tym zielone podwórka, parki kieszonkowe, ogrody miejskie, zieleńce, zieleń uliczna, ogrody fasadowe, ogrody deszczowe, zielone przystanki, zielone parkingi, zabiegi pielęgnacyjne drzew, nasadzenia roślinności, drzew, usunięcie roślin inwazyjnych, itp.;
- Rozszczelnienie powierzchni nieprzepuszczalnych, nawierzchni drogowej i parkingowej, przywracanie nawierzchni retencjonujących wodę, „odbetonowanie” m.in. usuwanie betonowych, asfaltowych i innych powierzchniowych uszczelnień gruntu w wyniku czego powstaną tereny zagospodarowane zielenią czy niebieską infrastrukturą, sprzyjające zachowaniu i ochronie różnorodności biologicznej.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT9 Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{36P} Liczba nowych opracowań, analiz, strategii, planów, programów, standardów i procedur dotyczących ochrony przyrody i bioróżnorodności wdrożonych w mieście
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba nowych opracowań, analiz, strategii, planów, programów, standardów i procedur dotyczących ochrony przyrody i bioróżnorodności wdrożonych w mieście [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Biblioteka dokumentów prowadzony przez miasto na podstawie materiałów źródłowych (Bazy dokumentów)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Typy uwzględnianych opracowań – Na potrzeby realizacji polityki ochrony przyrody i zachowania bioróżnorodności miasta opracować mogą szereg dokumentów. Takie instrumenty zintegrowanego zarządzania rozwojem zielonej i błękitno-zielonej infrastruktury mogą pomóc w osiągnięciu trwałej poprawy stanu środowiska, przyczyniając

	się również do łagodzenia i adaptacji do zmian klimatu. Tego rodzaju narzędzia to m.in. • strategię lub plany rozwoju zielonej infrastruktury, • standardy przestrzeni publicznej, • plany zagospodarowania terenów zieleni miejskiej, • strategię krajobrazu miejskiego, • standardy utrzymania zieleni, • instrumenty planowania i zagospodarowania przestrzennego (MPZP, plan ogólny), • koncepcje systemu parków miejskich/rzecznych. Specyficznym dokumentem kształtującym przestrzeń o szczególnym znaczeniu dla tkanki miejskiej są gminne programy rewitalizacji. Także w procesie rewitalizacji obszarów szczególnie zaniedbanych istotnym elementem jest aspekt ochrony przyrody i rozwoju obszarów zielonych. Sposób weryfikacji „wdrożenia” dokumentu – w przypadku dokumentów strategicznych i planistycznych potwierdzeniem będzie odpowiednia decyzja organu przyjmującego w imieniu miasta (np. burmistrza/prezydenta lub rady miasta) zgodna z obowiązującą procedurą prawną. W pozostałych przypadkach (np. dokumenty analityczne, koncepcje, standardy, procedury) potwierdzenie może stanowić protokół przyjęcia dokumentu przez podmiot zlecający lub zarządzenie w sprawie przejęcia dokumentu. We wskaźniku uwzględniamy dokumenty strategiczne, planistyczne i operacyjne. W Bibliotece dokumentów powinna znajdować się lista opracowań, planów, standardów i procedur przygotowanych przy wsparciu projektu, które zostały wdrożone w mieście. Biblioteka powinna zawierać metadane zarejestrowanych tekstów (np. data wdrożenia, typ dokumentu, link do dokumentu znajdującego się w Bazie dokumentów). Jedną z kolumn powinna służyć do wykazania, że rozwiązanie zostało faktycznie wdrożone. Baza dokumentów powinna zawierać kopie lub skany oficjalnych wersji opracowań, które zostały wykazane w Bibliotece dokumentów.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Zielone obszary miejskie – opracowanie dokumentów dotyczących rozwoju zielonej infrastruktury (strategie lub plany rozwoju), standaryzacji utrzymania zieleni w mieście, procedur i procesów włączania wielofunkcyjnych miejskich terenów zieleni i NBS (Nature Based Solution) do polityk sektorowych oraz zachęty i ulgi finansowe dla inwestycji z zakresu zielonej infrastruktury
- Działania z zakresu badań, analiz, koncepcji, przygotowania dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem wymaganych opinii, uzgodnień i pozwoleń w zakresie przyczyniającym się do realizacji celu szczegółowego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT9 Ochrona przyrody i różnorodność biologiczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{51P} Liczba zrealizowanych inicjatyw / aktywności służących zwiększaniu świadomości ekologicznej
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba zrealizowanych inicjatyw / aktywności służących zwiększaniu świadomości ekologicznej [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Inicjatywy / aktywności służące zwiększaniu świadomości ekologicznej – otwarty dialog z mieszkańcami i angażowanie ich w proces zarządzania środowiskiem miejskim przyczynia się do lepszego zrozumienia oczekiwań, co umożliwia dostosowanie planów do realnych potrzeb społeczności. Dlatego edukacja dotycząca zmian klimatycznych ma szczególne znaczenie. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do informacji na temat wpływu zmian klimatycznych na środowisko miejskie oraz sposobów, w jakie bioróżnorodność może pełnić rolę w adaptacji do tych zmian, staje się priorytetem. Inicjatywy edukacyjne powinny obejmować tematy związane z lokalnymi ekosystemami, korzyściami płynącymi z różnorodności biologicznej oraz praktycznymi krokami, które mieszkańcy mogą podjąć, aby wspierać bioróżnorodność w swoim otoczeniu. Często inicjatywy realizowane są przy współpracy z organizacjami proekologicznymi, które posiadają doświadczenie w tego typu aktywnościach. Inicjatywy służyć mają budowie świadomości społecznej poprzez szeroko rozumianą edukację ekologiczną w zakresie ochrony przyrody i przyrodniczego potencjału oraz różnorodności biologicznej. M.in. mogą przybierać formę działań: • edukacyjnych, • komunikacyjnych,

	• promocyjnych, • rozpowszechniania wiedzy, • rozwoju infrastruktury miejsc edukacji ekologicznej. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać opisane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności podnoszących świadomość ekologiczną społeczności lokalnej w obszarze ochrony przyrody i bioróżnorodności. Rejestr powinien również zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nich udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. widzów programu RTV lub czytelników artykułu w gazecie). Ponadto zawierać powinien informacje o formie działań służących zwiększaniu świadomości ekologicznej.
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Programy edukacyjne służące zwiększeniu świadomości ekologicznej.

OT.10 Zdrowie i pomoc społeczna

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT10 Zdrowie i pomoc społeczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{52R} Odsetek pacjentów pozytywnie oceniających jakość usług zdrowotnych po zakończeniu projektu
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a/b \times 100$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika [%]; a - Liczba respondentów, którzy pozytywnie odpowiedzieli na pytanie „Jak oceniasz jakość usług zdrowotnych świadczonych w ośrodku?” zadane w ankiecie satysfakcji dystrybuowanej wśród wszystkich pacjentów podmiotów leczniczych, które otrzymały wsparcie [osoba] b – Łączna liczba respondentów, którzy wypełnili ankietę w podmiotach leczniczych, które otrzymały wsparcie w ramach projektu [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie wyników dwukrotnego badania ankietowego pacjentów. Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie wyników badań ankietowych prowadzonych samodzielnie lub przy wsparciu zewnętrznych instytucji badawczych w podmiotach leczniczych, które otrzymały wsparcie w ramach projektu. Podstawą zestawienia są dwa raporty z badań oraz wypełnione kwestionariusze ankiet. Dokumentacja ta jest przechowywana w biurze koordynatora projektu w mieście.
Częstotliwość aktualizacji	Na koniec projektu
Uwagi metodologiczne	Badanie ankietowe pacjentów podmiotów leczniczych, które otrzymały wsparcie w ramach projektu – Miasto może skonstruować kwestionariusz w dowolny sposób, ale musi się on zmieścić na jednej stronie i zawierać pytanie: „Jak oceniasz jakość usług zdrowotnych świadczonych w ośrodku?” (skala odpowiedzi 5-cio stopniowa: „bardzo dobrze”, „dobrze”, „trudno powiedzieć”, „źle”, „bardzo źle” – jako „pozytywną odpowiedź” traktujemy wybór przez respondenta pierwszej lub drugiej opcji)

O wypełnienie anonimowej ankiety powinni zostać poproszeni indywidualnie wszyscy pacjenci, którzy skorzystają z usług podmiotu leczniczego w okresie realizacji badania (badanie powinno być realizowane w okresie 30 dni). Zaleca się dystrybucję ankiet przez okienko rejestracji oraz zbieranie odpowiedzi do dobrze wyeksponowanej urny, znajdującej się przy wyjściu z placówki lub w recepcji. Możliwe jest również dystrybuowanie ankiet przez lekarza lub osobę udzielającą wsparcia leczniczego na zakończenie wizyty, po udzieleniu porady, usługi leczniczej i oddanie wypełnionej ankiety do wystawionej urny.

Pierwszą edycję badania należy przeprowadzić w czasie prac nad KPP w wybranym miesiącu 2025 r. Drugą edycję badania należy przeprowadzić w ostatnim roku realizacji projektu, w tym samym miesiącu, w którym przeprowadzono pierwszą edycję. Metoda prowadzenia badania (treść pytania, sposób dystrybucji i zbierania ankiet itp.) powinna być tożsama z metodą zastosowaną w badaniu wstępnym.

Za opracowanie wyników badań i przygotowanie raportów odpowiada biuro koordynujące realizację projektu w mieście lub inny podmiot działający na zlecenie tego biura.

W Zestawieniu zapisujemy zagregowaną wartość wskaźnika (dla całego miasta) w danej edycji badania. W obu raportach z badań ankietowych powinien się znaleźć: (1) szczegółowy rozkład odpowiedzi udzielonych w każdej z placówek; (2) wyliczona na tej podstawie wartość wskaźnika dla danej placówki; i (3) wartość wskaźnika dla wszystkich badanych ośrodków (w oparciu o wszystkie ankiety we wszystkich placówkach). W raporcie należy też umieścić informację o uzyskanym „zwrocie ankiet” (liczba wypełnionych kwestionariuszy / łączna liczba pacjentów obsłużonych w danej placówce w okresie, gdy prowadzono badanie). Oczekuje się, że tak rozumiany „współczynnik zwrotu ankiet” będzie nie mniejszy niż 10%.

Instrukcja dot. sposobu wypełnienia formularza Wniosku o dofinansowanie (WPP, KPP)

Uwaga, składając Wstępną Propozycję Projektu wnioskodawca nie będzie jeszcze znał wyników badania wstępnego (zostanie ono wykonane w trakcie prac nad KPP, w 2025 r.). Nie będzie mógł zatem zadeklarować bazowej wartości wskaźnika oraz prawidłowo oszacować oczekiwaną wartość docelową (powinna być ustalona w relacji do wartości bazowej). Decydując się zatem na wybór wskaźnika W52R,

- Wnioskodawca składający WPP powinien:
 - 1) w polach wartość bazowa i wartość docelowa wskaźnika wstawić wartość „0”;
 - 2) w opisie proponowanego działania (pkt. 17. Zakres działania oraz jego uzasadnienie), w ostatnim paragrafie określić w punktach procentowych skalę oczekiwanego wzrostu odsetka respondentów, którzy pozytywnie odpowiedzą na pytanie „Jak oceniasz jakość usług zdrowotnych świadczonych w ośrodku?”

	- Wnioskodawca składający KPP powinien: 1) w polu wartość bazowa podać wartość wskaźnika wyliczoną w oparciu o wyniki badania wstępnego (wykonanego w trakcie prac nad KPP); 2) w polu wartość docelowa zadeklarować taką wartość wskaźnika, która zgodna jest z deklaracją złożoną na etapie składania WPP (wartość bazowa + X punktów procentowych).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wsparcie specjalistyczne realizowane przez Centrum Zdrowia Psychicznego: - świadczenia lekarskie - świadczenia psychologiczne - wizyty środowiskowe;
- Rozwój środowiskowej opieki pielęgniarstwa;
- Zwiększenie liczby świadczeń medycznych w środowisku lokalnym;
- Tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz medycznego;
- Przebudowa, rozbudowa, remont obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia dla zwiększenia efektywności, zwiększenia dostępności świadczeń, poprawy dostępności architektonicznej;
- Skracanie kolejki dostępu do lekarza rodzinnego dzięki wdrożeniu systemów telemedycyny i teleopieki.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT10 Zdrowie i pomoc społeczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{53P} Liczba osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi zdrowotne
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi zdrowotne [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi zdrowotne . Zestawienie wykonywane jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez te

	podmioty z obszaru ochrony zdrowia, które skorzystały ze wsparcia projektu i poprawiły jakość oferowanych usług. Podmioty realizujące wsparcie prowadzą imienne rejestry pacjentów i na tej podstawie obliczają liczbę osób, które w danym roku skorzystały z ich usług.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Lepszej jakości usługi zdrowotne – Pojęcie „dostarczenie lepszej jakości usługi zdrowotnej” należy interpretować jako wprowadzenie na rynek usług zdrowotnych działań mających na celu zaspokojenie potrzeby społeczeństwa w zakresie profilaktyki, diagnostyki, leczenia i rehabilitacji poprzez wprowadzenie usługi, która do tej pory była niedostępna lub podniesienie jakości dostępnej już usługi poprzez podniesienie standardów lokalowych, wyposażenia i kompetencji personelu. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać analizę struktury pacjentów wg płci, roku i typu usprawnień wprowadzonych przez poszczególne podmioty świadczące usługi z zakresu ochrony zdrowia (nowa usługa / poprawienie usługi).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wsparcie specjalistyczne realizowane przez Centrum Zdrowia Psychicznego: - świadczenia lekarskie - świadczenia psychologiczne - wizyty środowiskowe;
- Opieka środowiskowa obejmująca różnorodne usługi zdrowotne, pielęgniarские i opiekuńcze umożliwiające życie osoby chorej i zależnej w domu i w społeczności lokalnej z zapewnieniem dostępności do opieki stacjonarnej w sytuacjach okresowych. W ramach opieki środowiskowej mogą być zapewnione podstawowe i specjalistyczne świadczenia pielęgniarские, opiekuńcze, rehabilitacyjne i terapeutyczne oraz wsparcie i koordynacja opieki;
- Utworzenie punktu koordynacji usług środowiskowych, którego zadaniem będzie holistyczne podejście do planowania wsparcia w ramach zbilansowanych zasobów – usługi dla osób w kryzysie psychicznym, osób niepełnosprawnych, zależnych. Punkt realizować może zadania obejmujące np.: kompleksową diagnozę potrzeb pomocowych, konsultacje z zespołem specjalistów, szkolenia, opracowanie indywidualnego planu wsparcia, usługi wytnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane i treningowe, mieszkalnictwo usamodzielniające i usługi opiekuńcze w środowisku, podejmowanie współpracy w zakresie powstania Zakładu Pracy Chronionej, prowadzenia działań edukacyjnych dla potencjalnych pracodawców w celu minimalizowania uprzedzeń wynikających z niezrozumienia problemu z jakim borykają się osoby niepełnosprawne intelektualne i psychicznie chore oraz centrum dziennej opieki psychiatrycznej dla osób w kryzysie;

- Organizacja opieki długoterminowej i paliatywnej w miejscu zamieszkania;
- Wdrożenie programów profilaktyki zdrowotnej powstrzymujących rozwój chorób przewlekłych, spowalniających proces rozwoju chorób neurologicznych i zaburzeń psychicznych i fizycznych;
- Tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz medycznego, w tym także służących komunikacji (AAC);
- Wdrożenie, rozwój zdrowotnych programów profilaktycznych;
- Rozwój środowiskowej opieki pielęgniarstwa;
- Zwiększenie dostępu do usług fizjoterapeutycznych, rehabilitacyjnych;
- Rozwój dostępu do opieki psychologicznej i psychiatrycznej;
- Zwiększenie liczby świadczeń medycznych w środowisku lokalnym;
- Tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz medycznego;
- Realizacja usług opiekuńczych oparta na współpracy opiekuna osoby starszej z jej lekarzem POZ – ICT w systemie współpracy z ośrodkiem ochrony zdrowia;
- Wdrożenie technologii wspierającej organizację i udzielanie usług opieki długoterminowej oraz opieki w środowisku lokalnym;
- Wdrożenie innowacyjnych systemów technologicznych w monitorowaniu stanu fizycznego podopiecznych w środowisku lokalnym – telemonitoring podstawowych wskaźników stanu zdrowia pacjenta. Automatyczne sprawdzanie danych przez system, w celu stwierdzenia, czy np. ciśnienie krwi pacjenta lub poziom cukru we krwi mieszczą się w granicach określonych przez lekarza prowadzącego oraz powiadamianie opiekunów o tym fakcie. W razie zmiany powyższych parametrów system może natychmiast powiadomić opiekuna o tym, że np. tętno jest zbyt wysokie, nie udostępniając jednak poufnych, podstawowych danych.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT10 Zdrowie i pomoc społeczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{54P} Liczba osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi socjalne
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi socjalne [osoba]

Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób, którym dostarczono lepszej jakości usługi socjalne. Zestawienie wykonywane jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez te podmioty z obszaru pomocy społecznej, które skorzystały ze wsparcia projektu i poprawiły jakość oferowanych usług. Podmioty realizujące wsparcie prowadzą imienne rejestry beneficjentów i na tej podstawie obliczają liczbę osób, które w danym roku skorzystały z ich usług.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Lepszej jakości usługi socjalne – Pojęcie „dostarczenie lepszej jakości usługi socjalnej” należy interpretować jako wprowadzenie na rynek usług socjalnych działań mających na celu zaspokojenie potrzeby społeczeństwa w zakresie wsparcia społecznego poprzez wprowadzenie usługi, która do tej pory była niedostępna lub podniesienie jakości dostępnej już usługi poprzez podniesienie standardów lokalowych, wyposażenia i kompetencji personelu. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać analizę struktury beneficjentów wg płci, roku, w którym korzystali z usług, i typu usprawnień wprowadzonych przez poszczególne podmioty świadczące wsparcie z zakresu pomocy społecznej.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Rozwój świadczeń opiekuńczych w ramach pomocy sąsiedzkiej;
- Opieka środowiskowa obejmująca różnorodne usługi zdrowotne, pielęgniarские i opiekuńcze umożliwiające życie osoby chorej i zależnej w domu i w społeczności lokalnej, z zapewnieniem dostępności do opieki stacjonarnej w sytuacjach okresowych. W ramach opieki środowiskowej mogą być zapewnione podstawowe i specjalistyczne świadczenia pielęgniarские, opiekuńcze, rehabilitacyjne i terapeutyczne oraz wsparcie i koordynacja opieki;
- Tworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych dla osób z niepełnosprawnością z zapewnieniem wysokiej jakości usług medycznych i opiekuńczych, niezbędnych do zapewnienia wysokiej jakości życia;
- Tworzenie, rozwój i funkcjonowanie klubów seniora, dziennych domów pobytu, w tym opieki medycznej, specjalistycznej;
- Działania infrastrukturalne wspierające opiekunów nieformalnych (dostosowanie mieszkań dla osób niepełnosprawnych, niesamodzielnych).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT10 Zdrowie i pomoc społeczna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{55P} Liczba utworzonych placówek lub wprowadzonych rozwiązań z zakresu pomocy społecznej
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba utworzonych placówek pomocy społecznej [szt.]; <i>b</i> - Liczba wprowadzonych rozwiązań z zakresu pomocy społecznej [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – <i>Zestawienie liczby utworzonych placówek / wprowadzonych rozwiązań z zakresu pomocy społecznej</i>. Zestawienie prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych dostępnych w biurze koordynatora projektu (kopie zarządzeń / uchwał powołujących do życia nowe podmioty lub wdrażających nowe rozwiązania). Jeśli planuje się wybudowanie nowych lub modernizację (przebudowę lub rozbudowę) istniejących obiektów – <i>Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów</i>, zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Rocznie
Uwagi metodologiczne	Placówka pomocy społecznej – Wyróżniamy następujące typy placówek pomocy społecznej: • powiatowe centra pomocy rodzinie, • ośrodki pomocy społecznej, • domy pomocy społecznej, • placówki specjalistycznego poradnictwa (w tym rodzinnego), • ośrodki wsparcia (w tym dzienne domy pomocy, kluby seniora, noclegownie, ośrodki opiekuńcze), • ośrodki interwencji kryzysowej. Wprowadzenie rozwiązania z zakresu pomocy społecznej – To wprowadzenie usługi w obszarze pomocy społecznej, która do tej pory

	była niedostępna albo poprawienie jakości lub dostępności oferowanych już usług społecznych (podniesienie standardów usług, działania usprawniające system wsparcia społecznego). Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać rozbić łącznej wartości wskaźnika wg lat, typów placówek i rodzajów wprowadzonych rozwiązań. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane (przebudowane lub rozbudowane) w ramach projektu (jeśli dotyczy) powinny zostać scharakteryzowane w Rejestrze wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów w taki sposób, aby umożliwiała rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – rozwiązania z zakresu pomocy społecznej. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. dla domu pomocy społecznej: łóżko i liczba łóżek).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Rozwój świadczenia całodobowej opieki wytchnieniowej;
- Rozwój świadczeń opiekuńczych w ramach pomocy sąsiedzkiej;
- Rozwój podmiotów ekonomii społecznej specjalizujących się w realizacji usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych;
- Usługi opiekuńcze świadczone w domu i na odległość (Home-based care, remote care);
- Tworzenie mieszkań wspomaganych, chronionych i treningowych dla osób z niepełnosprawnością z zapewnieniem wysokiej jakości usług medycznych i opiekuńczych, niezbędnych do zapewnienia wysokiej jakości życia;
- Tworzenie, w tym budowanie kompetencji oraz utrzymanie lokalnych systemów wsparcia osób o złożonych potrzebach w komunikowaniu się wymagających wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC);
- Tworzenie Centrów Usług Społecznych (CUS);
- Tworzenie miejsc wytchnieniowych w opiece nad osobami zależnymi wykorzystujących współdziałanie ochrony zdrowia i opieki społecznej;
- Utworzenie punktu koordynacji usług środowiskowych, którego zadaniem będzie holistyczne podejście do planowania wsparcia w ramach zbilansowanych zasobów – usługi dla osób w kryzysie psychicznym, osób niepełnosprawnych, zależnych. Punkt realizować może zadania obejmujące np.: kompleksową diagnozę potrzeb pomocowych, konsultacje z zespołem specjalistów, szkolenia, opracowanie indywidualnego planu wsparcia, usługi wytchnieniowe, mieszkalnictwo wspomagane i treningowe, mieszkalnictwo usamodzielniające i usługi opiekuńcze w środowisku, podejmowanie współpracy w zakresie powstania Zakładu Pracy Chronionej, prowadzenia działań edukacyjnych dla

potencjalnych pracodawców w celu minimalizowania uprzedzeń wynikających z niezrozumienia problemu z jakim borykają się osoby niepełnosprawne intelektualne i psychicznie chore oraz centrum dziennej opieki psychiatrycznej dla osób w kryzysie;

- Wdrożenie usług służących aktywizacji i integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych społeczną marginalizacją poprzez współpracę Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS), Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) i organizacji pozarządowej (NGO);
- Tworzenie, rozwój i funkcjonowanie klubów seniora, dziennych domów pobytu, w tym opieki medycznej, specjalistycznej;
- Włączenie osób starszych, wykluczonych w system gospodarczy miasta - aktywizacja zawodowa osób starszych, wykluczonych oraz zmniejszenie ubóstwa tej grupy społecznej dzięki tworzeniu miejsc aktywności zawodowej dla osób niesamodzielnym, starszych, niepełnosprawnych;
- Wdrażanie standardów dostępności, zwłaszcza dla osób starszych (Including provision of accessibility standards, especially for the elderly);
- Tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz medycznego;
- Wdrażanie standardów dostępności, zwłaszcza dla osób starszych (Including provision of accessibility standards, especially for the elderly);
- Budowanie i wdrażanie rozwiązań teleinformatycznych służących koordynacji usług zdrowotnych i społecznych;
- Realizacja usług opiekuńczych oparta na współpracy opiekuna osoby starszej z jej lekarzem POZ – ICT w systemie współpracy z ośrodkiem ochrony zdrowia;
- Budowanie systemu wsparcia w oparciu o model "mobilnego doradcy włączenia społecznego", "reha-menadżera" w zakresie: integracji doradztwa i wsparcia dla OzN, zwiększenia dostępności, popularyzacji usług, wsparcie osób poza systemem wsparcia;
- Wykorzystanie nowoczesnej technologii w organizacji opieki w miejscu zamieszkania;
- Wdrożenie architektury oprogramowania, obejmującej standaryzowane, otwarte punkty dostępowe, pozwalające systemom społecznym i zdrowotnym uzyskiwać dostęp do informacji oraz współdzielić je;
- Budowanie i wdrażanie rozwiązań teleinformatycznych służących koordynacji usług zdrowotnych (od identyfikacji ryzyka, profilaktyki do ambulatoryjnych i środowiskowych usług medycznych) oraz usług społecznych (od diagnozy do środowiskowych usług opiekuńczych, terapeutycznych, profilaktycznych i innych).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT10 Zdrowie i pomoc społeczna
--------------------------	--------------------------------

Numer i nazwa wskaźnika	W_{56P} Liczba utworzonych placówek lub wprowadzonych rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia, w tym zdrowia psychicznego
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba utworzonych placówek ochrony zdrowia [szt.]; <i>b</i> - Liczba wprowadzonych rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu - Zestawienie liczby utworzonych placówek / wprowadzonych rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia. Zestawienie prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych dostępnych w biurze koordynatora projektu (kopie zarządzeń / uchwał powołujących do życia nowe podmioty lub wdrażających nowe rozwiązania). Jeśli planuje się wybudowanie nowych lub modernizację (przebudowę lub rozbudowę) istniejących obiektów budowlanych - - Rejestr wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów, zawierający listę inwestycji zrealizowanych przez miasto w ramach projektu. Rejestr prowadzi miasto na podstawie dokumentów źródłowych (np. protokoły odbioru)
Częstotliwość aktualizacji	Rocznie
Uwagi metodologiczne	Placówka ochrony zdrowia – Przez to pojęcie należy rozumieć każdą placówkę, podmiot ochrony zdrowia, w którym udziela się świadczeń zdrowotnych (w tym szpitalnych, ambulatoryjnych, rehabilitacji leczniczej). Rozwiązanie z zakresu ochrony zdrowia – To wprowadzenie usługi w obszarze ochrony zdrowia, która do tej pory była niedostępna albo poprawienie jakości lub dostępności oferowanych już usług leczniczych (podniesienie standardów usług, działania usprawniające system wsparcia ochrony zdrowia, działalność leczniczą i profilaktyczną). Wśród placówek i rozwiązań należy uwzględnić również te, które dotyczą zdrowia psychicznego. Zestawienie prowadzone przez miasto powinno umożliwiać rozbicie łącznej wartości wskaźnika wg lat, typów placówek i rodzajów wprowadzonych rozwiązań. Obiekty wybudowane lub zmodernizowane (przebudowane lub rozbudowane) w ramach projektu (jeśli dotyczy) powinny zostać

	scharakteryzowane w Rejestrze wybudowanych / zmodernizowanych (przebudowanych lub rozbudowanych) obiektów w taki sposób, aby umożliwiły rozliczenie inwestycji zrealizowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – rozwiązania z zakresu ochrony zdrowia. W rejestrze powinna znaleźć się również data zakończenia inwestycji (odbioru / oddania do użytku) oraz koszt poniesiony ze środków projektu na jej realizację. Jeśli wybudowany / zmodernizowany obiekt składa się z większej liczby jednorodnych składników, należy podać w rejestrze jednostkę miary oraz liczbę jednostek, których dotyczyła inwestycja (np. dla szpitala: łóżko i liczba łóżek).
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wsparcie osób i rodzin sprawujących opiekę nieformalną nad osobami zależnymi poprzez szkolenia, rozwój usług asystenckich;
- Utworzenie punktu koordynacji usług środowiskowych, którego zadaniem będzie holistyczne podejście do planowania wsparcia w ramach zbilansowanych zasobów – usługi dla osób w kryzysie psychicznym, osób niepełnosprawnych, zależnych. Punkt realizować może zadania obejmujące np.: kompleksową diagnozę potrzeb pomocowych, konsultacje z zespołem specjalistów, szkolenia, opracowanie indywidualnego planu wsparcia, usługi wychwyceniowe, mieszkalnictwo wspomagane i treningowe, mieszkalnictwo usamodzielniające i usługi opiekuńcze w środowisku, podejmowanie współpracy w zakresie powstania Zakładu Pracy Chronionej, prowadzenia działań edukacyjnych dla potencjalnych pracodawców w celu minimalizowania uprzedzeń wynikających z niezrozumienia problemu z jakim borykają się osoby niepełnosprawne intelektualne i psychicznie chore oraz centrum dziennej opieki psychiatrycznej dla osób w kryzysie;
- Organizacja opieki długoterminowej i paliatywnej w miejscu zamieszkania;
- Wdrożenie programów profilaktyki zdrowotnej powstrzymujących rozwój chorób przewlekłych, spowalniających proces rozwoju chorób neurologicznych i zaburzeń psychicznych i fizycznych;
- Tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz medycznego, w tym także służących komunikacji (AAC);
- Wdrożenie, rozwój zdrowotnych programów profilaktycznych;
- Rozwój środowiskowej opieki pielęgniarstwa;
- Zwiększenie dostępu do usług fizjoterapeutycznych, rehabilitacyjnych;
- Rozwój dostępu do opieki psychologicznej i psychiatrycznej;
- Zwiększenie liczby świadczeń medycznych w środowisku lokalnym;
- Tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego oraz medycznego;
- Zakup sprzętu medycznego ratującego zdrowie i życie mieszkańców dla szpitali, laboratoriów, przychodni specjalistycznych;

- Przebudowa, rozbudowa, remont obiektów związanych z infrastrukturą ochrony zdrowia dla zwiększenia efektywności, zwiększenia dostępności świadczeń, poprawy dostępności architektonicznej;
- Budowanie i wdrażanie rozwiązań teleinformatycznych służących koordynacji usług zdrowotnych i społecznych;
- Realizacja usług opiekuńczych oparta na współpracy opiekuna osoby starszej z jej lekarzem POZ – ICT w systemie współpracy z ośrodkiem ochrony zdrowia;
- Skracanie kolejki dostępu do lekarza rodzinnego dzięki wdrożeniu systemów telemedycyny i teleopieki;
- Wdrożenie technologii wspierającej organizację i udzielanie usług opieki długoterminowej oraz opieki w środowisku lokalnym;
- Wdrożenie innowacyjnych systemów technologicznych w monitorowaniu stanu fizycznego podopiecznych w środowisku lokalnym – telemonitoring podstawowych wskaźników stanu zdrowia pacjenta. Automatyczne sprawdzanie danych przez system, w celu stwierdzenia, czy np. ciśnienie krwi pacjenta lub poziom cukru we krwi mieszczą się w granicach określonych przez lekarza prowadzącego oraz powiadamianie opiekunów o tym fakcie. W razie zmiany powyższych parametrów system może natychmiast powiadomić opiekuna o tym, że np. tętno jest zbyt wysokie, nie udostępniając jednak poufnych, podstawowych danych;
- Wdrożenie architektury oprogramowania, obejmującej standaryzowane, otwarte punkty dostępowe, pozwalające systemom społecznym i zdrowotnym uzyskiwać dostęp do informacji oraz współdzielić je;
- Budowanie i wdrażanie rozwiązań teleinformatycznych służących koordynacji usług zdrowotnych (od identyfikacji ryzyka, profilaktyki do ambulatoryjnych i środowiskowych usług medycznych) oraz usług społecznych (od diagnozy do środowiskowych usług opiekuńczych, terapeutycznych, profilaktycznych i innych);
- Wdrożenie innowacyjnych rozwiązań poprawiających dostęp do opieki zdrowotnej i stałego monitorowania stanu zdrowia, szczególnie dla osób starszych i przewlekle chorych – zdalne rozwiązania monitorowania zdrowia i opieki zdrowotnej.

OT. 11 Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej

Wskaźniki z tego obszaru mogą być stosowane do planowania i rozliczenia efektów działań skierowanych bezpośrednio do „osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej” jak też, działań podejmowanych w innych obszarach jako miary potwierdzające realizację zasady horyzontalnej „Upowszechnianie włączenia społecznego”.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT11 Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej
Numer i nazwa wskaźnika	W_{57R} Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które poprawiły swoje zdolności adaptacyjne lub uzyskały nowe możliwości funkcjonowania
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a + b$ Zmienne: <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które poprawiły swoje zdolności adaptacyjne [osoba]; <i>b</i> - Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które uzyskały nowe możliwości funkcjonowania [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, które poprawiły swoje zdolności adaptacyjne lub uzyskały nowe możliwości funkcjonowania. Zestawienie wykonywane jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty realizujące wsparcie. Podmioty realizujące wsparcie prowadzą imienne rejestry uczestników oraz przechowują dokumentację dostarczonych usług: protokoły, podpisane listy uczestników zajęć, kopie dyplomów, ankiety satysfakcji itp. Jeśli miasto samodzielnie realizuje usługi w zakresie wsparcia osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, to miasto prowadzi imienny Rejestr uczestników projektu oraz przechowuje szczegółową dokumentację dostarczonych usług.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie

Uwagi metodologiczne	Osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społecznej – Osoby w niekorzystnej sytuacji społecznej to jednostki, których życie codzienne charakteryzuje się ograniczonym dostępem do zasobów, usług i możliwości społecznych, co prowadzi do utrudnionego uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym lub edukacyjnym. Do grona osób w niekorzystnej sytuacji społecznej możemy zaliczyć np.: • Osoby w kryzysie bezdomności: Osoby nieposiadające stałego miejsca zamieszkania, przebywających w miejscach „niemieszkalnych” tj. w przestrzeni publicznej, zamieszkujący cały rok działki rekreacyjne lub w instytucjach pomocowych. • Osoby z niepełnosprawnościami: Osoby z ograniczeniami fizycznymi, psychicznymi lub intelektualnymi mogą być narażone na wykluczenie społeczne z powodu barier architektonicznych, społecznych lub psychicznych. • Osoby uzależnione: Osoby z uzależnieniem od substancji chemicznych, takich jak alkohol czy narkotyki, mogą doświadczać wykluczenia społecznego. • Osoby LGBTQ+: W niektórych społecznościach osoby identyfikujące się jako lesbijki, geje, biseksualiści, osoby transpłciowe czy queer mogą być narażone na dyskryminację i wykluczenie. • Młodzież zagrożona wykluczeniem edukacyjnym: Osoby, które z różnych powodów mają trudności w dostępie do edukacji lub z nią utrzymaniem. • Osoby starsze: Starsze osoby, zwłaszcza te bez wsparcia rodziny lub instytucji, mogą doświadczać izolacji społecznej. Np. tzw. „więźniów czwartego piętra” • Osoby o niższym statusie ekonomicznym: Ludzie ubodzy, bezrobotni lub pracujący w niestabilnych warunkach finansowych. • Osoby doświadczające przemocy domowej: Ofiary przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej mogą być wykluczone społecznie z powodu traumy i obaw o bezpieczeństwo. • Osoby o odmiennym pochodzeniu etnicznym lub kulturowym: W społeczeństwach charakteryzujących się różnicami etnicznymi czy kulturowymi, pewne grupy mogą doświadczać marginalizacji i wykluczenia. Zdolności adaptacyjne – Zdolności adaptacyjne człowieka odnoszą się do jego umiejętności przystosowywania się do różnych warunków życiowych, zmian w otoczeniu oraz radzenia sobie z trudnościami i wyzwaniami. Są to cechy, których pozyskanie daje jednostce nowe możliwości funkcjonowania w zmiennym i dynamicznym środowisku. Podstawowe zdolności adaptacyjne to: • Elastyczność umysłowa: Zdolność do dostosowywania się do zmian w sytuacjach, otwartość na nowe pomysły, umiejętność
------------------------------------	---

rozwiązywania problemów oraz szybkiego przyswajania nowej wiedzy.

- Radzenie sobie ze stresem: Umiejętność skutecznego radzenia sobie ze stresem, zarządzania emocjami i utrzymania równowagi psychicznej w trudnych sytuacjach.
- Samoregulacja emocjonalna: Zdolność kontrolowania i regulowania własnych emocji, co umożliwia utrzymanie zdrowych relacji społecznych i skuteczne działanie w różnych sytuacjach.
- Adaptacja społeczna: Umiejętność nawiązywania relacji społecznych, współpracy z innymi, zrozumienie różnych perspektyw oraz dostosowywania się do norm i wartości społecznych.
- Umiejętność planowania i organizacji: Zdolność do efektywnego planowania działań, ustalania celów, alokowania zasobów i skutecznego zarządzania czasem.
- Zdolności interpersonalne: Umiejętność komunikacji, empatii, negocjacji i rozwiązywania konfliktów, co przyczynia się do budowania pozytywnych relacji z innymi ludźmi.
- Fizyczna sprawność i adaptacja: Zdolność dostosowywania się do zmieniających się warunków fizycznych, utrzymania zdrowia i sprawności fizycznej, a także szybkiego przystosowywania się do różnych rodzajów aktywności.
- Umiejętność uczenia się przez całe życie: Chęć i gotowość do ciągłego rozwijania umiejętności, zdobywania nowej wiedzy oraz dostosowywania się do zmieniających się wymagań zawodowych i społecznych.

Zdolności adaptacyjne są istotne dla osobistego rozwoju, efektywnego funkcjonowania jednostki w społeczeństwie oraz radzenia sobie w zmiennym otoczeniu. Są kluczowe zarówno w sferze zawodowej, jak i osobistej.

Weryfikacja faktu pozyskania przez beneficjenta nowych (lub polepszenia istniejących) zdolności adaptacyjnych i wynikających stąd, nowych możliwości funkcjonowania – W celu weryfikacji faktu pozyskania przez beneficjenta nowych zdolności adaptacyjnych / nowych możliwości funkcjonowania można skorzystać z różnych technik badawczych i źródeł danych:

- Obserwacja i analiza zachowań: Śledzenie i analiza konkretnej działalności lub zachowań jednostki może dostarczyć dowodów na to, czy zdobyła ona nowe możliwości funkcjonowania. Na przykład, jeśli ktoś wcześniej nie posiadał umiejętności w danym obszarze, a teraz demonstruje kompetencje w tym zakresie, można to uznawać za potwierdzenie zdobycia nowych możliwości.
- Rozmowy i wywiady: Bezpośrednie rozmowy z daną osobą mogą dostarczyć informacji na temat zdolności i umiejętności, które zdobyła. W trakcie wywiadu można zgłębiać konkretne pytania dotyczące procesu nauki, treningu czy doświadczeń, które doprowadziły do zdobycia nowych możliwości.

- Dokumentacja edukacyjna i szkoleniowa: W przypadku zdobywania nowych umiejętności w kontekście edukacji lub szkolenia, dokumentacja, tak jak certyfikaty, świadectwa ukończenia kursów, oceny czy opinie instruktorów, może stanowić potwierdzenie faktu pozyskania nowych możliwości.
- Badania i testy: W niektórych przypadkach, zwłaszcza jeśli zdolności są związane z konkretnym zakresem wiedzy lub umiejętności, mogą być przeprowadzane testy lub badania mające na celu ocenę poziomu osiągnięć w danym obszarze.
- Portfolio prac czy projektów: W przypadku pracy przy użyciu form kreatywnych, artystycznych (np. terapia zajęciowa, formy teatru uciśnionych (Theatre of the Oppressed, i inne), portfolio prac czy projektów może służyć jako dowód zdolności i osiągnięć.
- Referencje i świadectwa pracy: Jeśli nowe możliwości funkcjonowania są związane z obszarem zawodowym, referencje od pracodawców, opinie kolegów z pracy czy inne świadectwa pracy mogą potwierdzać zdobycie nowych kompetencji.
- Autoocena i samoocena: Samoocena jednostki, jej refleksje na temat własnych umiejętności i postępów, mogą stanowić cenne źródło informacji na temat zdobycia nowych możliwości funkcjonowania.

Miasto przed rozpoczęciem pracy analizuje sytuację danej osoby. Po zakończeniu interwencji analiza jest wykonywana ponownie w celu sprawdzenia osiągniętych efektów.

Warto zauważyć, że weryfikacja faktu pozyskania nowych możliwości funkcjonowania często wymaga holistycznego podejścia, łączącego różne metody i źródła informacji. Weryfikacja powinna być dostosowana do konkretnej sytuacji i rodzaju zdolności, które są przedmiotem analizy.

[Rejestr uczestników](#) (prowadzony przez miasto lub podmiot realizujący wsparcie).

- opiera się na listach obecności na zajęciach, kartach usług, oświadczeniach pracownika lub innych materiałach źródłowych,
- pozwala na wyodrębnienie osób, które faktycznie "poprawiły swoje zdolności adaptacyjne" lub "uzyskały nowe możliwości funkcjonowania" oraz
- umożliwia analizę struktury beneficjentów wg płci, sytuacji wspieranej osoby (przynależność do jednej z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym) i zastosowanej formy wsparcia.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wsparcie specjalistyczne realizowane przez Centrum Zdrowia Psychicznego: - świadczenia lekarskie - świadczenia psychologiczne - wizyty środowiskowe;
- Tworzenie mieszkań wspomaganych, chronionych i treningowych dla osób z niepełnosprawnością z zapewnieniem wysokiej jakości usług medycznych i opiekuńczych,

niezbędnych do zapewnienia wysokiej jakości życia (tworzenie mieszkań na rynku mieszkaniowym pierwotnym lub wtórnym);

- Wdrożenie usług służących aktywizacji i integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych społeczną marginalizacją poprzez współpracę Ośrodka Pomocy Społecznej (OPS), Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) i organizacji pozarządowej (NGO);
- Tworzenie, rozwój i funkcjonowanie klubów seniora, dziennych domów pobytu, w tym opieki medycznej, specjalistycznej (tworzenie nowych, reorganizacja i doposażenie istniejących)
- Włączenie osób starszych, wykluczonych w system gospodarczy miasta - aktywizacja zawodowa osób starszych, wykluczonych oraz zmniejszenie ubóstwa tej grupy społecznej dzięki tworzeniu miejsc aktywności zawodowej dla osób niesamodzielnych, starszych, niepełnosprawnych;
- Zwiększenie dostępu do usług fizjoterapeutycznych, rehabilitacyjnych;
- Wdrożenie innowacji społecznych oraz rozwiązań i poprawiających jakość życia, zdalne rozwiązania z zakresu opieki domowej;
- Wsparcie działań opiekuńczo-wychowawczych - opieka żłobkowa, przedszkolna, szkolna i wsparcie społeczne; (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)
- Wspieranie ruchów samopomocowych w celu zwiększenia potencjału społecznego do rozwiązywania problemów i radzenia sobie z trudnościami;
- Wspieranie różnych form usług w środowisku, mających na celu podejmowanie przez osoby zagrożone wykluczeniem nowych ról społecznych i zawodowych;
- Wspieranie pracy streetworkerów i/lub pracy metodą środowiskową (długofalowe planowanie i organizowanie społeczności lokalnej);
- Programy adaptacji mieszkań oraz tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego, w celu jak najdłuższego utrzymania samodzielności osób starszych. (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT11 Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej
Numer i nazwa wskaźnika	W_{58P} Liczba przeprowadzonych działań mających na celu integrację grup defaworyzowanych społecznie
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika;

	a – Liczba aktywności mających na celu integrację grup defaworyzowanych społecznie [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Aktywności integrujące grupy defaworyzowane społecznie – Aktywności integrujące grupy defaworyzowane społecznie to świadome działania podejmowane w celu budowania mostów między tymi, którzy doświadczają marginalizacji, dyskryminacji lub wykluczenia oraz resztą społeczeństwa. Celem tych działań jest promowanie równości szans, wzajemnego szacunku, a także tworzenie wspólnego miejsca dla różnych grup w społeczności. Podstawowe Rodzaje Aktywności Integrujących: • Warsztaty i szkolenia antydyskryminacyjne. Organizacja szkoleń mających na celu podniesienie świadomości na temat różnorodności, uprzedzeń i dyskryminacji. • Spotkania interkulturowe. Tworzenie przestrzeni do bezpośrednich spotkań między przedstawicielami różnych grup społecznych w celu lepszego zrozumienia ich kultury, tradycji i doświadczeń. • Projekty społeczne. Wspólne projekty społeczne, które angażują przedstawicieli różnych grup do wspólnego działania na rzecz dobra społecznego, co sprzyja integracji. • Kampanie edukacyjne. Prowadzenie kampanii edukacyjnych o tematyce równości, tolerancji i akceptacji, które zmierzają do zmiany postaw i przekonań społeczeństwa. • Inicjatywy kulturalne. Organizacja wydarzeń kulturalnych, festiwali czy wystaw, które promują różnorodność kulturową i artystyczną. • Mentoring i coaching. Programy mentoringowe, w których doświadczeni członkowie społeczności wspierają nowych uczestników, pomagając im lepiej zintegrować się z resztą społeczeństwa. • Amatorski sport i rekreacja. Organizacja wydarzeń sportowych i rekreacyjnych, które integrują różne grupy społeczne poprzez wspólną aktywność fizyczną. • Sieci społeczne i platformy online. Tworzenie przestrzeni online, które umożliwiają wymianę informacji, doświadczeń i wspólną aktywność dla różnych grup społecznych. Ww. aktywności nie są katalogiem zamkniętym. Miasto wybierając aktywności integrujące grupy depolaryzowane zawsze powinno opierać się na diagnozie. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w

	różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – aktywności integrujących grupy defaworyzowane społecznie. Rejestr powinien zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby osób, które bezpośrednio wzięły w nich udział (pomijając odbiorców akcji o charakterze masowym - np. anonimowych uczestników festynu). Rejestr powinien również umożliwiać analizę zrealizowanych przedsięwzięć w podziale wg podanych wyżej Podstawowych Rodzajów Aktywności Integrujących.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wdrożenie innowacji społecznych oraz rozwiązań i poprawiających jakość życia, zdalne rozwiązania z zakresu opieki domowej;
- Tworzenie przyjaznych przestrzeni miejskich, służących integracji, otwartej komunikacji i wspólnym działaniom - np. parki kieszonkowe, ogrody społeczne itp.; (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)
- Działania dostosowujące przestrzeń publiczną i instytucje publiczne do wymogów dostępności; (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)
- Tworzenie rozwiązań instytucjonalnych wspierających działania na rzecz mniejszości i osób zagrożonych wykluczeniem- np. Centra Usług Społecznych, Centra Integracji Społecznej; (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)
- Wsparcie działań opiekuńczo-wychowawczych - opieka żłobkowa, przedszkolna, szkolna i wsparcie społeczne; (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)
- Wspieranie ruchów samopomocowych w celu zwiększenia potencjału społecznego do rozwiązywania problemów i radzenia sobie z trudnościami; (wsparci nowych inicjatyw i wsparcie istniejących)
- Wspieranie różnych form usług w środowisku, mających na celu podejmowanie przez osoby zagrożone wykluczeniem nowych ról społecznych i zawodowych;
- Wspieranie pracy streetworkerów i/lub pracy metodą środowiskową (długofalowe planowanie i organizowanie społeczności lokalnej);
- Programy adaptacji mieszkań oraz tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego, w celu jak najdłuższego utrzymania samodzielności osób starszych; (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)
- Działania z zakresu profilaktyki wykluczenia społecznego poprzedzone analizą wybranego aspektu wykluczenia konkretnej grupy mieszkańców.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT11 Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej
--------------------------	--

Numer i nazwa wskaźnika	W_{59P} Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, korzystających ze wsparcia w ramach działań mających na celu zmniejszenie różnic gospodarczych lub społecznych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej korzystających ze wsparcia w ramach działań mających na celu zmniejszenie różnic gospodarczych lub społecznych [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby osób korzystających ze wsparcia w ramach działań mających na celu zmniejszenie różnic gospodarczych lub społecznych. Zestawienie wykonywane jest przez miasto na podstawie danych źródłowych dostarczanych przez podmioty realizujące wsparcie. Podmioty realizujące wsparcie prowadzą imienne rejestry beneficjentów oraz przechowują dokumentację dostarczonych usług: protokoły, podpisane listy uczestników zajęć, kopie dyplomów, ankiety satysfakcji itp. Jeśli miasto samodzielnie realizuje usługi w zakresie wsparcia osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji społecznej, ich efekty są dokumentowane w formie Rejestru uczestników projektu. Rejestr ten opiera się na listach obecności na zajęciach lub innych materiałach źródłowych oraz umożliwia analizę struktury beneficjentów wg płci, sytuacji wspieranej osoby (przynależność do jednej z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym) i zastosowanej formy wsparcia.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Osoby znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społecznej – Osoby, których życie codzienne charakteryzuje się ograniczonym dostępem do zasobów, usług i możliwości społecznych, co prowadzi do utrudnionego uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym lub edukacyjnym. Do grona osób w niekorzystnej sytuacji społecznej możemy zaliczyć np.: - Osoby w kryzysie bezdomności: Osoby nieposiadające stałego miejsca zamieszkania, przebywających w miejscach „niemieszkalnych” tj. w przestrzeni publicznej, zamieszkujący cały rok działki rekreacyjne lub w instytucjach pomocowych. - Osoby z niepełnosprawnościami: Osoby z ograniczeniami fizycznymi, psychicznymi lub intelektualnymi mogą być narażone na wykluczenie

społeczne z powodu barier architektonicznych, społecznych lub psychicznych.

- Osoby uzależnione: Osoby z uzależnieniem od substancji chemicznych, takich jak alkohol czy narkotyki, mogą doświadczać wykluczenia społecznego.
- Osoby LGBTQ+: W niektórych społecznościach osoby identyfikujące się jako lesbijki, geje, biseksualiści, osoby transpłciowe czy queer mogą być narażone na dyskryminację i wykluczenie.
- Młodzież zagrożona wykluczeniem edukacyjnym: Osoby, które z różnych powodów mają trudności w dostępie do edukacji lub z nią utrzymaniem.
- Osoby starsze: Starsze osoby, zwłaszcza te bez wsparcia rodziny lub instytucji, mogą doświadczać izolacji społecznej. Np. tzw. „więźniów czwartego piętra”
- Osoby o niższym statusie ekonomicznym: Ludzie ubodzy, bezrobotni lub pracujący w niestabilnych warunkach finansowych.
- Osoby doświadczające przemocy domowej: Ofiary przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej mogą być wykluczone społecznie z powodu traumy i obaw o bezpieczeństwo.
- Osoby o odmiennym pochodzeniu etnicznym lub kulturowym: W społeczeństwach charakteryzujących się różnicami etnicznymi czy kulturowymi, pewne grupy mogą doświadczać marginalizacji i wykluczenia.

Należy pamiętać, że to tylko ogólne kategorie, a każda osoba jest jednostką z unikalnymi doświadczeniami i potrzebami. Wykluczenie społeczne jest złożonym zjawiskiem, które wymaga zdiagnozowania w danym mieście.

Działania służące zmniejszeniu różnic gospodarczych lub społecznych grup defaworyzowanych – Zmniejszenie różnic gospodarczych lub społecznych między defaworyzowanymi grupami a resztą społeczeństwa to kompleksowe zadanie, które wymaga wielowymiarowego podejścia na poziomie indywidualnego miasta.

Zmniejszenie różnic gospodarczych lub społecznych grup defaworyzowanych to proces, który obejmuje świadome i skoordynowane działania mające na celu wyeliminowanie bądź znacząco zredukowanie nierówności w dostępie do zasobów, możliwości oraz korzyści społecznych czy ekonomicznych między różnymi grupami społecznymi. Przykładowe typy działań:

- Polityki Rynkowe i Ekonomiczne. Wprowadzanie polityk gospodarczych, które promują równość szans, dostęp do rynku pracy, rozwoju przedsiębiorczości oraz sprawiedliwego podziału zasobów.
- Edukacja i Szkolenia. Działania ukierunkowane na zwiększenie dostępu do wysokiej jakości edukacji i szkoleń, szczególnie dla grup defaworyzowanych, aby poprawić ich szanse na rynku pracy.

- Programy Zatrudnienia i Wsparcia Zawodowego. Tworzenie programów aktywnej polityki rynku pracy, które wspierają zatrudnienie, szkolenia zawodowe i rozwój umiejętności u osób z defaworyzowanych grup.
- Polityki Społeczne i Opiekuńcze. Wdrażanie programów opieki społecznej, świadczeń rodzinnych, opieki zdrowotnej i innych polityk społecznych mających na celu likwidację bariery ekonomicznej dla defaworyzowanych grup.
- Aktywne Działania Antydyskryminacyjne. Wprowadzanie przepisów prawnych, programów i działań mających na celu eliminację dyskryminacji i nierówności społecznych.
- Inwestycje w infrastrukturę społeczną. Inwestycje w infrastrukturę społeczną, taką jak mieszkania, zdrowie publiczne, transport publiczny, by stworzyć warunki sprzyjające rozwojowi dla wszystkich grup społecznych.
- Równość Płci i Wspieranie Kobiet. Programy wspierające równość płci, eliminację przemocy wobec kobiet oraz zwiększenie dostępu kobiet do edukacji i rynku pracy.
- Dostęp do Finansowania. Zapewnianie dostępu do finansowania, kredytów i kapitału dla przedsiębiorstw i osób z defaworyzowanych grup, aby wspierać rozwój ekonomiczny.
- Programy Integracyjne i Kulturowe. Organizowanie programów kulturowych, społecznych oraz inicjatyw integracyjnych, które sprzyjają zrozumieniu i współpracy między różnymi grupami społecznymi.
- Monitorowanie i Ewaluacja. Wdrożenie systemów monitorowania i oceny działań, aby mierzyć postępy w redukcji różnic społecznych i gospodarczych oraz dostosowywać programy w zależności od wyników.

Wszystkie te działania powinny być podejmowane w ramach spójnej strategii a powinny poprzedzone być diagnozą.

Zestawienie / Rejestr uczestników projektu powinien uwzględniać rozkład uczestników projektu wg płci, sytuacji beneficjenta (przynależność do jednej z grup defaworyzowanych) oraz zastosowanej formy wsparcia (np. szkolenia, doradztwo zawodowe).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wdrożenie innowacji społecznych oraz rozwiązań i poprawiających jakość życia, zdalne rozwiązania z zakresu opieki domowej;
- Wsparcie działań opiekuńczo-wychowawczych - opieka żłobkowa, przedszkolna, szkolna i wsparcie społeczne; (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)
- Wspieranie ruchów samopomocowych w celu zwiększenia potencjału społecznego do rozwiązywania problemów i radzenia sobie z trudnościami;

- Wspieranie różnych form usług w środowisku, mających na celu podejmowanie przez osoby zagrożone wykluczeniem nowych ról społecznych i zawodowych;
- Wspieranie pracy streetworkerów i/lub pracy metodą środowiskową (długofalowe planowanie i organizowanie społeczności lokalnej);
- Programy adaptacji mieszkań oraz tworzenie, wyposażanie i utrzymanie lokalnych wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i medycznego, w celu jak najdłuższego utrzymania samodzielności osób starszych. (tworzenie miejsc nowych i wsparcie istniejących)

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT11 Mniejszości i grupy w niekorzystnej sytuacji społecznej
Numer i nazwa wskaźnika	W_{60P} Liczba dokumentów planistycznych (strategie, programy, plany) opracowanych w celu poprawienia jakości lokalnej polityki i integracji społecznej
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba dokumentów diagnostycznych i planistycznych związanych z rozwojem gospodarczym miasta, opracowanych z udziałem interesariuszy [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Biblioteka dokumentów prowadzony przez miasto na podstawie materiałów źródłowych (Bazy dokumentów)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Dokumenty planistyczne dot. lokalnej polityki i integracji społecznej – Dokumenty planistyczne dotyczące lokalnej polityki i integracji społecznej obejmują szereg strategii, programów, planów i innych dokumentów, które mają na celu wspieranie rozwoju społeczności, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, a także integrowanie różnych grup społecznych. Dokumenty Planistyczne dotyczące lokalnej polityki i integracji społecznej to oficjalne dokumenty opracowywane na poziomie lokalnym które zawierają wytyczne, cele i działania mające na celu rozwój społeczności, zwiększenie integracji społecznej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Podstawowe rodzaje dokumentów to:

- Strategie rozwoju lokalnego miasta lub partnerstwa, w którym miasto uczestniczy. Dokumenty określające długoterminowe cele i kierunki rozwoju społeczności lokalnych. Zazwyczaj obejmują aspekty ekonomiczne, społeczne i środowiskowe.
- Programy integracji społecznej. Programy skupiające się na integracji społecznej, wspieraniu równych szans, eliminowaniu barier oraz tworzeniu warunków sprzyjających współpracy różnych grup społecznych.
- Plany przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Dokumenty, które zawierają konkretne działania mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.
- Lokalne programy rewitalizacji. Programy skierowane na rewitalizację obszarów miejskich czy wiejskich, które uwzględniają aspekty społeczne, kulturowe, ekonomiczne i środowiskowe.
- Strategie równego traktowania. Dokumenty skoncentrowane na promowaniu równości i eliminowaniu dyskryminacji w różnych obszarach życia, takich jak zatrudnienie, edukacja czy dostęp do usług publicznych.
- Programy aktywizacji zawodowej. Inicjatywy wspierające rozwój umiejętności zawodowych, szkolenia, staże i inne formy aktywizacji społecznej i zawodowej.
- Plany działań na rzecz osób starszych. Dokumenty skupiające się na potrzebach osób starszych, obejmujące kwestie opieki zdrowotnej, dostępu do kultury, mieszkań, transportu czy aktywności społecznej.
- Strategie wspierania edukacji lokalnej. Planowanie działań związanych z edukacją, tworzenie programów wspierających rozwój lokalnych placówek edukacyjnych, a także promowanie równego dostępu do edukacji.
- Dokumenty określające planowanie partycypacyjne w danym mieście. Działania skierowane na angażowanie mieszkańców w procesy podejmowania decyzji dotyczących lokalnego rozwoju społecznego, dzięki czemu społeczność może aktywnie współkształtować swoje otoczenie.
- Strategie rozwoju społeczności lokalnej. Dokumenty obejmujące szeroki zakres działań, od kultury i sportu po sferę gospodarczą, mające na celu zintegrowane i zrównoważone podejście do rozwoju społeczności.

Te dokumenty stanowią narzędzia planowania i implementacji działań, które mają na celu poprawę jakości życia, zwiększenie integracji społecznej oraz tworzenie bardziej zrównoważonych i rozwiniętych społeczności na poziomie lokalnym.

W Bibliotece dokumentów powinna znajdować się lista opracowań przygotowanych przy wsparciu projektu, zawierająca metadane zarejestrowanych tekstów (np. data, typ opracowania) oraz link do tekstu znajdującego się w Bazie dokumentów. Baza dokumentów powinna zawierać kopie lub skany oficjalnych wersji opracowań, które zostały wykazane w Bibliotece dokumentów.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Opracowanie i wdrożenie Polityki senioralnej – Uwzględnianie potrzeb osób starszych w różnych obszarach życia, zapobieganie wykluczeniu, wspieranie samodzielności i niezależności, aktywizacja międzypokoleniowa;
- Opracowanie i wdrożenie programu na rzecz rozwoju "srebrnej gospodarki" – efektywne wykorzystanie potencjału ekonomicznego i zawodowego osób starszych w lokalnej gospodarce;
- Opracowanie i wdrożenie Polityki promłodzieżowej – uwzględnianie potrzeb osób młodych w różnych obszarach życia, zapobieganie wykluczeniu, wspieranie samodzielności, niezależności, poczucia przynależności i zaangażowania w sprawy społeczne.

OT.12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość

Wskaźniki z tego obszaru mogą być stosowane do planowania i rozliczenia efektów działań bezpośrednio służących promocji "dobrego rządzenia", zwiększaniu udziału mieszkańców w procesach decyzyjnych oraz wzmacnianiu ich poczucia identyfikacji z miastem.

Z drugiej strony, OT12 ma charakter horyzontalny, więc poniższe wskaźniki należy uwzględnić również w działaniach realizowanych w innych obszarach, jeśli przekładają się one na zwiększenie zaangażowania obywatelskiego i przejrzystości. Każde działanie uwzględniające udział obywateli w procesach decyzyjnych, niezależnie od przedmiotu partycypacji (np. powierzchnie zielone, nowa sieć transportu publicznego itd.), służy upowszechnieniu włączenia społecznego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość
Numer i nazwa wskaźnika	W_{61R} Liczba aktów prawa miejscowego, polityk lokalnych i innych mechanizmów publicznych, w których tworzeniu uczestniczyli mieszkańcy lub lokalne organizacje społeczne
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b + c$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a- Liczba aktów prawa miejscowego, polityk lokalnych i innych mechanizmów publicznych, w których tworzeniu uczestniczyli mieszkańcy [szt.]; b- Liczba aktów prawa miejscowego, polityk lokalnych i innych mechanizmów publicznych, w których tworzeniu uczestniczyły lokalne organizacje społeczne (ale nie było bezpośredniego udziału mieszkańców) [szt.]; c- Liczba aktów prawa miejscowego, polityk lokalnych i innych mechanizmów publicznych, w których tworzeniu uczestniczyły inne grupy interesariuszy, np.: przedsiębiorcy, naukowcy, eksperci sektorowi itd. (grupy angażujące się społecznie a nie podwykonawcy lub formalni reprezentanci samorządu) [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby aktów prawa miejscowego, polityk lokalnych i innych mechanizmów publicznych, w których tworzeniu uczestniczyli mieszkańcy lub lokalne organizacje społeczne. Zestawienie prowadzone jest przez miasto.

Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Udział mieszkańców w tworzeniu aktów prawa miejscowego, polityk lokalnych i innych mechanizmów publicznych – Obejmuje aktywny udział społeczności lokalnej w procesie decyzyjnym. Przy tworzeniu przepisów dostosowanych do lokalnych warunków i preferencji należy przewidzieć metodę partycypacji przewidującą możliwość wyrażenia opinii, przekazania propozycji rozwiązania. Tworzenie aktów prawa miejscowego z udziałem mieszkańców może przybrać formę: • Konsultacji społecznych: tj.: spotkania, ankiety, platformy internetowe zbierające opinie i sugestie mieszkańców. • Debat, na których obywatele mogą wyrazić swoje stanowiska i współtworzyć wnioski. • Inicjatyw obywatelskich: zachęt do składania propozycji i projektów prawa miejscowego przez samych mieszkańców. • Komisji obywatelskich, w których mieszkańcy mogą uczestniczyć podczas opracowania przepisów lokalnych. • Otwartych forów internetowych umożliwiających mieszkańcom udział w dyskusjach i przekazywanie opinii. Każda z form zwiększa legitymację miejscowych przepisów. Inne mechanizmy publiczne, w których tworzeniu mogą brać udział mieszkańcy - To wszelkie, lokalne inicjatywy zakończone opracowaniem dokumentów, do współtworzenia których zaproszono mieszkańców lub przedstawicieli organizacji społecznych. Dokument, w którego tworzeniu uczestniczyli mieszkańcy lub lokalne organizacje społeczne to taki, który: • zawiera informacje o wynikach konsultacji społecznych; • zawiera podsumowanie opinii mieszkańców oraz opis zmian, które wprowadzono na ich podstawie. Zestawienie powinno zawierać nazwę dokumentu mechanizmu czy procedury, datę jego uchwalenia / wprowadzenia, pole do zaznaczania udziału mieszkańców, pole do zaznaczenia udziału lokalnych organizacji społecznych, pole do zaznaczenia udziału pozostałych interesariuszy. Odniesienie (link do BIP lub nr dokumentacji sprawy) do wniosków z konsultacji.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wspieranie tworzenia planów konsultacji społecznych, strategii dialogu społecznego oraz regulaminów partycypacji w mieście itp.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość
Numer i nazwa wskaźnika	W_{62R} Liczba podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, które zwiększyły swój potencjał instytucjonalny lub możliwości w zakresie współpracy z innymi podmiotami (sieciowania)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a – Liczba podmiotów społeczeństwa obywatelskiego, które zwiększyły swój potencjał instytucjonalny lub możliwości w zakresie współpracy z innymi podmiotami [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Rejestr podmiotów, które otrzymały wsparcie (prowadzony przez miasto na podstawie źródłowej dokumentacji projektu)
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Podmioty społeczeństwa obywatelskiego - To organizacje, grupy lub jednostki działające niezależnie od struktur rządowych. Są to zazwyczaj stowarzyszenia, fundacje, organizacje non- profit, inicjatywy obywatelskie, grupy wolontariackie lub też nieformalne zrzeszenia obywatelskie. Potencjał instytucjonalny organizacji pozarządowej - odnosi się do jej zdolności do efektywnego i skutecznego osiągnięcia swoich celów statutowych oraz realizowania misji. Jest to zbiór zasobów, umiejętności, struktur, relacji i innych elementów, które organizacja może wykorzystać do skutecznego funkcjonowania. Potencjał instytucjonalny można zwiększyć poprzez: • Organizację szkoleń z pisania wniosków o dofinansowanie; • Angażowanie organizacji do współtworzenia sieci; • Wykorzystanie środków projektowych na zakup nowych narzędzi i edukację kadry w zakresie ich obsługi. Uznaje się, że organizacja zwiększyła swój potencjał instytucjonalny, jeśli spełnia łącznie następujące warunki: • jej pracownicy uczestniczyli (w trakcie realizacji projektu) w szkoleniach, kursach, seminariach lub innych formach edukacji;

	- jej pracownicy - uczestnicząc w szkoleniach i kursach - nabyli nowe kompetencje związane z: (i) zarządzaniem projektami, zasobami ludzkimi lub budżetem; (ii) pisanem wniosków i pozyskiwaniem środków zewnętrznych; (iii) korzystaniem z nowoczesnych narzędzi informacyjnych i konsultacyjnych; lub (iv) tworzeniem nowych form współpracy. Zdolność do współpracy z innymi podmiotami (sieciowania) - odnosi się do umiejętności tworzenia i utrzymywania relacji, partnerstw i współpracy z innymi organizacjami, instytucjami czy grupami nieformalnymi. Zdolność sieciowania pozwala efektywniej osiągać cele poprzez wymianę zasobów, informacji i doświadczeń. Przyjmujemy, że organizacja zwiększyła swoje możliwości w zakresie współpracy z innymi podmiotami, jeśli spełnia jeden z podanych niżej warunków: - nawiązała trwałą współpracę; - weszła w skład partnerstwa; - dołączyła do programu. Wartość wskaźnika równa jest liczbie podmiotów spełniły warunki pozwalające uznać, że organizacja podniosła swoją zdolność instytucjonalną lub zwiększyła swoje możliwości w zakresie współpracy z innymi podmiotami.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Tworzenie programów współpracy z innymi podmiotami zewnętrznymi (ING, nauka, przedsiębiorcy);
- Wdrożenie różnorodnych, w tym nowatorskich form i metod partycypacji w mieście (np. Platformy ICT);
- Aktywizacja mieszkańców służąca rozwijaniu systemu usług lokalnych (np. prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej);
- Tworzenie przestrzeni i obiektów dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość
Numer i nazwa wskaźnika	W_{63R} Liczba zrekrutowanych wolontariuszy
Formuła obliczenia i	<u>Wzór matematyczny:</u> $ws_k = a$

definicje zmiennych	<i>a</i> - Liczba wolontariuszy zrekrutowanych do realizacji działań finansowanych z projektu [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu: Zestawienie liczby zrekrutowanych wolontariuszy . Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie danych przekazywanych przez organizacje pozarządowe, jednostki sektora publicznego i podmiotów leczniczych, które biorą udział w realizacji projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Wolontariusz – Osoba fizyczna, która dobrowolnie i bez wynagrodzenia poświęca czas na świadczenie usług lub wytwarzanie dóbr na rzecz organizacji, instytucji lub osób indywidualnych, szerszej społeczności lub środowiska naturalnego. Działanie to ma formę pracy na rzecz innych i jest określane jako praca społeczna, praca niezarobkowa lub wolontariat. (...) Praca wolontariusza wykonywana na rzecz działalności statutowej organizacji pozarządowych i jednostek z nimi zrównanych, jednostek sektora publicznego i podmiotów leczniczych, powinna opierać się na porozumieniu między wolontariuszem a podmiotem korzystającym; w porozumieniu określa się zakres, sposób i czas pracy wolontariusza. (def. GUS) W Zestawieniu powinny się znaleźć nazwy podmiotów biorących udział w realizacji projektu, informacje o liczbie podpisanych przez nie umów wolontariackich oraz o liczbie zrekrutowanych unikalnych wolontariuszy (każda osoba liczona jest tylko raz). Zestawienie powinno umożliwiać obliczenie skumulowanej wartości wskaźnika - łączna liczba umów i unikalnych wolontariuszy w okresie, gdy organizacja brała udział w projekcie.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Tworzenie ram organizacyjnych i prawnych dla inicjatyw oddolnych (wolontariatu);
- Aktywizacja mieszkańców służąca rozwijaniu systemu usług lokalnych (np. prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej);
- Tworzenie przestrzeni i obiektów dla rozwoju aktywności społecznej mieszkańców.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość
--------------------------	---

Numer i nazwa wskaźnika	W_{64P} Liczba rozwiązań zrealizowanych w celu zwiększenia udziału społeczeństwa w lokalnych procesach decyzyjnych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	Wzór matematyczny: $wsk = a$ Zmienne: wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba rozwiązań zrealizowanych w celu zwiększenia udziału społeczeństwa w lokalnych procesach decyzyjnych [szt.]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie wdrożonych rozwiązań służących zwiększeniu udziału społeczeństwa w lokalnych procesach decyzyjnych . Zestawienie prowadzi miasto na podstawie informacji własnych.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Rozwiązania zwiększające udział społeczeństwa w lokalnych procesach decyzyjnych – Rozwiązania, które umożliwiają obywatelom aktywne uczestnictwo w kształtowaniu decyzji dotyczących ich społeczności. Potencjalnie to: • Konsultacje społeczne, czyli spotkania, konferencje czy ankiety zbierające opinie na temat istotnych kwestii; • Platformy internetowe umożliwiające obywatelom udział w dyskusjach, przekazywanie opinii i zgłaszanie propozycji; • Rady, które pełnią rolę doradczą i reprezentują interesy konkretnych grup mieszkańców; • Zorganizowane szkolenia, na których mieszkańcy dowiadują się jak przebiegają procesy decyzyjne i uczą się jak skutecznie w nich uczestniczyć; • Budżet partycypacyjny, czyli mechanizm umożliwiający mieszkańcom decydowanie o alokacji części budżetu publicznego na wybrany projekt lub inicjatywę; • Otwarte spotkanie władz z mieszkańcami, na którym jest możliwość wyrażenia opinii i zadania pytania. Zestawienie powinno zawierać nazwę i typ rozwiązania (zgodny ze zdefiniowaną wyżej typologią), datę jego wdrożenia oraz nazwę podmiotu, który zrealizował przedsięwzięcie.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wdrożenie różnorodnych, w tym nowatorskich form i metod partycypacji w mieście (np. Platformy ICT).

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość
Numer i nazwa wskaźnika	W_{65P} Liczba pracowników samorządowych i pracowników organizacji pozarządowych, którzy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu aktywizacji mieszkańców lub przejrzystości
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba pracowników samorządowych, którzy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu aktywizacji mieszkańców lub przejrzystości [osoba]; b - Liczba pracowników organizacji pozarządowych, którzy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu aktywizacji mieszkańców lub przejrzystości [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie liczby pracowników samorządowych i pracowników organizacji pozarządowych, którzy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu aktywizacji mieszkańców lub przejrzystości. Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie danych dostarczanych przez podmioty realizujące szkolenia z zakresu aktywizacji mieszkańców lub przejrzystości. Podmioty te prowadzą imienne rejestry beneficjentów oraz przechowują dokumentację dostarczonych usług: protokoły, podpisane listy uczestników zajęć, ankiety satysfakcji itp. Jeśli miasto samodzielnie realizuje szkolenia z zakresu aktywizacji mieszkańców lub przejrzystości, ich efekty są dokumentowane w formie Rejestru uczestników projektu. Rejestr ten opiera się na listach obecności na zajęciach lub innych materiałach źródłowych.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Szkolenia z zakresu aktywizacji mieszkańców dla urzędników – Szkolenia, które mają na celu rozwijanie umiejętności w zakresie skutecznej współpracy z lokalnymi społecznościami i angażowania mieszkańców w procesy decyzyjne. Elementami szkoleń mogą być np.:

- Przygotowanie urzędnika do roli facylitatora partycypacji;
- Rozwijanie umiejętności efektywnej komunikacji, czyli słuchania opinii i jasnego przekazywania informacji;
- Szkolenie z technik pomagających w mobilizacji mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w lokalnych inicjatywach;
- Planowanie całego procesu włączenia i analizowanie jego wyników;
- Rozwijanie umiejętności zarządzania konfliktami;
- Szkolenie z budowy partnerskiej relacji z NGO;
- Innowacyjne narzędzia do partycypacji obywatelskiej;
- Szkolenie z tworzenia wskaźników sukcesu dla działań włączających.

Szkolenia z zakresu aktywizacji mieszkańców dla NGO

- Pisanie wniosków
- Wykorzystanie narzędzi
- Pryncypia dla wydawania pieniędzy publicznych (na użytek publiczny, terminowe, efektywne wydatkowanie, oszczędność).
- Jak mądrze korzystać z uprawnienia do korzystania z informacji publicznej- dla NGO

Szkolenia z zakresu przejrzystości, dla urzędników – Szkolenia, które mają na celu rozwijanie umiejętności w zakresie zwiększania otwartości i transparentności działań urzędu oraz zwiększania dostępu do informacji publicznej. Działania takie przyczyniają się do wzrostu zaufania społecznego do działań samorządu.

Tematami szkoleń mogą być np.:

- Prawo dostępu do informacji: zapoznanie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi dostępu do informacji publicznej oraz omówienie procedur związanych z udzielaniem informacji.
- Technologie informacyjne, czyli zaznajamianie urzędników z najnowszymi technologiami wspomagającymi udostępnianie informacji publicznej.
- Raportowanie: praktyczne wskazówki dotyczące jasności i czytelności dokumentów publicznych;
- Dane: rozwijanie umiejętności efektywnego zarządzania danymi, dbałość o zrozumiałość udostępnianych danych.
- Praktyki antykorupcyjne.

Przy obliczaniu wskaźnika uwzględniamy wszystkich uczestników indywidualnych szkoleń, czyli dopuszczamy sytuację, gdy dana osoba liczona jest wielokrotnie, jeśli brała udział w kilku warsztatach lub kursach szkoleniowych.

Zestawienie (Rejestr uczestników) prowadzone przez miasto powinno umożliwiać analizę struktury beneficjentów wg płci, typu reprezentowanej instytucji (pracownik samorządowy vs pracownik organizacji pozarządowej) i zastosowanej formy wsparcia (np. szkolenie, coaching indywidualny).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania edukacyjne dla pracowników JST mające na celu rozwijanie umiejętności aktywizacji i zaangażowania mieszkańców.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT12 Zaangażowanie obywatelskie i przejrzystość
Numer i nazwa wskaźnika	W_{66P} Odsetek mieszkańców potwierdzających poprawę jakości usług świadczonych przez urząd miejski
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a/b \times 100$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba respondentów, którzy pozytywnie odpowiedzieli na pytanie „<i>Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez Urząd Miasta?</i>” zadane w ankiecie satysfakcji dystrybuowanej wśród osób korzystających z usług Urzędu Miasta [osoba] b – łączna liczba osób, które wypełniły ankietę załatwiając sprawę w Urzędzie Miasta [osoba]
Źródła danych	Dokumentacja projektu – Zestawienie wyników dwukrotnego badania ankietowego osób korzystających z usług Urzędu Miasta. Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie wyników badań ankietowych prowadzonych samodzielnie lub przy wsparciu zewnętrznych instytucji badawczych w placówkach Urzędu Miasta i/lub na stronie internetowej urzędu (dla usług świadczonych on-line). Podstawą zestawienia są dwa raporty z badań oraz wypełnione kwestionariusze ankiet. Dokumentacja ta jest przechowywana w biurze koordynatora projektu w mieście.
Częstotliwość aktualizacji	Na koniec projektu
Uwagi metodologiczne	Badanie ankietowe osób korzystających z usług Urzędu Miasta – Miasto może skonstruować kwestionariusz w dowolny sposób, ale powinien się on zmieścić na jednej stronie i zawierać pytanie: „<i>Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez Urząd Miasta?</i>” (skala odpowiedzi 5-cio stopniowa: „bardzo dobrze”, „dobrze”, „trudno powiedzieć”, „źle”,

„bardzo źle” – jako „pozytywną odpowiedź” traktujemy wybór przez respondenta pierwszej lub drugiej opcji).

O wypełnienie anonimowej ankiety powinni zostać poproszeni indywidualnie wszyscy mieszkańcy, którzy skorzystają z usług Urzędu Miasta w ciągu wybranego miesiąca, w trakcie prac nad KPP. Zaleca się zintegrowanie dystrybucji kwestionariuszy z procesem świadczenia usług – po załatwieniu sprawy klient urzędu dostaje kopię ankiety z prośbą o jej wypełnienie i wrzucenie do urny, znajdującej się przy wyjściu z placówki (w przypadku usług on-line, zaproszenie do udziału w badaniu z linkiem do strony z formularzem ankiety).

Pierwszą edycję badania należy przeprowadzić w trakcie prac nad KPP.

Drugą edycję badania należy przeprowadzić w ostatnim roku realizacji projektu, w tym samym miesiącu, w którym przeprowadzono pierwszą edycję. Metoda prowadzenia badania (treść pytania, sposób dystrybucji i zbierania ankiet itp.) powinna być tożsama z metodą zastosowaną w badaniu wstępnym.

Za opracowanie wyników badań i przygotowanie raportów odpowiada biuro koordynujące realizację projektu w mieście lub inny podmiot działający na zlecenie tego biura.

W Zestawieniu zapisujemy zagregowaną wartość wskaźnika (dla całego miasta) w danej edycji badania. W każdym raporcie z badań ankietowych powinien się znaleźć szczegółowy rozkład odpowiedzi udzielonych (na wspomniane wyżej pytanie) w każdej z placówek urzędu oraz wyliczona na tej podstawie wartość wskaźnika dla danej placówki i dla całego Urzędu (rozkład wszystkich udzielonych odpowiedzi).

W raporcie należy też umieścić informację o uzyskanym „zwrocie ankiet” (liczba wypełnionych kwestionariuszy / łączna liczba osób, które skorzystały z usług Urzędu w danej placówce w okresie, gdy prowadzono badanie). Oczekuje się, że tak rozumiany „współczynnik zwrotu ankiet” będzie nie mniejszy niż 10%.

Instrukcja dot. sposobu wypełnienia formularza Wniosku o dofinansowanie (WPP, KPP)

Uwaga, składając Wstępną Propozycję Projektu wnioskodawca nie będzie jeszcze znał wyników badania wstępnego (zostanie ono wykonane w trakcie prac nad KPP, w 2025 r.). Nie będzie mógł zatem zadeklarować bazowej wartości wskaźnika oraz prawidłowo oszacować oczekiwaną wartość docelową (powinna być ustalona w relacji do wartości bazowej). Decydując się zatem na wybór wskaźnika W66P,

Wnioskodawca składający WPP powinien:

- 1) w polach wartość bazowa i wartość docelowa wskaźnika wstawić wartość „0”;
- 2) w opisie proponowanego działania (pkt. 17. Zakres działania oraz jego uzasadnienie), w ostatnim paragrafie określić w punktach procentowych skalę oczekiwanego wzrostu odsetka respondentów,

	którzy pozytywnie odpowiedzą na pytanie „Jak oceniasz jakość usług świadczonych przez Urząd Miasta?” Wnioskodawca składający KPP powinien: 1) w polu wartość bazowa podać wartość wskaźnika wyliczoną w oparciu o wyniki badania wstępnego (wykonanego w trakcie prac nad KPP); 2) w polu wartość docelowa zadeklarować taką wartość wskaźnika, która zgodna jest z deklaracją złożoną na etapie składania WPP (wartość bazowa + X punktów procentowych).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wprowadzanie zmian organizacyjnych, „otwierających urząd” dla mieszkańców;
- Otwieranie/udostępnianie danych miejskich – realizacja koncepcji “human smart city”.

OT.13 Rozwój potencjału instytucjonalnego

Obszar Tematyczny 13 jest specyficzny, ponieważ nie ma możliwości tworzenia odrębnych działań bezpośrednio w tym obszarze. Jeżeli natomiast w ramach działań planowanych w obszarach OT1-OT12 pojawią się aktywności, które skutkują poprawą zdolności zarządzania publicznego (edukacja pracowników, usługi doradcze, wymiana dobrych praktyk, szkolenia), to tego typu efekty / rezultaty należy zaplanować, a później rozliczyć przy pomocy przedstawionych niżej wskaźników.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT13 Rozwój potencjału instytucjonalnego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{67R} Liczba działań mających na celu poprawę zdolności zarządzania publicznego, w których uczestniczyli pracownicy jst (pomijając działania organizowane w ramach Projektu Predefiniowanego)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba aktywności mających na celu poprawę zdolności zarządzania publicznego, w których uczestniczyli pracownicy jst [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez miasto w ramach projektu.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Zarządzanie publiczne – Zarządzanie procesem świadczenia usług publicznych w organizacjach publicznych (i podmiotach z nimi współpracujących) w taki sposób, aby optymalnie zaspokajały one potrzeby lokalnej społeczności. Dążąc do efektywnego wykorzystania dostępnych im zasobów (własnych i otoczenia), organizacje publiczne mogą dostarczać usługi publiczne samodzielnie lub za pośrednictwem subsydiowanych przedsiębiorstw prywatnych i organizacji pozarządowych. Dla zarządzania publicznego szczególne znaczenie ma nastawienie na klienta oraz zarządzanie poprzez cele. Opiera się ono na kilku funkcjach zarządczych: planowaniu (formułowaniu celów w relacji do potrzeb mieszkańców, definiowaniu zadań i przydzielaniu do nich niezbędnych zasobów), odpowiedniej organizacji procesu wdrażania (przewodzeniu, motywowaniu), regularnej ocenie postępów względem

	założonych celów (monitorowaniu i ewaluacji) i wprowadzaniu niezbędnych korekt, zwiększających szansę na terminowe osiągnięcie oczekiwanych rezultatów. Aktywności służące poprawie zdolności zarządzania publicznego – Działania edukacyjne skierowane do osób zaangażowanych w zarządzanie publiczne oraz wprowadzanie rozwiązań zarządczych i instytucjonalnych sprzyjających wdrażaniu funkcji zarządzania publicznego do praktyki świadczenia usług publicznych. Uwaga! We wskaźniku nie uwzględniamy aktywności realizowanych przez ZMP w ramach Projektu Predefiniowanego. Aktywności wykazywane w Rejestrze powinny zostać scharakteryzowane w taki sposób, aby umożliwiały rozliczenie inicjatyw podejmowanych w różnych obszarach tematycznych, w tym przypadku – w obszarze zwiększania zdolności zarządzania publicznego. Rejestr powinien zawierać informacje o wykonawcy, dacie rozpoczęcia i zakończenia przedsięwzięcia oraz szacunek liczby pracowników jst, którzy bezpośrednio wzięli udział w wydarzeniu (pomijając działania, dla których nie tworzy się imiennych list uczestników - np. festyn, impreza na wolnym powietrzu)
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań zarządczych i organizacyjnych skutkujących wzrostem efektywności i skuteczności procesu świadczenia usług publicznych;
- Rozwijanie baz danych i rejestrów administracyjnych oraz zwiększanie potencjału urzędu w zakresie analiz i wizualizacji danych;
- Różnego rodzaju działania edukacyjne skierowane do pracowników samorządowych oraz podmiotów, które uczestniczą w dostarczaniu usług publicznych;
- Inicjatywy zmierzające do wzmacniania współpracy między różnymi instytucjami publicznymi oraz między sektorem publicznym i podmiotami sektora prywatnego i pozarządowego, skutkujące poprawą jakości i dostępu do usług publicznych.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT13 Rozwój potencjału instytucjonalnego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{68P} Liczba pracowników samorządowych przeszkolonych w zakresie przygotowania i wdrażania komponentów Programu, wg wieku, płci (pomijając działania organizowane w ramach Projektu Predefiniowanego)

Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a + b$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba pracowników samorządowych przeszkolonych w zakresie <u>przygotowania</u> komponentów Programu [osoba]; <i>b</i> - Liczba pracowników samorządowych przeszkolonych w zakresie <u>wdrażania</u> komponentów Programu [osoba]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – <u>Zestawienie liczby pracowników samorządowych przeszkolonych w zakresie przygotowania i wdrażania komponentów Programu</u>. Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie danych dostarczanych przez podmioty realizujące szkolenia w tym obszarze. Podmioty te prowadzą imienne rejestry beneficjentów oraz przechowują dokumentację dostarczonych usług: protokoły, podpisane listy uczestników zajęć, ankiety satysfakcji itp. Jeśli miasto samodzielnie realizuje szkolenia z zakresu przygotowania i wdrażania komponentów Programu, ich efekty są dokumentowane w formie <u>Rejestru uczestników</u> projektu. Rejestr ten opiera się na listach obecności na zajęciach lub innych materiałach źródłowych.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Szkolenia z zakresu przygotowania / wdrażania komponentów Programu – Uwzględniamy tu wszystkie formy edukacyjne (szkolenie, warsztat, wizyta studyjna, coaching itp.) zrealizowane samodzielnie przez miasto w ramach prac nad przygotowaniem, a następnie wdrożeniem Projektu. Uwaga! We wskaźniku nie uwzględniamy szkoleń zorganizowanych przez ZMP w ramach Projektu Predefiniowanego. Wskaźnik będzie obliczany w oparciu o rejestr uczestników szkoleń. We wskaźniku uwzględniamy unikalne osoby, czyli osoba liczona jest jednokrotnie niezależnie od liczby szkoleń, w których wzięła udział. Zestawienie (Rejestr uczestników) prowadzone przez miasto powinno umożliwiać analizę struktury beneficjentów wg wieku, płci, typu reprezentowanej instytucji (pracownik urzędu vs pracownik jednostki organizacyjnej jst) i zastosowanej formy wsparcia (np. kurs, wizyta studyjna, coaching).

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania edukacyjne skierowane do pracowników samorządowych w związku z procesem przygotowania a następnie wdrożenia Projektu.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT13 Rozwój potencjału instytucjonalnego
Numer i nazwa wskaźnika	W_{69P} Liczba osób, które skorzystały ze szkoleń z zakresu zdolności instytucjonalnych i kompetencji zawodowych (pomijając działania organizowane w ramach Projektu Predefiniowanego)
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> <i>wsk</i> - Wartość wskaźnika; <i>a</i> - Liczba osób, które skorzystały ze szkoleń z zakresu zdolności instytucjonalnych i kompetencji zawodowych [osoba]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – <i>Zestawienie liczby osób, które skorzystały ze szkoleń z zakresu zdolności instytucjonalnych i kompetencji zawodowych</i>. Zestawienie prowadzone jest przez miasto na podstawie danych dostarczanych przez podmioty realizujące szkolenia w tym obszarze. Podmioty te prowadzą imienne rejestry beneficjentów oraz przechowują dokumentację dostarczonych usług: protokoły, podpisane listy uczestników zajęć, ankiety satysfakcji itp. Jeśli miasto samodzielnie realizuje szkolenia z zakresu zdolności instytucjonalnych i kompetencji zawodowych, ich efekty są dokumentowane w formie <i>Rejestru uczestników</i> projektu. Rejestr ten opiera się na listach obecności na zajęciach lub innych materiałach źródłowych.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Szkolenia z zakresu zdolności instytucjonalnych i kompetencji zawodowych – Szkolenia, warsztaty, coaching itp. skierowane na rozwój i połączenie umiejętności twardych i miękkich. Powinny służyć integracji wiedzy, doświadczenia oraz cech osobowych uczestnika szkoleń oraz prowadzić do zwiększenia jego sprawności w realizacji obowiązków służbowych. Beneficjentami tej formy wsparcia mogą być nie tylko

	pracownicy urzędu, ale również podmiotów współpracujących z miastem w realizacji Projektu. Uwaga! We wskaźniku nie uwzględniamy szkoleń zorganizowanych przez ZMP w ramach Projektu Predefiniowanego. Wskaźnik będzie obliczany w oparciu o rejestr uczestników szkoleń. We wskaźniku uwzględniamy unikalne osoby, czyli osoba liczona jest jednokrotnie niezależnie od liczby szkoleń, w których wzięła udział. Zestawienie (Rejestr uczestników) prowadzone przez miasto powinno umożliwiać analizę struktury beneficjentów wg wieku, płci i zastosowanej formy wsparcia (np. szkolenie, coaching indywidualny).
--	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Działania edukacyjne skierowane na rozwój kompetencji zawodowych, których uczestnikami mogą być pracownicy jst oraz podmiotów współpracujących z miastem przy realizacji projektu.

OT.14 Współpraca bilateralna

Wskaźniki przypisane do Obszaru Tematycznego 14 należy zadeklarować na etapie składania Kompletnej Propozycji Projektu. Wymóg ten będzie dotyczyć miast, które nawiążą współpracę z partnerem – miastem szwajcarskim.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT14 Współpraca bilateralna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{70R} Liczba innowacji zarządczych lub organizacyjnych, które zostały wdrożone do systemu zarządzania miastem w wyniku dwustronnej współpracy z partnerami szwajcarskimi
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba innowacji zarządczych lub organizacyjnych, które zostały wdrożone do systemu zarządzania miastem w wyniku współpracy bilateralnej [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Zestawienie innowacji zarządczych lub organizacyjnych, które zostały wdrożone do systemu zarządzania miastem w wyniku współpracy bilateralnej . Zestawienie prowadzi miasto na podstawie informacji własnych.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Innowacja zarządcza lub organizacyjna w systemie zarządzania miastem - Innowacja organizacyjna to wdrożenie nowej metody organizacyjnej lub istotnie jej ulepszenie np. poprzez zastosowanie nowych instrumentów. Celem innowacji organizacyjnych jest m.in. optymalizacja kosztów działania organizacji poprzez usprawnienie wewnętrznych procesów np. administracyjnych. Innowacja organizacyjna ma kluczowe znaczenie dla rozwoju organizacji. Innowacje w administracji pojawiają się na skutek rosnących nacisków obywateli chcących pobierać usługi publiczne lepszej jakości, z kolei świadczący te usługi dążą do najczęściej do obniżania kosztów, zwiększenia efektywności i skuteczności w ich dostarczaniu.

	Innowacje powinny być wynikiem decyzji strategicznych podjętych przez kierownictwo. Uwaga! We wskaźniku nie uwzględniamy aktywności realizowanych przez ZMP w ramach Projektu Predefiniowanego. Zestawienie powinno zawierać nazwę i typ rozwiązania (zgodny ze zdefiniowaną wyżej typologią), źródło innowacji (nazwa szwajcarskiego partnera), datę wdrożenia, nazwę wydziału, który przygotował / wprowadził innowację, koszty poniesione ze środków projektu na realizację przedsięwzięcia.
--	---

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wzajemne wizyty studyjne poświęcone tematyce zarządzania miastem i poznaniu stosowanych rozwiązań organizacyjnych i proceduralnych;
- Staże pracowników samorządowych polskich i szwajcarskich u partnera;
- Doradztwo pracowników partnera szwajcarskiego dla konkretnych komórek organizacyjnych polskiego miasta partnera służące adaptacji w polskich realiach innowacji zarządczych lub organizacyjnych.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT14 Współpraca bilateralna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{71P} Liczba działań podjętych w ramach partnerstw dwustronnych
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika; a - Liczba aktywności podjętych w ramach partnerstw dwustronnych [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Rejestr aktywności w ramach współpracy bilateralnej , zawierający listę przedsięwzięć zrealizowanych przez partnerstwo.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie

Uwagi metodologiczne	Aktywności podjęte w ramach partnerstw dwustronnych – W ramach przyjętych ogólnych zasad, kwestia doboru zadań realizowanych w ramach partnerstwa bilateralnego zależy od potrzeb i preferencji partnerów. Na obecnym etapie można założyć, że typową aktywnością będzie wymiana w formie wizyty studyjnej w PL lub w CH. Możliwe do rozważenia są też inne formy współpracy – np. wspólne warsztaty lub konferencje on-line, indywidualne staże pracowników w siedzibie partnera, wymiany młodzieży, podejmowanie wspólnych projektów itp. Gdy opracowany zostanie podręcznik współpracy bilateralnej, definiujący dostępne typy aktywności, należy je wykorzystać przy planowaniu i monitorowaniu wspólnych przedsięwzięć. Uwaga! We wskaźniku nie uwzględniamy aktywności realizowanych przez ZMP w ramach Projektu Predefiniowanego. Rejestr powinien zawierać informacje o rodzaju aktywności (zgodnie z przyjętą typologią – np. „wizyta studyjna w PL”), jej wykonawcy (np. nazwa partnera szwajcarskiego), dacie rozpoczęcia i zakończenia oraz liczbie osób, które uczestniczyły w przedsięwzięciu po stronie miasta PL i partnera CH.
-----------------------------	--

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Wzajemne wizyty studyjne poświęcone określonej tematyce zarządzania miastem i relacjom z partnerami wewnętrznymi i zewnętrznymi;
- Konferencje i warsztaty tematyczne dla personelu samorządowego;
- Wymiana kulturalna, np. przedstawicieli instytucji kultury, centrów wspierania inicjatyw społecznych lub samorządowych centrów wspierania przedsiębiorczości;
- Staże pracowników samorządowych polskich i szwajcarskich u partnera;
- Szkolenia tematyczne dla pracowników samorządowych w polskim mieście z udziałem przedstawicieli partnera szwajcarskiego.

FISZKA WSKAŹNIKA

Obszar tematyczny	OT14 Współpraca bilateralna
Numer i nazwa wskaźnika	W_{72P} Liczba szkoleń zorganizowanych we współpracy z partnerami szwajcarskimi
Formuła obliczenia i definicje zmiennych	<u>Wzór matematyczny:</u> $wsk = a$ <u>Zmienne:</u> wsk - Wartość wskaźnika;

	a – Liczba zorganizowanych we współpracy z partnerami szwajcarskimi [szt.]
Źródła danych	a) Dokumentacja projektu – Rejestr szkoleń w ramach współpracy bilateralnej prowadzony przez miasto na podstawie materiałów źródłowych dokumentujących wydarzenia edukacyjne.
Częstotliwość aktualizacji	Kwartalnie
Uwagi metodologiczne	Szkolenia organizowane w ramach partnerstw dwustronnych – Jedną z form współpracy podejmowanej w ramach dwustronnych partnerstw mogą być wydarzenia o charakterze edukacyjnym. Na przykład miasto polskie organizuje szkolenia dla pracowników lub lokalnych organizacji pozarządowych i zaprasza partnera szwajcarskiego do udziału w tym wydarzeniu i zaprezentowania swoich doświadczeń. Jeśli działanie realizowane w ramach projektu ma charakter edukacyjny i uczestniczą w nim przedstawiciele obu stron umowy bilateralnej, to należy je udokumentować w Rejestrze szkoleń w ramach współpracy bilateralnej oraz rozliczyć we wskaźniku W_{72P}. Uwaga! We wskaźniku nie uwzględniamy działań realizowanych w ramach Projektu Predefiniowanego. W Rejestrze szkoleń w ramach współpracy bilateralnej powinny znajdować się następujące informacje: Tytuł szkolenia, Obszar, którego dotyczyło szkolenie, Imię i nazwisko trenera(-ów), Miasto, w którym odbyło się szkolenie, Data rozpoczęcia, Data zakończenia, Liczba uczestników ze strony PL i Liczba uczestników ze strony CH. Dokumenty źródłowe obejmują np. – protokoły, listy obecności, ankiety satysfakcji wypełniane przez uczestników.

Lista przykładowych przedsięwzięć, które mogą być rozliczane wskaźnikiem:

- Konferencje i warsztaty tematyczne, w których zespół prezenterów / wykładowców / prowadzących składa się z ekspertów szwajcarskich i polskich;
- Szkolenia tematyczne dla pracowników samorządowych w polskim mieście z udziałem przedstawicieli partnera szwajcarskiego.